

**YEREL YÖNETİMLERDE KADININ
SİYASAL HAYATA KATILIMI:
2014-2019 SEÇİMLERİ BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Yağmur BİŞGİN

Kütahya-2023

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**YEREL YÖNETİMLERDE KADININ
SİYASAL HAYATA KATILIMI:
2014-2019 SEÇİMLERİ BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ**

Danışman:
Doç. Dr. Murat YAMAN

Hazırlayan:
Yağmur BİŞGİN

Kütahya-2023

Kabul ve Onay

Kamu Yönetimi Ana bilim dalında, 202085321129 öğrenci numaralı Yağmur BİŞGİN' in hazırlamış olduğu “YEREL YÖNETİMLERDE KADININ SİYASAL HAYATA KATILIMI: 2014-2019 SEÇİMLERİ BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tez çalışması ile ilgili tez savunma sınavı jüri tarafından yapılmış ve adayın tezinin OY ÇOKLUĞU ile kabul edilmesine karar verilmiştir.

06/10/2023

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Doç. Dr. Murat YAMAN (Danışman)		
Prof. Dr. Alper ÖZMEN		
Dr. Öğr. Üyesi İsmail Cem KARADUT		

Onay

Doç. Dr. Eray ACAR
Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “*Yerel Yönetimlerde Kadının Siyasal Hayata Katılımı: 2014-2019 Seçimleri Bilecik İli Örneği*” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

06/10/2023

Yağmur BİŞGİN

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler:

Adı Soyadı: Yağmur BİŞGİN

Eğitim Durumu:

Ön Lisans: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler Bölümü

Ön Lisans: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Marka İletişimi Bölümü

Lisans: Dumlupınar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü

ÖZET

YEREL YÖNETİMLERDE KADININ SİYASAL HAYATA KATILIMI: 2014-2019 SEÇİMLERİ BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ

BİŞGİN, Yağmur

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Murat YAMAN

Ekim, 2023, 118 sayfa

Tarihte bütün toplumlarda cinsiyet farklılıklarına dayalı eşitsizlikler olmuştur. Bu farklılıkların toplumu bu kadar etkilemesinin arka planında ise siyaset bulunmaktadır. Siyasette var olma mücadelesi veren kadınlar, hayatın her alanında çeşitli varoluş mücadelesi vererek kadın-erkek eşitliğini sağlamaya çalışmaktadır. Toplamların gelişmesiyle, belirli gelişmeler yaşansa da kadının yeri, ekonomik, sosyal ve siyaset alanda her zaman erkeklerin bir adım gerisinde kalmıştır.

Bu çalışmada ilk olarak; siyaset ve yerel siyaset, siyaset katılım ve temsil kavramları, siyaset katılımı etkileyen faktörler üzerinde durmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde; yerel yönetim kavramına yer verilmiş, Türkiye'de yerel yönetim birimleri sıralanarak açıklanmıştır. Tarihsel süreç içerisinde Türkiye'de yerel yönetimlerde kadının siyaset hayata katılımına yer verilmiş, kadınların siyaset hayata katılımını engelleyen unsurlar açıklanmıştır. Çalışmanın temeli olan Bilecik ilinde yerel yönetimlerde kadınların siyaset hayata katılımı ve temsili ise üçüncü bölümde yer almıştır. Bilecik ilinde 2014 ve 2019 yıllarındaki seçim sonuçları kadın-erkek eşitliği kapsamında değerlendirilerek incelenmiş ve araştırmaya eklenmiştir. Bu çalışmada Hermeneutik (yorumsamacı) bir yöntem izlenmiştir. Araştırma hâlihazırda var olan akademik bilgileri takip etme, erişme, okuma ve yorumlama üzerine ilerlemiştir. Bilimsel belgeler, akademik kitaplar, yazılar, tezler analiz edilerek, literatür taraması yöntemi kullanılmış ve buna ek olarak Bilecik ili mahalli idarelerinin seçim sonuçlarına YSK(Yüksek Seçim Kurulu) üzerinden erişilmiştir. İlgili mahalli idare birimlerinin içindeki üye niteliklerini (cinsiyet dağılımı) gösteren resmi web sayfalarından veriler eklenmiştir ve tüm bu veriler yeni bir bakış açısı ile değerlendirmek istenmiştir. Bu araştırmada; değişen ve gelişen dünyada ikinci planda kalınması istenen kadınların siyaset hayatta olmaları için atılan adımları daha detaylı incelemek ve toplumsal cinsiyet, eşitlik, özgürlük, demokrasi kapsamında araştırmalar eklemek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eşitlik, Feminizm, Siyaset Katılım, Toplum Cinsiyet, Yerel Yönetimler

ABSTRACT**PARTICIPATION OF WOMEN IN POLITICAL LIFE IN LOCAL GOVERNMENT: 2014-2019 ELECTIONS BİLECİK PROVINCE EXAMPLE****BİŞGİN, Yağmur****Master Thesis, Department of Public Administration****Supervisor: Assoc. Prof. Murat YAMAN****October, 2023, 118 pages**

There have been inequalities based on gender differences in all societies throughout the history. Politics lies behind why these differences affect society at this level. Women who struggle to exist in politics try to ensure equality between men and women by struggling for existence in all areas of life. Even though certain developments have occurred with the development of societies, women's place has always been one step behind men in the economic, social and political areas.

In this study, firstly, the focus is on politics and local politics, the concepts of political participation and representation, and the factors affecting political participation. In the second part of the study, the concept of local government is included and the local government units in Türkiye are explained by listing. Throughout the historical process, women's participation in political life in local governments in Türkiye is included, and the factors that prevent women's participation in political life are explained. Women's participation and representation in political life in local governments in Bilecik province, which is the basis of the study, is included in the third chapter. The election results of 2014 and 2019 in Bilecik were evaluated and examined within the scope of equality between men and women and added to the research. A hermeneutic method was followed in this study. The research progressed on following, accessing, reading and interpreting existing academic information. Scientific documents, academic books, articles, theses and analyses, literature scanning methods were used, and in addition, the election representation of the local administrations of Bilecik province was accessed through YSK (Yüksek Seçim Kurulu). Data from official web pages showing member qualifications (gender distribution) within local government units were added and all these data were intended to be evaluated from a new perspective. In this research, it is aimed to examine in more detail the steps taken to enable women, who are wanted to remain in the background in the changing and developing world, to be in political life and to add research within the scope of gender, equality, freedom and democracy.

Keywords: Equality, Feminism, Gender, Local Government, Political Participation

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezimi oluşturma dönemimde benimle ilgilenen danışmanım Doç. Dr. Murat YAMAN'a teşekkür ederim. Lisans döneminde karşılaştığım aynı zamanda yüksek lisans sürecinde derslerini severek takip ettiğim saygıdeğer hocalarıma teşekkür ederim. Güzel yerlere gelmem için her şekilde benim için emek veren aileme bu yolda benim yanımda oldukları için teşekkür ederim. Varlığıyla hayatıma liseden beri renk katan ve o zamandan beri bir eli hep omzunda olan canım arkadaşım Ezgi DOKUR' a tezi yazma sürecimde de kilometrelerce mesafeye rağmen yine yanımda olduğu için teşekkür ederim. En zor zamanlarımda devam etmem için beni destekleyen ve bana güç veren sevgili Hasret Emre DEMİR'e varlığı için teşekkür ederim. Hem tezi yazmaya başladığım süreçte hem de çok daha öncesinde tanıştığım tüm kadınlara birlikte güçlü olduğumuz duygusunu ve yalnız olmadığımız duygusunu hissettirdikleri için; aklımı, fikrimi, varlığımı, kalbimi daha aydınlık hale getirdikleri için teşekkür ederim. Hayatımın bu döneminde beni gücümle, yeteneklerimle, varlığım ile benim adıma gurur duyan herkese teşekkür ederim. Varlıkları en karanlık zamanlarda yolumu hep aydınlattı, dilerim bu tezin varlığı da başkalarının yolunu aydınlatmaya yardımcı olur.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. DEMOKRASİ KAVRAMI.....	5
1.1.1. Demokrasi Temel İlkeleri	5
1.1.1.1. Özgürlük.....	6
1.1.1.2. Eşitlik	6
1.1.1.3. Halk Egemenliği.....	7
1.1.1.4. Çatışma ve Uzlaşma	8
1.1.1.5. Siyasal Katılım	8
1.2. SİYASET VE YEREL SİYASET	9
1.2.1. Siyaset.....	9
1.2.2. Yerel Siyaset	9
1.2.3. Yerel Siyaset Aktörleri	9
1.3. SİYASAL KATILIM	10
1.3.1. Siyasal Katılım Düzeyi ve Biçimleri	11
1.3.2. Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler.....	15
1.3.3. Siyasal Katılım Araçları.....	19
1.4. TOPLUMSAL CİNSİYET VE CİNSİYET KAVRAMLARI.....	22
1.4.1. Kadın ve Temsil.....	24
1.4.1.1. Kadın ve Temsil İlişkisi	24
1.4.1.2. Siyasal Sistemlerde Kadın Temsili	27
1.4.2. Kadın Hareketi ve Temsil İlişkisi	27
1.5. BİR SİYASAL İDEOLOJİ OLARAK FEMİNİZM.....	28
1.5.1. Liberal Feminizm.....	28
1.5.2. Marksist Feminizm	28
1.5.3. Radikal Feminizm.....	29

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERE KATILIM VE KADIN

2.1. YEREL YÖNETİM KAVRAMI	33
2.1.1. Tarihsel Süreçte Yerel Yönetimler	33
2.1.2. Yerel Yönetim Kavramı.....	34
2.1.3. Yerel Yönetimlerin Özellikleri ve Amacı.....	35
2.2. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL SÜRECİ	35
2.2.1. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kadar Yerel Yönetimler.....	35
2.2.2. Cumhuriyet Döneminde Yerel Yönetimler.....	36
2.2.2.1. 1921 Anayasası Dönemi.....	36
2.2.2.2. 1924 Anayasası Dönemi.....	36
2.2.2.3. 1961 Anayasası Dönemi.....	37
2.2.2.4. 1982 Anayasası Dönemi.....	38
2.3. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ.....	38
2.4. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERDE KADIN HAREKETİ	47
2.4.1. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Kadın Hareketi.....	48
2.4.2. Kadınlar Halk Fırkası ve Nezihe Muhiddin.....	49
2.4.3. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Medeni Kanun	51
2.4.4. Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkını Kazanması	52
2.4.5. 1940-1960 Yılları Arasında Yerel Yönetimlerde Kadın Katılımı	54
2.4.6. 1960-1980 Yılları Arasında Yerel Yönetimlerde Kadın Katılımı	55
2.4.7. 1980 Sonrası Yerel Yönetimlerde Kadın Katılımı	55
2.5. YEREL YÖNETİMLERDE KADINLARIN SİYASAL KATILIMINI ENGELLEYEN UNSURLAR.....	57
2.5.1. Cam Tavan Sendromu	58
2.5.2. Özel Alan ve Kadın.....	59
2.5.3. Cinsiyet Kotası.....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE KADININ SİYASAL HAYATA KATILIMI: 2014-2019 SEÇİMLERİ BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	64
3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	64
3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	64
3.4. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI.....	65

3.5. YEREL YÖNETİMLERDE KADININ SİYASAL HAYATA KATILIMI: 2014-2019 SEÇİMLERİ BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ	65
3.5.1. Bilecik İli Genel Bilgiler.....	65
3.5.1.1. Tarihçe.....	65
3.5.1.2. Coğrafi Durum	66
3.5.2. Bilecik İlinde Kadının Siyasal Katılımı ve Temsil Durumu.....	67
3.5.2.1. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre İl Özel İdaresi Seçimleri	67
3.5.2.2. 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre İl Özel İdaresi Seçimleri	67
3.5.2.3. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Meclis Üyeliği.....	68
3.5.2.4. 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Meclis Üyeliği.....	69
3.5.2.5. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Başkanlığı.....	70
3.5.2.6. 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Başkanlığı.....	71
3.5.2.7. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Köy Muhtarları	72
3.5.2.8. 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Köy Muhtarları	72
3.6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	73
SONUÇ.....	90
KAYNAKÇA	93
DİZİN	103

TABLÖLAR LİSTESİ**Sayfa**

Tablo 2.1: Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Erkek ve Kadın Oranı, 2021.	53
Tablo 2.2: 1980-2021 Yılları Arasında Cinsiyete Göre Bakan Sayıları	57

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1: İl Özel İdaresi Organları.....	41
Şekil 2.2: Belediye Organları	43
Şekil 2.3: Büyükşehir Belediyesi Yönetimi Organları	46
Şekil 2.4: Köy Yönetimi Organları.....	47
Şekil 2.5: Ulusal Eğitim İstatistikleri; 2022.	51

KISALTMALAR

AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
M.Ö.	Milattan önce
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
NOW	National Organization of Women
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
YSK	Yüksek Seçim Kurulu

TEZ METNİ

GİRİŞ

Kadınların demokratik siyasal haklarını elde etmeleri zorlu bir mücadele süreci sonunda meydana gelmiştir. Dünya’da kadınların ve erkeklerin cinsiyet farklılıkları sebebiyle toplum tarafından inşa edilen cinsiyet rolleri yüzyıllardır etkisini sürdürmektedir. Farklı alanlara dağılmış olan bu etki siyaset alanında da varlığını sürdürmektedir. Bunun durumun bir sorun olduğu bilinmekte ve bu sorunun çözümü için çalışmalar yapılırsa da ne Dünya’da ne de Türkiye’de bu sorun tam anlamıyla çözülmüş değildir. Sorunun kökeni eşitlik temelli olduğu gibi eşitlik; cinsiyetler arası eşit haklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde elde edilmiş haklar sebebiyle kadın ve erkek bireylerin demokratik bir toplumda yaşaması hedeflense de bunu siyasal katılım ve temsil hakkı noktasında tam anlamıyla görememekteyiz. Eşit bir şekilde siyasal katılım ve temsil demokratik geleceğin inşasında şarttır. Eşit siyasal haklara sahip kadın ve erkeklerin katılımı ile temsil edilen toplumlar gelecek toplumlara ışık tutmalıdır. Eşitlik sorunu çözülmeden varlığını devam ettiren toplumlar, içinde yaşadıkları bu toplumları demokratik toplum anlayışından uzaklaştırmaktadır.

Demokratik hak mücadelesine dair kadınlardan bahsederken Osmanlı Türk kadınlarından bahsetmeden olmaz. Süfajet hareketinden etkilenen Türk kadınlar; Nezihe Muhiddin, Emine Semiye siyasal hak mücadelesinde isimleri anılması gereken kadınlardır. Nezihe Muhiddin ‘feminizm’ kelimesine ilk defa kadın-erkek arasında cinsiyet eşitliğini anlatmak amacıyla yer vermiştir. Yazdığı yazılar demokratik siyasal hak arama mücadelesini temsil etmiştir ve yazılarına ek olarak ‘Kadınlar Halk Fırkası’ nı kuran kişi olmuştur. Türkiye’de kadınlar siyasal haklarını diğer ülkelere göre daha erken elde etmiştir. Bu mücadele sonucunda demokratik ve eşit bir toplum yaratmak amacıyla olursa da günümüzde kadınların siyasal katılım ve temsil oranlarının erkeklerle eşit olduğu söylenemez.

Bu orana yerel yönetimler özelinde bakıldığında ise aradaki fark daha da büyümektedir. Türkiye’de siyasal katılım ve temsilin daha derine indikçe aradaki farkın büyüdüğünü söyleyebiliriz.

Türkiye’de kadınlar 1930’lı yıllarla birlikte hak arayışına girmiştir. 1930 yılında kadınların seçime gitmesini sağlayan Belediye Kanunu ile bu adımlar atılmaya başlanmıştır. Köy Kanunu’nda değişikliğe gidilmesi ile 1933’te kadınlar köy muhtarlığı seçimlerine katılabilmişlerdir. 1934 yılına gelindiğinde ise Anayasa’ da yapılan değişiklik

ile kadınlar milletvekili seçimlerinde aday olabilme ve oy kullanma hakkının kullanmışlardır. Bu hak kazanımlarının devamında kadınların daha sağlam bir şekilde haklarını koruyabilmesi ve gelecek nesillere kadar devam ettirebilmesi için çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Kadınların siyasal katılım ve temsil hakkını güçlendirici, kadın-erkek eşitliğini sağlayacak ve devam ettirecek politikalar uygulanmaya başlamıştır. Ancak devamında bu süreç iyi idame ettirilememiştir. Kadınların siyasete katılımı artmış olsa da eşitlik sağlanamamıştır ve kadının yerel ve ulusal alanda katılımı-temsili noktasında genel ortalamanın altında kalmıştır. Demokrasi olmadan yerel yönetimin de ulusal yönetimin de etkili olduğunu söyleyemeyiz. İşte bu yüzden cinsiyetler arası eşitlikçi ve işbirlikçi demokratik politikalara ihtiyaç vardır.

Geçmiş tarihler boyunca Locke, Kant, Marx, Rousseau ve Hegel gibi farklı ideolojilere sahip erkek düşünürler de kadınların yerinin kocalarının yanı ve ev hayatı ile sınırlı kalmasını doğal bir durum olarak görmüşlerdir. Bir diğer yandan bazı çağdaş dönem filozofları olan Foucault ve Lacan bu görüşlere katılmayarak kadınların geleceklerine kendilerinin yön verebileceklerini, dolayısıyla özel alan olan evden çıkıp toplumsal ve sosyal hayata dâhil olmaları yönünde özgür olduklarını dile getirmişlerdir.

Halka en yakında bulunan yönetim birimi olan ‘yerel yönetimler’ halkın temsili noktasında da halka en yakın birimdir. Yerel yönetimler, hem halka yönelik sorumlulukları hem de bu sorumlulukları yerine getirebilme yükümlülükleri ile oldukça büyük bir öneme sahiptir. Kadınların da bu temsil noktalarında bulunmaları önemlidir.

Bu çalışmada, cinsiyet farklılıkları temelli ayrımcılıklarla boğuşan bireylerin eşitlik mücadelesine yer verilmiştir. Ve bu bağlamda araştırmalar, istatistikler, akademik yazılar, resmi web siteleri incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda eşitsizlik temelli sorunlar, engeller ve bunlar için öne sürülen çözümlere yer verilmiştir. Bu çalışmanın amacı; toplumsal bir sorun olan cinsiyetler arası eşitsizlik üzerine gitmek ve bu sorunun geçmişten günümüze taşıdığı anlamı aktarmak, bu sorunu çözmek ve eşitsizlik karşıtı bir toplum için yapılan çalışmaları araştırarak sonucunda bunları değerlendirerek yeni bir bakış açısı yaratmaktır.

Bu çalışmada birinci bölümde belirli kuram ve kavramlara yer verilmiştir. İlk olarak; siyaset ve yerel siyaset, siyasal katılım ve temsil kavramları ele alınmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümüne geçildiğinde ise; yerel yönetim kavramı ve Türkiye’de yerel yönetim birimlerine yer verilmiştir. Devamında Türkiye’de yerel yönetimlerde kadının

siyasal hayata katılımına dair bilgiler araştırılarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü, kadınların siyasal hayata katılımını engelleyen unsurlara yer verilerek bitirilmiştir. Kadının siyasette ve toplumsal alanlarda yer edinmekte yaşadığı sorunların temelinde kadına biçilen rolün olduğu ve bu rolün kadını kısıtladığı açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde ise Türkiye’de bir Anadolu ili olan Bilecik ili üzerinden yerel yönetimler sıralanmıştır. Bilecik ilinde yapılan 2014 ve 2019 yerel yönetim seçimlerinin sonuçları kadın-erkek eşitliği kapsamında değerlendirilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın ilk bölümü cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ayrımını açıklamaktadır. Bu bölümde siyasal katılım, demokrasi ve kadınları erkeklerden ayrı bir birey olarak görmeyi engellemeye çalışan ataerkil düzene karşı eşitlik mücadelesi içinde olan feminizm tanımları yapılmıştır.

1.1. DEMOKRASİ KAVRAMI

Demokrasi kavramı, vatandaşların egemenlik haklarını kullanabilme durumu olarak açıklanabilir. Bu egemenlik haklarını kullanabilmek farklı şekillerde olsa da halkın kendisini yönetmeye dair söz hakkının olmasını içerir. Demokrasiyi görebileceğimiz alanlar ise üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve işveren kuruluşları olabilir.

Demokrasi kelimesi Yunanca karşılığı ‘insanlar’ olan ‘demos’ kelimesi ve yine Yunanca karşılığı ‘yönetmek’ olan ‘kratos’ kelimesinin birleşimiyle ‘demokratia’ olarak doğmuştur. Kelime anlamı olarak da ‘halkın yönetimi’ olarak bilinen demokrasi, yaklaşık 2500 yıldır tartışılan bir kavram olmuştur. Farklı zaman dilimlerinde ve bölgelerde insanlar için demokrasinin ifade ettiği anlam hep farklı olmuştur, hiçbir zaman bütün insanların aynı şeyi anladığı bir demokrasi kavramı var olmamıştır.

Demokrasinin ilk olarak MÖ 5. Yüzyılda Atina’da ortaya çıkmış bir siyasal sistem olduğu bilinmektedir. Her ne kadar eski bir kökene sahip olsa da demokrasinin var olduğu zaman ile günümüzde var olan ideal demokrasi anlayışı oldukça farklıdır. Demokrasinin ortaya çıktığı dönemlerde, bu yönetim biçimine sadece Atinalı olanlar ve erkekler katılabilmekteydi. O dönemlerde Atina’da yaşayan kadınların söz hakkı bulunmadığı gibi demokrasiye katılım hakkı da bulunmamaktaydı.

Kadınların o dönemlerden başlayıp uzun yıllar boyunca demokraside yerlerinin olmaması gibi mülkiyet haklarının olmaması da söz konusudur. Üstelik o döneme dair bu konu Aristoteles’in de ilgisini çeker ve demokrasi ile mülkiyet arasındaki ilişkiye dair ‘oligarşi ile demokrasiyi birbirinden ayıran faktör servet/mal varlığıdır’ diye ekler. Tüm bunların yanında Demokrasi var olurken bazı ilkelerle ilerlemektedir.

1.1.1. Demokrasi Temel İlkeleri

Demokrasi farklı biçimlerde kendini gösterebilen bir yönetim şeklidir. Demokrasinin farklı şekillerde var olmasında etkili olan faktörler bulunmaktadır ve bunlar; Özgürlük, Eşitlik, Halk Egemenliği, Çatışma ve Uzlaşma, Siyasal Katılım ile

ilişki halinde olan faktörlerdir. Dolayısıyla demokrasinin temel ilkelerini oluşturmaktadır.

1.1.1.1. Özgürlük

Demokrasinin var olabilmesi için insanların temel hak ve özgürlüklerinden eşit bir şekilde faydalanabilecekleri bir ortam yaratılmalıdır. Bunun için demokrasi ve özgürlük kavramlarının birlikte çalışması ve toplumda yer alması gereklidir. Bu ortamın sağlanması demokratik toplum için önemlidir ancak demokrasi her türlü özgürlüğün gerçekleşebileceği bir durum demek değildir. Demokratik bakış açısına göre özgürlük tektir fakat farklı kullanımları mevcuttur.

Aslında özgürlüğün tek olmasının sebebi toplum için aynı ifadelerde yer almasından kaynaklıdır. Demokratik toplum için özgür birey, özgür toplum gereklidir. Demokrasinin varlığı için birçok faktör etkili olsa da eşit haklar ve özgürlükler demokrasinin başlangıcı için en etkili faktördür.

1.1.1.2. Eşitlik

Demokrasiden bahsedilen bir toplumda özgürlük en temel faktörlerden biriymiş hemen ardından da eşitlik gelmektedir. Çünkü özgür bireylerin özgür bir toplumda yaşayabilmeleri için eşit haklardan bahsetmek gerekir. Eşitlik, demokratik bir toplumun meşruluğu ve hukukiliği ile doğrudan ilişkilidir. Çünkü her farklı görüşten, ırktan, cinsiyetten, cinsel yönelimden, statüden bireylerin özgür ve eşit olarak siyasal hayata katılabilmesi demokrasi ile ilişkilidir.

Bireylerin eşit vatandaşlar olarak eşit oy hakkı ve eşit seçilme hakkına sahip olmaları, demokrasinin varlığını gösterdiği toplumlar açısından önemlidir. Ve eşitlik için tek bir şart vardır. O da insan olmak. Eşitlik demokrasi için siyasal hayatta önemli olduğu kadar yargı konusunda bireylerin temel haklarının sağlanması noktasında da önemli bir faktördür. Bireyler arasında kimsenin kimseden üstün veya aşağı sayılmasına müsaade edilmemesi ve yönetimin bireylere karşı tutumlarının adil olması buna örnektir.

Demokrasinin başat unsurlarından olan eşitlik, tüm bireylerin insan olmalarından dolayı eşit görülmelerini, bireyler arasında herhangi bir şekilde ayırım gözetilmemesini, tüm bireylere eşit şekilde davranılmasını ve siyasi karar alma

süreçlerine aktif katılım noktasında toplumdaki tüm bireylerin birbirleriyle eşit bir şekilde hak sahibi olduklarını söylemektedir.

Özetle demokrasi bireylere cinsiyet, cinsel yönelim, etnik köken ve inanç ayrımı yapmaksızın eşitçe yaklaşımlar sağlamalıdır. Yurttaş her zaman ve her durumda yasalar karşısında eşit davranılmayı hak eden kişidir.

Bu doğrultuda demokrasinin eşitlik ilkesi konusunda Robert Dahl beş faktör sıralamıştır, bunlar;

- *Aktif Katılım:* Toplum içerisinde yaşayan vatandaşların siyasal faaliyetlerde fikirlerini rahatça aktarabilmeleri noktasında aktif rol almalarıdır.
- *Eşit Oy Kullanma:* Vatandaşların yaşadıkları toplumlarda önemli ve esas hükümlerin alınması noktasında bireylere eşit oy kullanma hakkının verilmesidir.
- *Eşit Olanaklar:* Bireylerin alınan kararlar ve sonuçları hakkında bilgi edinebilmeleri için eşit şartlarda imkânlarının bulunmasıdır.
- *Gündem Kontrolü:* Bireylerin vatandaşlar olarak; siyasal gündemi belirleme, gündem konularının içeriğinde söz hakkının bulunmasıdır.
- *Vatandaşların Dâhil Olmaları:* Bu kriterlerde ortaya konulan haklara ülkedeki bütün yetişkin vatandaşların sahip olmalarıdır.

Demokrasinin var olduğu yerde eşitliğin, eşitliğin var olduğu yerde demokrasinin olmasının sebebi demokrasi ve eşitlik arasındaki bu ilişkidir. Demokrasi ve Eşitlik ilişkisi kapsamında eşitliğin belli kapsamı vardır;

- *Siyasi Eşitlik:* Hiç kimsenin birden fazla oy kullanma hakkı yoktur ama her vatandaşın bir oy hakkı vardır.
- *Yasal Eşitlik:* Bireylerin yasalar önünde eşit haklara sahip olması ve bu eşitliğin etnik köken, cinsiyet, cinsel yönelim, statü üzerinden ihlal edilememesidir.
- *Sosyal Eşitlik:* Demokratik devletin sosyal bir devlet olarak da bireyin gelişimine destek verirken eşitlik ilkesine uygun ilerlemesidir.

1.1.1.3. Halk Egemenliği

Demokrasi temelde halk egemenliğe dayanan ve halkının da eşit haklara ve özgürlüklere sahip olmasıyla pekişir. Halk egemenliğinin olmadığı bir toplumun demokratik süreçte kendini geliştirebilmesi olanaksızdır. Günümüzde demokrasi,

eşitlikçi ve özgürlükleri kapsayan bir halk iradesiyle birlikte anılmaktadır. Bu yüzden halkın çoğunluk tercihinine göre siyasi partiler yönetimi üstlenmektedir. Ve bu yönetimi de hukukun üstünlüğü ilkesine göre ilerletmektedirler. Hukukun üstünlüğü ilkesince haklarının teminat altına alınması gerekir.

1.1.1.4. Çatışma ve Uzlaşma

Demokratik toplumlarda farklı görüşlerin eşit olarak ve özgür olarak yer alması demokrasinin pekişmesini sağlamaktadır.

Demokratik toplumlarda çatışma ve uzlaşma ortamının var olması için gerekli olan faktörler:

Toplumun Bilgilenmesi: Bireylerin bilgisi olmadığı durumlarda özgürce konuları tartışabilmeleri mümkün olmayacaktır, bu yüzden demokratik bir toplum için bilinçli bireyler-vatandaşlar şarttır.

Düşünce ve Ortam Özgürlüğü: Demokrasinin ilkelerinden de birisi olan özgürlük kavramı, demokrasi içerisinde yaşayan bireylerin de özgürce düşünebilme ve bunları eşit şekillerde dile getirebilmeleri noktasında yine varlığını gösterir. Çatışma ve uzlaşma yaşanabilmesi için özgürlük önemli bir faktördür.

Bir Arada Yaşama Bilinci: Demokrasinin var olduğu toplumlar herkesin aynı görüşte olmadığı ancak karşıt görüşlere saygıyla bakıldığı ve savunulduğu bir toplumdur. Bu toplumlarda farklı statülerde, farklı cinsiyetlerde, farklı cinsel yönelimlerde, farklı din ve inanışlarda olan bireylerin bir arada yaşayabilmeleri için bu bilince sahip olmaları ve ona uygun yaşamaları gereklidir. Ancak bu bilince sahip olan toplumlarda çatışma ve uzlaşma sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilir.

Temel İnsani Değerlere Saygı: Çatışma ve uzlaşma tıpkı demokrasinin kökeninde de olduğu gibi temel insani değerlere saygı ile büyür ve gelişir.

Anayasa Toplumsal Uzlaşmanın Bir Ürünü Olmalıdır: Demokrasinin varlığı için gerek duyulan çatışma ve uzlaşma ortamının var olabilmesi için sayılan tüm ilkelerin anayasa ve yasalarca korunmaya alınması ve uygulanması gereklidir.

1.1.1.5. Siyasal Katılım

Katılım, bireyin bulunduğu ülkenin vatandaşı olarak siyasi görüşlerini ifade edebilmesine dair temel bir haktır. Çoğunlukla karar alma noktasında aktif hale geçen

vatandaş, kimi zaman da sadece ilgilendiği için siyasal katılım hakkını kullanabilir kimi zamanda zorunlu durumlarda vatandaşın siyasal hakkını kullanması beklenir.

Siyasal katılım kavramı, demokrasiyle bağlantısı olan ve var olmaları için birbirlerine ihtiyaç duyulan kavramdır. Bir yönetim biçimi olarak demokrasi, siyasal katılım olmayan bir toplumda var olamaz. Çünkü demokrasi kavramı bireylerin vatandaşlar olarak kendi haklarını, isteklerini talep etme ve şikâyetlerini dile getirme biçiminin sunulmasıdır. Demokrasinin kökeni bireydir, vatandaştır ve siyasal katılım için de vatandaşa ihtiyaç vardır.

1.2. SİYASET VE YEREL SİYASET

Siyaset kavramının kökeni ile Yerel Siyaset kavramının açıklanması ile farkları, neleri temsil ettikleri açıklanmaktadır.

1.2.1. Siyaset

Arapça kökenli olan ‘Siyaset’ kavramı, ‘seyis’ kelimesinin türemesinden oluşmuştur. Zamanla insanları yönetmek görevi üstlenen insanların varlığının çoğalmasıyla ‘yönetim sanatı’ olarak bir anlam kazanmıştır.

Siyaset kelimesinin Batı dillerindeki karşılığı olarak kullanılan politika kelimesi köken olarak Eski Yunan'da şehir yönetimi ifade eden ve şehir yönetimine ilişkin işler ve faaliyetleri kapsar.

1.2.2. Yerel Siyaset

Yerel siyaset işleyişi bir yerel yönetim biriminin etrafında şekillenebileceği gibi, bu birimlerin dışındaki sosyal ve kamusal yapılar çerçevesinde de oluşabilir. Yerel Siyaset, yerel kapsamda yapılan siyaset olarak açıklanabilmektedir. Kapsamı mahalli idarelerin kuruluşları olan Belediye, İl Özel İdare ve Köylerin temsilcilikleri ile merkezi kamu yönetiminin taşra kuruluşları ve il temsilcilikleri noktasında yer almaktadır. Mekân olarak ise kent ve kent yönetimini esas almaktadır.

1.2.3. Yerel Siyaset Aktörleri

Bireysel olgulara ek olarak, yerel yönetimler içerisinde var olan toplumsal grupların da yerel siyasette söz hakkı bulunmaktadır. Yerel siyasetin işleyişi için gerekli

olan aktörler ise birey, yerel basın, STK'lar, baskı grupları, siyasi partiler, Vatandaşın varlığı yerel siyaset için oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır.

Yerel basın, 'Yalnızca belirli bir bölgede yayımlanan ve okunan, ulusal haberlerden farklı olarak, yerel haberlerin ve konuların yer aldığı gazeteler' (Girgin, 1997, s. 245) şeklinde tanımlanmaktadır. Kısaca, yerel de yaşayan halkı ilgilendiren haberler olarak tanımlanabilir.

Baskı grupları ve siyasi partiler ayrımını sağlayan en etkili özellik baskı gruplarının her zaman muhalefet rolünü üstlenmeleri, hiçbir zaman iktidar olmamalarıdır. Mahallesiindeki güveni sağlamak, hizmet talep etmek ya da çevreyi korumak, kadın hakları vb. gibi konular ya da daha geniş grupların toplumun ortak iyiliğine de yardımcı olmaları buna örnek niteliğindedir.

Demokrasinin varlığı için yerelde de vatandaşa seçme hakkı sunmak gereklidir ve bu seçim de çok partili sistemlerle mümkündür. En önemli yerel siyaset aktörü olarak siyasi partileri karşımıza çıkarır.

1.3. SİYASAL KATILIM

Demokratik yönetimlerde toplumsal grupların eşit biçimde temsil edilebilmesi, düşüncelerini özgürce ifade etmeleri insan hakkı olduğu için çeşitliliğin korunması ve güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Siyasal katılım, vatandaşların siyasi sisteme dair konumlarını, tutumlarını ve davranışlarını şekillendiren bir kavramdır. Oy kullanmanın yanında siyasi çıkarları da siyasi eylemleri de içermektedir (Kapani, 2009, s. 148).

Siyasal katılım, evrensel ve güçlü bir demokratik ilkedir. Siyasal katılımın gerçekleşmesiyle birlikte geleneksel devlet yapısı modern devlet yapısına dönüşmüş ve bireyler yönetimde söz sahibi olmaya başlayarak yönetimde ve karar alma mekanizmalarında dolaylı olarak etkili olmaya başlamıştır (Çadır, 2011, s. 11). Böylece bireyler kendilerini özgür bir şekilde ifade ederek demokratik çağdaşlaşmanın önemli göstergeleri arasında yer almakta; toplumsal aktörlerin siyasi karar alma süreçlerine katılmalarını sağlamaktadır. Vatandaş, ona verilen siyasi katılım hakkı ile evrensel ve güçlü bir demokrasinin içinde yaşamaktadır.

Geleneksel devlet yapısından ayrılan çağdaş ve modern devlet yapısının; toplumsal cinsiyet eşitliğini, hiyerarşik ve cinsiyet-körü düşünceye karşı duruşu

benimsemesi beklenmektedir. Cinsiyet ilişkileri ile iktidar ilişkileri arasında güçlü bir bağlantı bulunmaktadır.

Kadınların siyasal katılımı kültür, coğrafya, zaman, sınıf veya ırk gibi konularda değişkenlik göstermektedir buna ek olarak kadınların siyasal katılımı yaşadıkları toplumdaki siyasi ve mali durumlarla da değişkenlik göstermektedir. Kadınların siyasal hayata katılamaması hem demokratik ortamın sağlanamaması açısından hem de cinsiyet eşitliğinin sağlanamaması durumundan sorun teşkil etmektedir.

Kadınların özelle sınırlı kalan ev hayatlarından çıkıp kamusal hayata katılımını engelleyen ve üstüne özel hayatlarının arkasında yatan şiddet, itaat, kısıtlama, sömürü modern ataerkil siyasal anlayışın içinde bulunmaktadır. Çünkü modern siyasal dünyada kadının yeri yoktur. Cinsiyet ayrımcılığı yapan iş bölümü kadını üreme yetenekleriyle kısıtlar ve kadınları sosyal ve kamusal alandan uzaklaştırır. Aslında kadının emeğini sömüren ve kendine pay eden ataerkil düzendir ve ataerki modern dünyanın içinde barınmaktadır. Kadına toplumsal cinsiyet rolleri kapsamında sunulan çocuk ve ev bakımı görevi feministlere göre bir mesele haline dönüşmüştür. Bakım meselesinin tartışılması hem sosyal hem de siyasal bir mesele oluşu sebebiyle önemli bir yere sahip olmuştur ve siyasal bir harekete dönüşmüştür.

1.3.1. Siyasal Katılım Düzeyi ve Biçimleri

Toplumda her birey farklı siyasal katılım düzeylerine sahiptir. Toplumu oluşturan bireylerin siyasal katılıma ilgisi ya da katılma oranı birbirinden farklıdır. Siyasal katılım düzeyleri zaman ve mekâna göre farklılıklar gösterebilmektedir. Buna ek olarak çevresel faktörler de siyasal katılım düzeylerini etkilemektedir.

Siyasal katılma üç farklı düzeyde ele alınmaktadır:

İlk basamakta; bireyin siyasete katılmaması, oy kullanmaması ve siyasete ilgi duymaması yer almaktadır.

Bir diğer basamakta ise, yalnızca seçimlerde oy kullanmak yer almaktadır.

Ve son basamakta seçim dışında siyasal olaylara ilgi duymak yer almaktadır. Bu düzeyler arasında en etkili olanı siyasal olaylara ilgi duymaktır, bireysel olarak etkili olmak isteyen vatandaşın da başvurduğu düzey bu olmaktadır (Çam, 1977, s. 172).

Dahl; siyasal katılım boyutlarını ilgi-bilgi-eylem-merak şeklinde dört gruba bölerek incelemiştir. Birbirinden bağımsız incelenen bu dört siyasal katılım düzeyi farklı yoğunlukta ilerlemektedir. Aralarında her ne kadar bağlantı olabilse de her zaman doğru sonucu vermemektedir. Bireyin ilgisi olduğu nokta da bilgi edinme isteği yani dolayısıyla merak duygusu uyanacaktır ve bilgi edinmeye başlayacaktır. Ancak her zaman böyle yürümeyebilir, az bilgi çok ilgi de bireyi eylem noktasına götürebilmektedir.

Siyasal katılım düzeyleri farklı ve detaylı olarak sınıflandırılabilir. Katılım kavramının düzeylerini birey üzerinden temellendiren anlayış, yönetilen bireylerin hem sistemin devamlılığını sağlayabilmeleri hem de kendi hak ve özgürlüklerini koruyabilmeleri için yeterli bilinç düzeyine ulaşmaları gerekliliğini vurgulamaktadır.

Siyasal katılım biçimleri Almond tarafından 1974 yılında iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar; olağan siyasal katılım ve olağandışı siyasal katılımıdır (Turan, 1986, s. 16).

Olağan siyasal katılım, vatandaşların kendi hak ve özgürlükleri için karar alınması yönünde yasal olan her türlü eylemi gerçekleştirmeleridir. Bireyin kişisel görüşlerine uygun bulduğu partiyi desteklemesinin göstergesi olarak o partiye oy vermesi olağan siyasal katılım örneğidir.

Bunlara ek olarak ise siyasi tartışmalara katılmak, savunulan siyasal partilerin üyesi olmak, sendika üyesi olmak ve seçim dönemlerine denk gelmesi durumunda mitinglere, toplantılara, seçim kampanyalarına katılmak, maddi ve manevi destek olmak olağan siyasal katılım örnekleridir. Olağan siyasal katılım türleri siyasete ilgi duymayı da içerdiği gibi siyasal örgütlerde aktif rol almayı da içermektedir.

Öte yandan olağandışı siyasal katılım örnekleri arasında sendikalarla örgütlenmek, eylem yapmak, mitingler ve etkinlikler düzenlemek, yürüyüş yapmak, işyerlerinde grev ve lokavt yapmak, bildiri dağıtmak yer almaktadır. Daha ileri boyutlarda ise terör eylemleri, darbe girişimleri de olağandışı siyasal katılım örnekleri arasında yer almaktadır. Olağandışı siyasal katılım çeşitleri otoritelerin baskı ve kısıtlamaları sonucunda var olmuşlardır.

Lester Milbrath 1965 yılında siyasal katılım düzeylerini incelemiştir. Bu incelemeyi yapabilmek için üç farklı sınıflandırma oluşturmuştur. Çevresel faktörlerin katılım düzeyi ve etkinliği konularında kilit rol oynadığını ifade eder ve siyasal katılma

düzeylerini kolaydan zora doğru ayırma tekniğini kullanır. Bunlar izleyici faaliyetleri, geçiş faaliyetleri ve gladyatör faaliyetler şeklinde sıralanmaktadır.

Çevresel faktörlerin etkisiyle şekillenen bu kategoriler; düşük yoğunlukta sayılan oy kullanmak, savunulan partinin rozetini taşımak izleyici faaliyetlerin içindedir. Geçiş faaliyetleri ise bireyin savunduğu görüşün ait olduğu siyasi toplantılara veya gösterilere katılması, bir partiye yardımda bulunması gibi eylemler içermektedir. Gladyatör faaliyetler içerisinde seçim faaliyetlerine katılmayı, desteklenen siyasi partinin seçim kampanyalarında yer almayı ve parti üyeliği yapmayı içermektedir.

Bunların yanı sıra Lester W. Milbrath'ın katılım düzeyi sınıflandırması;

- Açık ve Gizli Katılım içerisinde sadece oy kullanan bireyler gizli siyasi katılım gösterirlerken siyasi faaliyetlerini açıkça göstermekte sakınca görmeyenler açık siyasal katılım içinde bulunmaktadır.
- Zorunlu ve Bağımsız Katılım içerisinde devletin bireye yasa ve kanunlar ile vergi vermeyi, oy kullanmayı zorunlu hale getirmesi zorunlu katılım iken bireyin kendi özgür iradesi ile zorunlu durumlardan bağımsız katılım gerçekleştirmesi bağımsız katılıma örnektir.
- Sürekli ve Anlık Katılım içerisinde siyasi parti üyeliğinin sürekli bir halde olması sebebiyle sürekli katılım örneğidir. Bunun yanında oy kullanmak ise anlık katılım örneğini oluşturmaktadır.
- Açıklayıcı ve Araçsal Katılım içerisinde farklı görüşlere sahip bireylerin toplantılar, mitingler, oturumlar gerçekleştirerek birbirlerine görüşlerini açıklaması sorular sorması gibi durumlar açıklayıcı katılımı yer almaktadır. Araçsal katılım ise bireyin maddi veya manevi bir araç yardımıyla katılımı bulunması durumudur.
- Siyasal Sisteme Veren ve Sistemden Alan Katılım içerisinde ise bireylerin siyasal çerçevede aktif rol almaları durumu sisteme verdikleri bir katılımı oluştururken bunların sonucunda sistemden bunlara karşılık bireyin hizmet, mevkii gibi beklentilere girmesi ise sistemden alma katılım örneğini oluşturmaktadır.
- Sözlü ve Sözsüz Katılım içerisinde bireyin katılımını tartışma, açıklama yoluyla aktarması sözlü siyasal katılım iken bireyin mitinglerde, parti eylemlerde etkin rol üstlenmesi ise sözsüz siyasal katılımı göstermektedir.

- Toplumsal ve Bireysel Katılım ise içerisinde bireyi ilgilendiren konular ise bireysel katılım, toplumu ilgilendiren konular ise toplumsal katılım türü olarak ayrılmaktadır.

Milbrath; oy kullanmadan, siyasal partide görev alma, gibi birçok siyasal eylem ve siyasal katılım etkinlikleri bireyin siyasal yaşamına dâhil etmektedir. Milbrath bu gruplandırmaları eylemlerin gerçekleşme zorluklarını dikkate alarak yapmaktadır.

Nie ve Verba'nın Katılım Sınıflandırması;

- Oy kullanmayan ve hiçbir siyasal eylemde, faaliyette bulunmayarak siyasal alanda hiç bulunulmaması durumu ise Siyasal Sürece Hiç Katılmayanlar grubunu oluşturmaktadır.
- Sadece seçim zamanların oy kullanma eylemi ile siyasal katılımını gerçekleştirenler Sadece Oy Kullananlar grubunu oluşturmaktadır.
- Bireyin siyasal katılımı sadece oy kullanmakla sınırlı kalmayıp, kişisel ihtiyaç ve problemlerinin çözümüne yönelik olarak da siyasal katılım göstermesi ise Kişisel Sınırlı Katılımcılar grubundan olduğunu göstermektedir.
- Siyasal sürece bireyin toplumsal problemlere olan ilgisi doğrultusunda problemlere çözüm üretmek için örgütsel şekilde katılım sağlaması durumu bireyin Topluluk Düzeyinde Katılım grubunda bir katılım gösterdiği durumdur.
- Siyasal Partilerde Etkin Görev Alanlar ise siyasal parti kadrosunda herhangi bir görevde aktif olarak çalışan ve parti çalışma ve faaliyetlerine katılan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Akıncı, 2014, s. 7).

Robert Dahl'a ise Katılım Sınıflandırmasını dört gruba ayırarak yapmıştır;

- Siyasi durumlara duyulan merak üzerine olayları takip etme durumu ilgi kategorisini oluşturmaktadır.
- Siyasi durumlara verilen özveri ise önem kategorisine işaret etmektedir.
- Bunların sonucunda ise bireyde oluşan birikim bilgi kategorisini ifade etmektedir.
- Eylem kategorisi ise siyasi çıkar ve menfaatleri etkileyebilmek amacıyla sarf edilen emeği ifade etmektedir (Kapani, 2003, s. 127).

Bu gruplar arasında yer alan unsurlar birbiriyle bağlantılı olabildiği gibi ilişkileri olmadan da var olabilirler.

1.3.2. Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler

Bireyler, toplumsal faktörler ve kişisel faktörlerle birlikte yaşadıkları toplumda var olan iktidarların da etkisinde kalarak kararlar verebilirler ve bu kararlar dönemin şartları olarak tarihe ve literatüre geçer. Vatandaşların katılım haklarını etkileyen faktörler olduğu gibi kendi içinde de birbiriyle bağlantısı olan faktörler tespit edilmiştir.

a. Yaş

Siyasal katılımı etkileyen faktörlerden birisi olan yaş, toplumun demografik bir unsurudur. Bireyin doğduğu dönem içerisinde yaşamını devam ettirdiği dönem de dahil olmak üzere kişisel, sosyal ve siyasal etkileri bulunmaktadır. Bu etkiler kişilerin üzerinde deneyimler olarak gözlemlenebilir. Kişinin yaşadığı bu deneyimler siyasal katılımına etki eden bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Bu deneyimler aynı zamanda bireye siyasal katılımında bulunması ve siyasal bir bakış açısı edinmesinde de etkilidir. Bunları etkin bir şekilde gösterebilmesi için bireyin resmi olarak erişmesi gerek bir yaş bulunmaktadır ve bu yaş faktörü siyasal katılım düzeylerinde etkilidir

Yaşın siyasal katılıma etkisi belli dönemlerin de oluşmasına sebep olmaktadır ve bu dönemlerin oluşumunu sağlayan davranışlar gözlemlenmektedir. Bu davranışları Çukurçayır üç farklı şekilde sınıflandırmaktadır:

- Geleneksel Siyasi Katılım biçimlerine gençler eksik katılım gösterebilmektedir. Ve bunun yanında genç yaş gurubundaki bireylerin baskıcı ve konvansiyonel yapılara karşı olduğu da gözlenmektedir.
- Bireyin aldığı her yaş ile birlikte tercihlerinin daha da belirginleşmesiyle bireyin üzerindeki diğer etkenler azalmaktadır. Bu nedenle de yaş ilerledikçe siyasal katılımında artış yaşanmaktadır.
- Yaş, bireyin siyasal katılımına doğrudan etki etmektedir ve aynı zamanda meslek, statü ve gelir gibi siyasal katılıma etkisi olan faktörleri de etkilemektedir.

b. Eğitim, Gelir ve Meslek Grupları

Eğitim bireye deneyimler, farkındalıklar ve bilgi katma açısından en etkili faktörlerdendir. İyi bir eğitim alabilmiş birey, bilinci ve farkındalığı yüksek toplumun oluşmasını sağlar. Bireyin bu birikimleri sonucunda siyasal katılım söz konusu olduğunda, kendi düşüncesini edinebilir ve etkin bir biçimde dile getirebilir hatta aktif siyasal rol alabilir.

Eğitim seviyesi daha yüksek olan bireylerin, içinde yaşadığı toplumu ve toplumun aldığı kararları sorgulaması diğer bireylere göre daha yüksektir. Siyasal katılma açısından eğitim, en güçlü değişken olarak nitelendirilmektedir. Eğitim düzeyinin yükselmesi siyasete ilgiyi arttırmakta siyasal gelişmelerin takibini yoğunlaştırmakta, olaylarla ilgili zihinsel yelpazeyi genişletmekte ve siyasi fikir ya da eylemler hayat bulmaktadır.

Eğitim ve siyasal katılım arasındaki ilişkiyi Kalaycıoğlu, farklı gruplarla açıklamaktadır:

- Eğitim düzeyi artan bireyler siyasal katılımı bir vatandaşlık görevi olarak görmektedir ve bu katılım biçimleri de (açık oturum yapmak, bildiri yayınlamak, gösteri...) değişkenlik göstermektedir.
- Eğitim bireye içinde bulunduğu toplumu, kurumlarını ve bu kurumların nasıl işlediğini sorgulama yeteneği katmaktadır.
- Bireyin gelişimde etkili olan bilişsel yetenekler kişiye eğitim yoluyla aktarılabilir.
- Eğitimi belli bir seviyede olan ve bu seviyeye saygı gösterilen ortamlarda bir yaşam sürmek isteyen birey kimi zaman eğitimiyle elde ettiği nüfuzunu da kullanmak ve sürdürmek de isteyebilir.
- Eğitime ulaşabilen bireyin, eğitim hayatını sürdürürken edindiği sosyal çevre siyasal alanına da etki eder ve aslında bireyin gelişmesi bulunduğu çevrenin gelişmesini de dolaylı olarak etkiler. Böylece toplum etkilenir ve gelişir. Ancak ataerkil toplum yapısında yaşayan bireylerin eğitime ulaşabilmeleri de ve bu durumdan kaynaklı meslek hayatları da etkilenmektedir.
- Son olarak eğitim bireye ve saygınlık eğitim sağladığı için en önemli sonuç olarak nitelendirilmektedir.

Bireyin siyasal katılımını etkileyen eğitim faktörü, aslında gelir faktörü ve meslek grupları faktörünü etkileyen temel unsurdur.

Belli bir eğitim seviyesine sahip bireylerin belli gelir seviyesine ulaşabilmeleri arasındaki bağlantıyı sağlayan meslek gruplarıdır ve bazı meslek grupları ekonomik, hukuki, sosyal ve siyasal ilişkileri içeren meslekler olabilmektedir.

Her ne kadar farklı meslek grupları bulunsun da yine de eğitim hakkına ulaşamayan kadınların veya kısıtlı imkânlarla sahip kadınların, meslek edinmeleri noktasında oldukça kısıtlı gruplar bulunmaktadır.

Toplumun ‘tam kadın mesleği’ ya da ‘kadına en çok yakışan meslekler’ dedikleri gruplar kadınların üzerinde toplumsal ve sosyal roller yüklemektedir. Bu sebeple her meslektan her insanın siyasal katılıma eşit ulaşabilirliği olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Bazı meslek gruplarının siyasal katılıma olumlu etkileri bulunurken bazı meslek grupları ise siyasal katılıma oldukça uzak olabilmektedir. Örneğin akademisyenlik, gazetecilik, yazar ve avukat gibi meslek grupları, ev hanımı, sekreter, gibi meslek gruplarına göre siyasal katılımın daha fazla olduğu söylenebilir. Üstelik topluluk halinde çalışma ortamı olan mesleklerde hizmet veren bireyler, daha az fiziksel güce ihtiyaç duyulan sektördeki bireylere nazaran siyasal alana karşı daha duyarlıdır (Çukurçayır, 2012, s. 12).

c. Örgüt Üyeliği

Siyasal örgütler, belli meslek gruplarına dâhil olabilmiş bireylerin bu meslek grupları içerisinde siyasal alanda daha aktif olmasına dair izleyebileceği yolları kavrayabilmelerine yardımcı olmak adına var olmuşlardır. Siyasi örgütler; parti ve kuruluşların birçoğu üyelerine yönelik siyasi konferans, seminer, ders vb. siyasi eğitim içerikli faaliyetler düzenlemektedirler.

Böylece, birey siyasal yaşam hakkındaki bilgi birikimini arttırabilmektedir (Kalaycıoğlu, 1984, s. 154). Örgütlenmeler aslında bireylerin siyasal katılımını desteklerken bireylere siyasal bilgi de edindirmektedirler. Örgüt üyesi bireylerin karşılıklı etkileşimde bulunması, işbirliği yapması ve bir amaç uğruna sorumluluklar alması durumudur. Bu örgütler aynı zamanda bireylere eğitici ortamlarda bilgi ve sosyal kazanım sağlamaktadır.

d. Kitle İletişim Araçları

Teknolojik gelişmeler tüm dünyada etkisini gösterirken, siyasal alanda da etkisini göstermektedir. Bireylerin hem yaşadıkları toplumdaki gelişmeleri hem de dünyada yaşanan gelişmeleri takip etme, fikir edinme, çatışma ve uzlaşma için kitle iletişim araçlarının varlığı sayesinde olmaktadır. Bilginin yayılması ve yeni bilgilerin elde edilmesinin ucuz yolu olan kitle iletişim araçları siyasal katılıma da etki etmiştir (Karaçor, 2009, s. 126). Bireylerin fikirlerini aktarabilecekleri kitle iletişim araçları günümüz

dünyasında en önemli iletişim araçlarından ve siyasal katılım ile ilişkisi bulunmaktadır.

e. Cinsiyet

Ataerkil toplumların içerisinde yer alan kadınlar, eğitim hayatına erişebilme noktasında da zorluk yaşadıkları için dolaylı olarak siyasal katılım noktasında da zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Kadınların varlığını biyolojik cinsiyetleri sebebiyle, erkeklerin varlığından daha az değerli gören toplumlar ve bu düşünceyi savunan zihniyetler günümüzde var olsalar da tarihin en eski köşelerinden itibaren varlıklarını sürdürmekteydiler. Antik Yunan'da en önemli eylemin düşünmek, sorgulamak ve fikirler üretmek olduğu bilinse de; bu eylemlere sadece erkekler erişebilmekteydi.

Ataerkil zihniyetle yönetilen toplumlarda, kadınların üremeleri de erkeklerin soyunun devamı olarak görüldüğü için tarih boyunca kadına kutsanmış en değerli mesleğin annelik olduğu aşılانmaktadır. Bu sebeple kadınların en kutsal görevi olan anneliğini yaşaması için çocuk bakımını, ev bakımını ve hatta eş bakımını yerine getirmesi gerekmektedir. Bu sebeple kadınlara eğitim hakkı tarih boyunca hep uzak tutulmuştur.

Veya bir kadının en önemli kariyerinin annelik olduğu algısı olduğu sebebiyle kadınlara bahşedilen meslekler de annelik üzerinden olmuştur. Eğitim hayatına erişemeyen kadınların, kendi yaşamının devam ettirebilmek için ekonomik özgürlüğe ihtiyacı vardır. Ancak, belirli bir eğitim seviyesine ulaşamamış bir kadının belirli bir gelir seviyesine ulaşması da mümkün olmamıştır. Bu sebeple kadınların biyolojik cinsiyetleri sebebiyle negatif ayrımcılıklar yaşaması tarih boyunca kadınların eğitime, ekonomik özgürlüğe ve tabi ki siyasal hayata katılıma uzak olmasına sebep olmaktadır.

Ta ki 18.yüzyılda Avrupa'da baş gösteren eşitlik ve özgürlük hareketleri, kadınların da feminizm hareketi ile haklarının elde etme sürecinin başlamasıyla devam etmiştir. Sylvia Pankhurst önderliğinde Suffragette Hareketi tarihte kadınların verdikleri eşitlik ve özgürlük mücadelesine ivme kazandırmıştır. 1960'lı yıllarda siyahi işçi kadınların, hem biyolojik cinsiyetleri, hem ırkları hem de statüleri sebebiyle toplumda azınlık bir grup olmaları ve bu azınlık grubun toplum içinde negatif ayrımcılığa maruz kalması feminizme dair ilk adımları attırmıştır.

Suffragette hareketi, kadınların oy hakkına erişebilmeleri için verilen bir mücadele olarak yola çıkmış, ancak farklı coğrafyalara da ulaşmış ve kadınların şu an

sahip oldukları haklara kadar birçok hak için mücadele vermiştir. Siyasal katılım ve cinsiyet arasındaki ilişki toplum için oldukça ciddi bir bağlantıdır.

Ersin Kalaycıoğlu siyasal katılım ve cinsiyet ilişkisine dair bazı sonuçlara varmıştır:

İlk olarak cinsiyetler arasında daha az ekonomik gelir seviyesinde ve düşük statü seviyesinde olan kadınlar siyasal yaşamda daha az katılım sağlamaktadırlar. Kısacası kadınların sosyo-ekonomik açıdan yetersiz kalması siyasal katılımlarına olumsuz etki etmektedir. İkinci olarak kadınların erkeklere oranla kitle iletişim araçlarından daha az yararlanmaları ve siyasi hayata yetersiz katılmaları gösterilir. Sonuncusu ise kadının toplumsal yaşamdan kaynaklı aileye ve eve ilişkin birtakım sorumluluklarının olmasıdır (Kalaycıoğlu, 1983, s. 283).

Siyasal katılımın demokratik bir süreç olarak ilerlemesi için özgürlüklere saygı duyulmalı ve her vatandaşa eşit haklar sunulmalıdır.

Kadınların bakım meselesi içerisinde evlerde hapsolmaları, eğitim hayatından, sosyo-kültürel hayattan, ekonomik ve siyasal hayattan yok olmaları demektir. Bu eşitsizlik karşısında mücadele veren kadınlar, mücadeleleri sonucunda haklar elde etmiş olsalar da günümüzde farklı coğrafyalarda ya da aynı ülkede aynı sokakta bambaşka evlerde bambaşka hayatlar süren kadınlar hala bu mücadelenin içerisinde yer almaktadır.

1.3.3. Siyasal Katılım Araçları

Bireylerin siyasal hayata katılımları farklı yollarla olmaktadır. Ve bunlardan bazıları referandum, seçimler, halk denetimi ve bireysel başvuru vb. şeklindedir.

a. Referandum

Latince ‘referre’ kelimesinden türeyen referandum, ‘halkın evet veya hayır deme hali’ olarak açıklanmaktadır. Jean Jacques Rousseau ‘Toplum Sözleşmesi’nde bu düşünceye ‘egemenliğin devredilemezliği’ olarak ilk yaklaşımı yapmaktadır.

Referandum, var olan demokratik sistem içerisinde barınan parlamentonun onayından geçen kanun düzenlemelerinin demokratik bir süreç içerisinde halkın oylamasına sunması şeklinde ilerleyen bir siyasal katılım aracıdır. Ve parlamentonun onayından geçen düzenlemeler halkın oylamasından çoğunluğun kabul ettiği şekilde bir sonuç alırsa kabul görmektedir.

Referandumun ilk kez uygulandığı ülke ABD olmuş ve Dünyada ilk referandum 1778 Massachusetts Anayasası için uygulanmıştır. Türkiye’de ise 1961 tarihinden itibaren anayasal düzenlemeler için referanduma başvurulmaktadır ve en son 2017 yılında anayasa değişikliği için referanduma gidilmiştir. Referandum, vatandaşların kendilerini yönetecek hükümet için verilecek kararda aktif rol almasıdır.

b. Seçimler

Vatandaşların farklı seçenekler arasından özgür iradeleri ile demokratik bir düzen içerisinde istediği tarafı desteklemek için oy kullanma durumu olarak açıklanmaktadır. Seçime gidebilmek için de var olan demokratik süreç içerisinde seçilme hakkının da yer alması gereklidir. Bireylerin vatandaşlara hizmet etmek amacıyla kendilerini halkın seçimine sunma durumu ve sonucunda vatandaşların desteklemeleri, seçme ve seçilme hakkıdır.

1982 Anayasa’nın 67. Maddesinde oy ve seçim kriterleri hakkında detaylar bulunmaktadır. Buna göre; Türk vatandaşı olan 18 yaşına gelmiş kısıtlı ve kamu hizmetinden yasaklı olmayan her birey seçim günü oy kullanabilmektedir. Ayrıca her bireyin oyu genel, eşit ve gizlilik esaslarına dayanmaktadır.

Cumhuriyet döneminde Nezihe Muhiddin ve onun önderliğindeki Kadın Halk Fırkası kadınların seçme ve seçilme hakkına erişebilmeleri için, tıpkı İngiltere’de başlayıp tüm Avrupa’yı saran Suffragette hareketi gibi mücadeleye girmişlerdir. Ve bu haklı mücadele sonucunda kadınlar 1934 yılında seçme ve seçilme hakkının elde etmişlerdir.

c. Kamuoyu Denetimi (Halk Denetimi)

Demokratik süreçler eşliğinde seçilen iktidarın, halk tarafından değerlendirilmesidir. Bunu halk, kendisinin ve ülkesinin geleceği için yapmaktadır. Demokrasi, halkın kendi kendini yönetebilmesidir ve gerektiğinde kendi desteklediği tarafların da değerlendirilmesidir.

Kamuoyu Denetimi ile ilgili;

'Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilir. Bu amaçla;

- Görev, yetki ve sorumlulukların açık olarak tanımlanması,

- Hükümet politikaları, kalkınma politikaları, yıllık programlar, stratejik planlar ile bütçelerin hazırlanması, yetkili organlarda görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması,
- Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından sağlanan teşvik ve desteklemelerin bir yılı geçmemek üzere belirli dönemler itibarıyla kamuoyuna açıklanması,
- Kamu hesaplarının standart bir muhasebe sistemi ve genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe düzenine göre oluşturulması zorunludur” açıklamalar bulunmaktadır (5018 Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2003).

d. Bireysel Başvuru

Demokrasinin varlığı için vatandaşa ve aktif siyasal katılımına ihtiyaç vardır. Bu sebeple vatandaşların bireysel olarak toplumda var olabilmeleri gerekmektedir. Yönetimin yerel yollardan da desteklenmesi için, öncelikle bireyin yerel yollarda desteklenmesi, özgürlükler ve haklar sunulması gereklidir ve tüm bunlar dâhilinde vatandaşların siyasal katılımını bireysel başvuru halinde kullanabilecekleri en yakın yönetim birimi yerel yönetim birimleridir.

e. Elektronik Katılım

Gelişen dünyada gelişen hizmetler de söz konusudur. Bu kapsamda yerel yönetimlere siyasal katılım göstermek isteyen vatandaşların kullandıkları yöntem elektronik katılım olarak gerçekleşmektedir. Merkezi yönetime de istek ve şikâyetleri bildirebilmek için CİMER (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi) gibi uygulamalarla internet ortamında istek ve şikâyetler yönetime bildirilmektedir. Bunların yanında istek ve şikâyet kutuları ve bu amaçla oluşturulmuş arama hatları da bulunmaktadır. Ve turkiye.gov.tr adresi tek şifre ile giriş yapılan e-hizmetlerin sunulduğu dijital bir platform olarak faaliyet göstermektedir.

f. Gönüllü Katılım

Gönüllülük kavramı zorunluluk ve baskı hissetmeden, kendi gönül rızası, hür iradesi ve isteğiyle maddi bir kazanç düşünmeden bir iş yapma sorumluluğu alması veya bir organizasyona katılması olarak açıklanmaktadır.

1.4. TOPLUMSAL CİNSİYET VE CİNSİYET KAVRAMLARI

İngilizce karşılığı ‘sex’ olan ve ‘biyolojik cinsiyet’ anlamına gelen bu kavram, insanların kadın ve erkek arasında biyolojik olarak ayırım yapılmasını sağlamaktadır. Cinsiyet kelimesi yaradılış sebepleriyle biyolojik olarak kadın ve erkeği arasındaki farklılıkları anlatan bir kavramdır. Kadın ve erkek arasında evrensel olan fizyolojik farklılıkları anlatmada kullanılır. Dişi ve erkek olarak da ayrılabilen biyolojik, fizyolojik, genetik özellikler toplum tarafından tarihsel süreçler sonucunda değişime uğramış ve sonucunda İngilizce karşılığı ‘gender’ olan ‘toplumsal cinsiyet’ kavramının günümüzdeki varlığının sağlamıştır.

Toplumsal cinsiyet kadının biyolojisi, genetiği, fizyolojisi gibi kavramlarla ilgilenmek yerine ‘kadınlık’ olgusuna odaklanarak onu beslenmeye ve kadına toplumsal yükler yüklemeye başlar. Bu toplumsal yükler tabi ki tek taraflı olmamıştır. Erkeğin fizyolojisini, biyolojisini, genetiğini değil de ‘erkeklik’ olgusunu asıl mesele yapan toplumsal cinsiyet normları erkeğe de toplumsal yükler yüklemektedir. Bu toplumsal yükler günümüzde karşımıza ‘toplumsal cinsiyet kimlikleri’ ya da ‘toplumsal cinsiyet normları’ olarak çıkmaktadır.

Toplumsal cinsiyet tarihte kadınla erkeğin, kadınlık ve erkeklik kurallarına göre yerlerinin belirlenmesi, ilişkilerin belirlenmesi, mesleklerin ve işbölümünün belirlenmesinde konumları belirten bir kavram olarak kullanılmıştır. Biyolojik ve sosyal anlamları her ne kadar farklı olsa da toplumsal cinsiyet rolleri kapsamında bireylere toplumsal roller, kültürel ve sosyal sorumluluklar yüklemektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri bireye erkek ve kadın arasındaki farklar sebebiyle nasıl davranması ve nasıl görünmesi gerektiğini dayatmaktadır.

Kadın- erkek arasında tarih boyunca görev, sorumluluk ve yetkiler konusunda eşitsiz iş bölümü yapılmaktadır. İlk kez Robert Stoller tarafından ‘Sex and Gender’ adlı kitabında kullanılan toplumsal cinsiyet kavramı, zamanla değişime uğrasa da kadına verilen roller ev ve çocuk işleriyken, erkeğe verilen roller maaşlı işler olmuştur. Bunun yanında kadına yüklenen mizaç sakın, suskun ve edepli olmak iken, erkeğe yüklenen mizaç sert, asi, tuttuğunu koparan olmak olmuştur. Zamanla kadınların da meslek edinebileceği zamanlara gelirse bile meslek grupları bile bu ayırım gözeterek kadına ve erkeğe hitap etmiştir (Vatandaş, 2007, s. 32).

Toplumsal cinsiyet kavramına göre kadın ve erkek arasındaki ayrım kültürel ve toplumsal değerler gözeterek oluşturulmaktadır. Biyolojik, fizyolojik cinsiyet ayrımından tamamen farklı olan bu cinsiyetçi roller beraberinde eşitsizlikler doğurmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanamayan toplumlarda erkek için daha özgür alanlar sağlansa da kadına verilen alan her zaman sınırlı kalmıştır. Tarih boyunca toplumlar, devletler, sistemler tarafından ezilen kadınların bu haklı mücadelesi toplumsal cinsiyet eşitliği temelli olmuştur.

Toplumsal cinsiyet rolleri kimi zamanın sorunun ta kendisi olabiliyor. Cinsiyet kavramı siyaset içerisinde yer almak adına bir faktörken, kadınların hayatın her alanda yer almasına karşın toplumsal cinsiyet rolleri olarak karşılırlarına çıkan bir sorun veya engel niteliğindedir. Toplumsal cinsiyet ve biyolojik cinsiyet, iki farklı kavramdır ve cinsiyetle ilgili farklı yönleri ifade ederler. Biyolojik cinsiyet, bir kişinin fiziksel ve biyolojik özellikleri temel alarak tanımlandığı cinsiyet kategorisidir. Genellikle doğum anında bir kişinin genital yapılarına ve üreme organlarına dayanarak ‘erkek’ veya ‘kadın’ olarak atfedilir. Biyolojik cinsiyet, vücuttaki hormonal düzenlemeleri, kromozomlarını (XX veya XY gibi), üreme sistemini ve cinsel özellikleri içerir. Ancak, biyolojik cinsiyet sadece bu fiziksel özellikleri değil, aynı zamanda kişinin genetik mirasını ve hormonal düzenlemelerini de içerir (Vatandaş, 2007, s. 34).

Buna karşın toplumsal cinsiyet, toplumun bir kişiye atfettiği cinsiyet rolleri, davranışları ve beklentilerini ifade eder. Kültürel, sosyal ve psikolojik faktörlere dayalıdır ve kişinin biyolojik cinsiyetinden farklı olabilir. Toplumsal cinsiyet ‘kadın’ ve ‘erkek’ rolleri, davranışları, beklentileri ve kimliklerini içerir. Örneğin, bir toplumda erkeklere daha fazla fiziksel güç ve bağımsızlık beklenebilirken, kadınlardan daha çok duygusal ve bakıcı olmaları bekleniyor olabilir.

Toplumsal cinsiyet, kişinin cinsel kimliği ile de bağlantılıdır. Cinsel kimlik, bir kişinin kendini hangi cinsiyet olarak tanımladığıdır ve bu kimlik, kişinin biyolojik cinsiyetiyle örtüşebilir veya farklılık gösterebilir. Örneğin, bir kişi biyolojik olarak erkek olabilir, ancak kendini kadın olarak tanımlayabilir.

Toplumsal cinsiyet, çeşitli kültürler ve toplumlar arasında farklılık gösterebilir ve zaman içinde değişebilir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet kavramı giderek daha fazla anlayış ve kabul görmektedir ve birçok ülkede cinsel kimlik ve ifade özgürlüğüne saygı

gösterilmesi teşvik edilmektedir. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet, sadece biyolojik cinsiyetle sınırlı olmayan karmaşık bir konsepttir (Butler, 2019, s. 200).

1.4.1. Kadın ve Temsil

Var etmek, birinin varlığına büründürmek anlamında kullanılan temsil kavramı ayrıca, somut olmayan bir kavramın bir aracı kullanarak dolaylı olarak varlık edinmesi anlamına da gelmektedir.

Temsil kavramı köken olarak Latince olup, Klasik Latince’ de sıklıkla cansız nesneler için kullanılmaktadır. Ancak temsil kelimesinin kullanımının yaygınlaşması 13. ve 14. Yüzyıla denk gelmektedir ve Hristiyan toplumunda manevi bir simge olarak Papa ve kardinalleri ifade etmektedir (Pıtkın, 2014, s. 65).

Temsil, kişiden beklenen davranış, yükümlülük ve normlar bütünüdür. Seçilen temsilcilerden ise; bütünlüğü sağlayarak kolektif bir biçimde çalışıp tüm bireylerin haklarını korumak, yaşam kalitelerini arttırmak ve toplumsal barışı sağlamak amacıyla temsil gücünü kazanmaları beklenir.

1.4.1.1. Kadın ve Temsil İlişkisi

Demokratik toplumlarca amaçlanan ve demokratik yönetimlerin sağlamakla yükümlü olduğu çeşitli hak ve özgürlükler bütününe sahip olan bireyler aslında tarihte çoğu zaman sadece erkekler için geçerli olmuştur. Erkekleri ve kadınları ikilik ortamına sokan ve kadınları ikinci plana atan tutumlar, tarihte kadınların mücadelesinin sebepleri arasında olmuştur.

Kadınları ikinci planda tutan sistem, bunu kadınların siyasal alanında da göstermiştir. Toplumun her alanında ve tarihi her noktasında toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinde kadınları erkeklerle eşit ve denk saymama, sistemin de bunu destekleyen eril zihniyete sahip olması tarihte birçok feminist yazarı harekete geçirmiştir.

Olympe de Gouges’un 1791 yılında ‘Declaration de Droit de la Femme et de la Citoyenne’ orijinal ismi ile Türkçe’de ‘Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları Bildirgesi’ olarak bilinen eseri ‘1789 İnsan ve Yurttaşlık Hakları Bildirisi’ne karşılık kaleme alınmıştır. Gouges, ataerkil toplumun ve iktidarın kadınlara hak ve özgürlükler tanımamasını eleştirir. Eserinde kadınların ve toplumun geri kalanının da bu bildiriyi okuyarak, kişi hak ve sorumluluklarının bilinmesi amacı taşımaktadır. Kadınlarla erkeklerin eşit hak ve

özgürlüklere sahip olmanın ve bunun devredilemez olmasının altını çizdiği eserinde bunların anayasa ile korunması gerektiğini de savunmuştur.

Kadınlara ve topluma 19 maddede hakları ve özgürlükleri sıralamıştır. De Gouges bu ‘Kadın Hakları Bildirgesi’ ile kadınların haklarının anayasayla koruma altına alınması gerektiğini ve erkeklerle eşit haklara sahip olması gerektiğini vurgulamak istemiştir. De Gouges, aynı zamanda kadınların giyotine gitme haklarının var olan kadınların kürsüye çıkma haklarının da olduğunu savunmuştur.

Bildiri toplumsal cinsiyet rollerinden sıyrılıp bireysel yeteneklerine göre değerlendirilmesi gerektiğinin üzerinde durmayı amaçlamıştır. NOW (National Organization of Women) ve Emily’s List (Emily’nin Listesi) gibi örgütler kadınların siyasal ve sosyal hayatta üst konumda temsil edilmelerinin arttırılması için çeşitli kampanyalar yürütmüşlerdir (Heywood, 2013, s. 220)

Kadınların haklarını elde etmek üzerine verdikleri bu mücadelede İngiltere’de yaşayan Mary Wollstonecraft Fransız Devrimi’nden etkilenerek 1792 yılında ‘Vindication of The Rights of Woman’ (Kadın Hakları Savunusu) adlı eserini kadın-erkek eşitsizliğine dikkat çekmek ve eğitimde cinsiyetçiliğin karşısında durmak adına yazmıştır. Wollstonecraft, kadınların erkekler gibi medeni, siyasi haklarının olması gerektiğini savunmuştur. Eğitim hakkının da kadınlar için gerekli olduğunun arkasında durmuştur.

Wollstonecraft' tan sonra İngiltere’de kadın hakları mücadelesi yeni bir isim ile kadınların yani ‘Suffragette’ hareketi içindeki kadınların olduğu dönemdir. Ve tıpkı isimlerinin kökeni olan (suffrage) oy hakkı için mücadeleyi yoğunlaştırdıkları dönem olmuştur.

Tam da bu dönemlerde kadınların da oy hakkının olması gerektiğini düşünen ve bunun için kendisinin de harekete geçmesi gerektiği sonucuna varan John Stuart Mill, İngiliz parlamentosuna dilekçe yazmıştır ancak dilekçesi parlamento tarafından reddedilmiş. Yaşanan olaydan etkilenerek kadınları erkeklerden ayırıp bir de üstüne ikincil muamelesinin yapılmasının hem yanlış hem de insan gelişimini engelleyen bir etken olduğunu anlatan ‘The Subjection of Women’ (Kadınların Köleleştirilmesi) adlı eserini 1869 yılında yayımlamıştır. Kadın-erkek ilişkisinde üstünlük kurma amacıyla olan erkeklerin bu davranışının insanın doğasına uygun olmadığını ileri sürmüştür. Mill, kadınlara da tıpkı erkeklere verildiği şekilde oy kullanma hakkının verilmesi gerektiğini hem eserinde hem de hayatında çokça belirtmiştir.

Tarihsel düzeyde yaşananlar, eylemsel hayatı da beraberinde etkilemelidir. Feminizm ve demokrasi kavramları eşit haklar eşit yaşam amacı güttüğü için, birbiriyle ilişkilendirmek de mümkündür. Eşit haklar çerçevesinde yaşamayı toplumsal cinsiyet ayrımının ötesinde yaşatmak isteyen feminizm, düşüncel yapı unsurundan çıkıp tarihte farklı dönemleri temsil eden bir toplumsal hareket örneği haline gelmiştir. Literatürde farklı gruplamalar yapılsa da genel hatlarıyla;

Birinci dalga feminist hareket olarak nitelendirilecek olan akım, 18. Yüzyılı başlangıç kabul etmektedir ve liberal feminizm olarak da adlandırılmaktadır. Liberal toplumun unsurlarından olan eşitlik, hak ve özgürlük gibi kavramlar kadınların özgürleşmesinde aracı olarak görülmüştür. Erkeklerin sahip oldukları eğitim hakkı, çalışma hakkı, seçme ve seçilme hakkı gibi haklara kadınların sahip olmayışı, ataerkil düzen içinde onları ev içinde ücretsiz aile işçisi olarak yaşamaya mecbur bırakmıştır. Sonrasında erkeklerle aynı haklara sahip olma amacını taşıyan kadın mücadelesi sonuçlanmış ve kanun önünde erkeklerle eşit haklara sahip olmayı kadınlar kendi güçleri ile elde etmiştir.

Ancak bu mücadele kadınlar kanun önünde eşitlik sağlasa da ev içindeki konumlarını değiştirmesine yardımcı olmamış, çalışma koşullarını iyileştirmeye yardımcı olmamış ve hem patron-işçi ilişkisinde hem de ev içi hizmet ilişkisinde de sömürünün devam etmesini sağlamıştır.

İkinci dalga feminist hareket ise radikal feminizm olarak da anılmaktadır ve kadının sadece siyasal katılımını sağlayan liberal feminizminin eksik bıraktığı alana –özel alana- dikkat çekmektedir. Kadının toplumsal hayatında ve aile içi yaşantısında kendi bedeni üzerinde söz sahibi olması için mücadeleye yenilik katar. Mücadelenin temelinde kadını ve erkeği ayrı tutarak kadına ikincil muamele yapan ataerki vardır.

Radikal feministler için ataerki, erkeklerin kadınlar üzerinde sırf erkek olmaları sebebiyle kurdukları bir egemenlik biçimidir ve her toplumda yer edinmiştir. Dolayısıyla kadınlar haklarını elde etmek için bu düzenle de mücadele etmek için birlik olmuşlardır.

Tam da bu noktada Kate Millett'in bahsettiği ve sonradan radikal feministlerin sloganı haline gelen 'Özel Olan Politiktir' sözü gelmektedir. Özel bir yaşam alanı olan ev yaşantısı, aslında kadınların içinde bulunduğu zorlu ve zorunlu koşulları anlatan bir durumdur ve Radikal Feministler bu durumun üzerine gitmişlerdir, amaçları her evde her işyerinde her okulda her kürsüde eşit hakları olan kadınlar görebilmektir.

1.4.1.2. Siyasal Sistemlerde Kadın Temsili

Kadınların toplumda, sosyal hayatta ve tüm bunların getirdiği gerekliliklerde karşılaştıkları sorunlara ek olarak bir de bu sorunların üzerine cinsiyetlere duyarlı şekilde gidilmeyen tutumlar sebebiyle, kadınlar ve onların temsili arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Kadınların öznesi olarak karşılaştıkları bu sorunlara çözüm arayışına girdiği savunulan durumlarda dahi kadınların yerine erkeklerin söz ve yer alması cinsiyetçi tutumun ta kendisidir.

Oysa demokrasi için gerekli olan temel şeyin eşit haklar ve özgürlükler olduğu bilinen bir gerçektir. Bunun sağlanamadığı ortamda, kadınların temel haklarına erişemediği toplumlarda kadınların temsili de kadınların yer alması da mümkün olmayacaktır. Demokrasi kökeninde eşitlik barındırsa da cinsiyetler arası bir eşitlik sağlanamaması demokrasiyi ve devamında getirdiği tüm hakları zedelemektedir.

1.4.2. Kadın Hareketi ve Temsil İlişkisi

Feminist düşünce her ne kadar Antik Yunan ve Çin Uygarlıklarına kadar eski dönemlere uzansa da gelişimini 19. yüzyılda tamamlamıştır. İlk olarak oy hakkı için bir araya gelip mücadeleye başlayan kadınlar, kamusal alanda eşitsizliklere karşı çıktıkları gibi sonrasında mücadele alanlarını genişleterek toplumsal düzen içerisinde yapılan eşitsizliklere karşı mücadeleye devam etmişlerdir. 20. yüzyılla birlikte gelişen ve büyüyen feminist mücadele Liberal Feminizm, Marksist Feminizm ve Radikal Feminizm gibi akımlara eşlik etmiştir. Bunlara ek olarak İkili Sistem Kuramı da Eko-feminizm Kuramı da İslamcı Feminizm Kuramı da Lezbiyen Feminizm Kuramı da Trans Dışlayıcı Radikal Feminizm Kuramı da feminizm türleri içerisinde bulunarak çeşitli alt dallara ayrılmaktadır.

Feminist mücadele sadece bir kadın mücadelesi değil, aynı zamanda ataerkil yapıyı reddeden, milliyetçilik ya da militarizm gibi eril unsurlara da karşı olan bir kavramdır. Dolayısıyla feminizm bir kadın hareketi olarak sınırlandırılmamalı aynı zamanda ataerkiye karşı olan bir erkek mücadelesi olarak da okunmalıdır (Biricik, 2020, s. 232).

Sylvia Walby ‘Patriyarka Kuramı’ adlı kitabında, ‘Patriyarkal sistemi ortaya çıkaran altı temel yapı olduğunu iddia ediyorum:

Ücretli emek, ev işi, cinsellik, kültür, şiddet ve devlet. Bunlar arasındaki iç ilişkiler farklı patriyarka türlerini ortaya çıkarır.’ şeklinde açıklar. Ve yine aynı kitabında şunu ekler; ‘Kadınlar hayatta kalabilmek için emeklerini takas ediyorlar; özellikle de ücretli emeğe dâhil olmayanlar. Ev kadınları üretici sınıfsken kocalar el koyan sınıf’ (Walby, 2020, s. 134). Kadın ve erkeği ayırıp, kadının emeğini değersizleştirdiği için Feminizm kuramı Patriyarka kuramına karşı da konum almaktadır.

1.5. BİR SİYASAL İDEOLOJİ OLARAK FEMİNİZM

Feminizm, ataerkil toplumun kadınları dışlamasına, aşağılamasına, sömürmesine ve ezmesine karşı kurtulmayı amaçlayan bir fikir hareketidir. Buna karşı kapsayıcı olmayı amaçlayan, birlik beraberlik ve dayanışma mücadelesi amaçlayan bir toplumsal hareket örneğidir. Kökenini eşitlik ve özgürlük kavramlarından alan bir ideolojidir.

1.5.1. Liberal Feminizm

Liberal feminizm, liberal kavramının gelişimiyle birlikte oluşum göstermiştir. Kadınların dezavantajlı konumda olmasının tek bir nedeni yoktur ve analizin iki odağı vardır. Birincisi, kadınların eğitimde ve istihdamda eşit haklara sahip olmasını reddetmenin önemli bir sorun olmasıdır. Liberal Feminizm, genellikle cinsiyet eşitsizliğinin köklerine inmemiştir. Ancak yine de Liberal Feminizm, diğer feminizm türlerinden önce gelişim göstermiş ve diğer feminist türlerinin yolunu açmış bulunmaktadır. Genel olarak liberal feminizm var olduğu dönem içerisinde reformist bir yapıya sahiptir. Toplumsal eşitsizliğe karşı çıkmasının aslında kamusal alanda eşitlik için mücadele amacı taşıdığı söylenebilir.

Liberal feminizm savunucuları, kadınların erkeklerle aynı temel haklara sahip olmaları gerektiği üzerinde durmuşlardır. Liberal feminizm mücadelesi, eşit temel haklar için verilmiş bir mücadeledir ve bu mücadele sonucunda liberal feministler 19. yüzyılda oy verme hakkı, yasalar önünde erkeklerle eşitlik ve mülk edinme gibi haklar bağlamında belli hakları elde etmişlerdir.

1.5.2. Marksist Feminizm

Feminizme göre Kapitalizm ve Patriyarkal Sistem birbirinden ayrılmaz birer parçadır ve hatta birbirini besler ve destekler. Kadınların ev kadını olarak bu işi ücretsiz

yapmak zorunda olması sermayenin ev içinde eşitsiz ve cinsiyetçi işbölümünden kazanç elde etmesi durumudur. Marksist Feminizm, sorunu oldukça kapitalizm kökenli görmektedir.

Liberal feminizm, cinsiyetler arası eşitliği, eşit oy hakkı gibi konularda mücadele verirken, Marksist feminizm ise sınıf, emek ve ekonomi gibi konularda mücadeleyi savunur. Marksist feminizm savunucuları daha geniş çaplı bir bakış açısı ile ayrımın sadece cinsiyetleri arasında olmadığını ileri sürer ve sınıfsal, etnik ve sosyo-ekonomik farklılıkların da kadınlar arasında eşitsizlik doğurabileceğini vurgular. Marksist feminizm, kadınların erkeklerden daha değersiz görülmesinin nedenini ataerkil yapıdan çok sınıfsal eşitsizlikten kaynaklandığını ve sömürünün kaynağının kapitalist üretim sistemi olduğunu savunmaktadır. Marksist Feminizme göre; üst sınıfa mensup, maddi olanakları iyi olan kadınların yaşam standartlarının; alt sınıftaki işçi ya da köylü kadınlara göre daha iyi düzeyde olması ve bu nedenle erkeklerle eşit haklara sahip olma olasılıkları her zaman daha yüksek olmuştur ve bu da ayrımcılığın, ezilmişliğin, dışlanmışlığın, eşitsizliğin sadece cinsiyetler arasında değil aynı cinsiyetten iki bireyin arasında da olabileceğini açıklamaktadır.

Marksist Feminizm'in varlığıyla adını ve gücünü daha çok hissettiren Feminizm Akımı, her yeni dönemde daha kapsayıcı ve kucaklayıcı bir kız kardeşlik ağı kurmayı amaçlamaktadır.

1.5.3. Radikal Feminizm

Kadının hayatta kalabilmek için erkeğe bağımlı kalması Feminizm kavramının var olmasını sağlayan başlıca problem olmuştur. Zamanla gelişerek kendi içinde gruplara ayrılan Feminizm, Liberal Feminizm, Marksist Feminizm ve Radikal feminizm olarak ilerlemiş ve Radikal Feminizm 1960'ların sonlarında eski kadın hareketinin içinde bulunan bir grup kadın tarafından New York'ta temelleri atmıştır. Hareket içerisindeki kadınlar 1960'ların başında medeni haklar ve savaş karşıtlığı için kampanyalar yürütmüş ve Yeni Sol'daki erkek radikallerin aşağılayıcı davranışlarına tepki göstererek radikalleşmişlerdir.

Radikal Feministler, Liberal Feministler ya da Marksist Feministlerin vermiş oldukları tepkilerin yanında en sert tepkiyi veren grup olarak sayılmaktadır. Radikal Feminizm; kadının kendisine ait olan bedeni, düşünceleri, yaşam alanı ve özgürlüğü bedenini söz konusu olunca asıl söz sahibi olması gerekenin kadın olduğunu

savunmaktadır. Bunun yanında mücadeleler sonucunda kazanılan hakların resmi olarak uygulamaya konulması için yasalarla desteklenmesi gerekliliğini ve fiili olarak da uygulanması gerekliliğini vurgulamışlardır. Radikal feminizm kadınların bastırılmış kimliklerinin ortaya çıkarılması ve kişisel alanlarının kamusal alana taşınmasını savunmuştur.

Radikal feminizm savunucuları, yaşamın her alanında kadınların bastırılmasına, kısıtlanmasına karşı durmak için feminizm ve kız kardeşlik olgusundan destek almış, mücadele etmiştir. Mücadeleleri ataerkil yapının kendisine, bu yapıyı savunanlara ve sürdürmek isteyenlere karşı olmuştur.

Ev işleri paylaşımında iş bölümün nasıl yapıldığı ya da söz hakkının kimde olduğu ataerkil toplumun bir özelliği olarak görülmektedir. Radikal Feminizm, kadınlar üzerindeki eril şiddeti, psikolojik ve ekonomik baskılamayı ve bunların neden olduğu ezilmişliği çözmek için daha kapsamlı, ulaşılabilir ve gerçekçi kesin bir çözüm için mücadele vermektedirler.

Geleneksel ifadeyle kadının yeri toplumda çocuk yapmakla ve ona bakmakla yükümlü, hayatını idame ettirmenin bir parçası olan ev işleriyle yükümlü, geliri eve erkek getirdiği için kocasının hizmetini yapmakla yükümlü ve tüm bunları yaparken söz hakkı veya eşitlik gözetilmeyen varlık olarak görülmektedir. Ancak radikal feminizm bu eşitlikçi olmayan ve eril olan geleneksel tanımın karşısında durmuştur. Eril sistemin kadınları bastırma çabasına rağmen özel alanın da politik olduğunu savunmuştur. Bu bağlamda kadınlar evlilik kurumunun erkeğe hizmet eden bir patriyarka aracı olduğu; ev içi yükümlülük ve haklarını erkeklerle paylaşılması gerektiği hususunda ısrarcı davranmıştır (Philips, 2015, s. 106).

Geleneksel toplumsal anlayışın eseri olarak kadına, toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde kutsal annelik ve değerli çocuk bakımı kavramlarını da yüklerken Radikal Feminizm; kadının kendi bedeni, düşünceleri, yaşam alanı ve özgürlüğü söz konusu olunca kendi söz hakkı olduğunu savunduğu için kürtaşı yasaklayan düşüncenin de karşısında sert bir şekilde mücadele vermektedir.

Feminist Mücadele sadece kadının oy verme hakkı, ev içi eşitlik, kamu önünde erkekle eşit haklara sahip olma mücadelesinin ötesindedir, kadının yaşamda cinsiyetine rağmen ve onunla birlikte var olması, hayatını idame ettirebilmesi, emeğinin değer görmesi, erkeklerle eşit işlerde eşit ücret karşılığında çalışması, bedeni hakkında seçim

şansına sahip olması, eğitim hakkına sahip olması ve olanaklara erişebilmesi gibi hayatın her köşesine erişebilmesi için verilen bir mücadeledir.

Kadın olmanın toplumsal cinsiyet açısından olumsuz bir farklılık gibi gösterilmesinin karşısında Radikal feminizm ve Feminist Mücadele kadın cinsiyetine sahip olmanın toplumsal, sosyal ve siyasal hayatta erkeklerle eşit haklarının olmasının önünde engel bulunmadığını ve bulunmaması gerektiğini tüm dünyaya duyurmak istemişlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLERE KATILIM VE KADIN

Çalışmanın bu bölümünde yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulmuş kurumsal yapıları üst basamaktan alt basamağa doğru inceleyerek anlatmak amaçlanmıştır. Kadının yerel yönetimlerde Dünya’da ve Türkiye’de karşılaştığı sorunlar anlatılmak istenmiştir.

2.1. YEREL YÖNETİM KAVRAMI

Yerel Yönetim; yönetim gücünün tek bir yerde toplanması yerine bölünerek daha etkin işlemlerini sağlamaktadır. Yerel yönetimler içerisinde yer alan kamusal amaçlı hizmetlerin devlet tüzel kişiliği dışındaki kamu tüzel kişilerin görevlerini yerine getirmek amacıyla yetkisi daha az olan bir başka otoriteye yetki aktarması Yerel Yönetimler kavramını kısaca açıklamaktadır.

Yerel yönetimlerin kökeni Antik Yunan ve Roma’ya kadar dayanmaktadır. Kavram olarak Yerel Yönetimler “Merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak ihtiyacını karşılamak amacı ile oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, özerk bir yönetim yapısına sahip olan ve yerel örgütlenme modeli olarak tanımlanan bir yönetim biçimidir” şeklinde açıklanmaktadır (Çiçek, 2016, s. 55).

Türkiye’de yerel yönetim uygulaması da Fransa’dan etkilenecek oluşturulmuştur ve bu yüzden ona Napoleonik sistem adı verilmektedir. Bu sistem Türkiye’ye köyler hariç tutulursa Tanzimat’tan sonraki dönemde girmektedir. Köyler ise eski bir geleneğin devamı olduğundan farklılık göstermektedir. Yerel yönetim tarihine bakıldığında belediyelerin ilk kez 1855 yılında İstanbul’da kurulduğu bilinmektedir ve İl Özel İdaresine dair ilk gelişmeler de 1864 yılında yaşanmıştır. Bunlar da zaman içerisinde yetkiler ve yapılanma olarak değişikliklere maruz kalmıştır.

2.1.1. Tarihsel Süreçte Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler tarihte günümüzdeki hali ile var olmamıştır. Çıktığı zamandan günümüze gelene dek geçirdiği dönemlerde değişime uğradı. Antik çağlarda yerel yönetimler site olarak adlandırılan yönetimlerin içerisinde kendi kendini yöneterek yaşamaya verilen bir isimdi ve aynı zamanda dönemin en küçük yönetim birimiydi. Antik Yunan’da polis adı verilen şehir devletleri, döneminin en ileri seviyede örgütlenme biçimidir ve ideal olan yönetime ulaşmada da uygun bir ortam olarak kabul edilmektedir.

Yerel yönetim, bir başka deyişle Âdem-i Merkeziyetçilik olarak da bilinmektedir ve bu yönetim sisteminin iki farklı uygulanaşı vardır. Birisi yetki genişliği ilkesi iken diğeri yerinden yönetim ilkesidir. Merkezi kuruluşların gerekli olan kimi etkinlikleri taşrada bulunun kuruluşlar aracılığıyla yönetmeye devam etmesi yetki genişliği ilkesini açıklamaktadır. Yerinden yönetim ilkesi ise, yasalarca oluşturulan yönetimden sorumlu organların yasalar tarafından veya merkezde kullanılanlardan başka işlevleri de görebilmelerine dair tüzel, siyasal ve mali yetkilere erişebilmeleri olarak bilinmektedir.

İkinci olarak âdem-i merkeziyet ise içinde bulunulan bir bölgenin sakinlerine ve o bölge de bulunan topluluğun yararlarının kendi organları ile tespit etmek ve gereğince koruyabilmek, gereğinin yerine getirmek hususunda özerklik verilmesi anlamına gelmektedir. Böylece devlet kendi yetkilerini tüzel kişiliği haricindeki hukuksal varlıklara bırakır. Ancak bu hukuksal varlık da devletin gözetimi altındadır ve tüm yetkiye değil kendisine verildiği kadarıyla bir yetkiye sahiptir.

Yerel yönetim halkın kendi siyasal haklarını kullanarak talep ettiği tarafların yine kendisini yönetebildiği sistemdir. Yerel yönetim birimi, merkezi yönetim tarafından belli kurallar koyabilme, mali işleri yürütmeye devam edebilme gibi sorumluluklarla yükümlü olan yerel meclisin denetimi altında yer alan bir yönetim biri olarak da ifade edilmektedir.

Değişen dünyanın etkisiyle yerel yönetimler de değişime uğramıştır. Ökmen ve Parlak'ın da, 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başlarında gerçekleşen reform hareketleriyle yerel yönetimler, yerel hizmet kuruluşları olmuş ve merkezi yönetimin yerel büroları olarak hizmet vermiştir, şeklindeki yorumunda bu gerçek farklı bir şekilde ifade edilmiştir (Ökmen, 2010, s. 103).

Tarih boyunca farklı dönemlerden geçmiş olan yerel yönetimler günümüzde Türkiye' de mevcuttur. Hatta 21. yüzyılda, yerel yönetim yapılanması ve kavramı yeniden tanımlanarak onların verimliliği artırılmaya çalışılmıştır.

2.1.2. Yerel Yönetim Kavramı

Yerel yönetim 'âdemi merkeziyetçilik' ile birlikte çokça yer almaktadır. Âdem-i merkeziyet Siyasal ve yönetsel olarak iki farklı şekilde tanımlanan bu kavram; siyasi olarak üniter, federal, kon federal ya da bölgesel devleti ifade eden bir kavramken, yönetsel olarak decentralize (yerelleştirmek) edilmiş yönetim şeklini açıklamaktadır.

Yönetimsel tanımda merkezdeki kuruluşların merkezin haricindeki bir oluşuma/kuruluşa, belli bir görevi yapacak tek veya çoklu yetkinin verilmesi, yetki genişliği anlamına gelir. Böylece üst birim alt birime yetkilerini kendi adlarına kullandırma yetkileri verir ve bir anlamda yetkilerini devretmiş olur

2.1.3. Yerel Yönetimlerin Özellikleri ve Amacı

Yerel yönetimler bilimsel ve kültürel hizmetlerin merkezi idarelerce uygulanmadığı yerlerde devreye girmektedir. Kamunun güvenliği, refahı ve sağlığı için yerelde olan sorumlulukları yerine getirmek yerel yönetimlerin görevidir. Yerel yönetimler toplumun düzeni, refahı, denetlenmesi ve güvenliği için bir amaçtan ziyade bir araç olarak görülmektedir. Ülkenin idari yapısında konumu, ülkenin ekonomik, hukuksal ve siyasi varlıklarından doğmaktadır.

2.2. TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL SÜRECİ

Türkiye’de günümüzdeki yerel yönetimlerin temsil ettiği noktaya gelene kadar geçirdiği değişimleri uğradığı gelişmeleri tarihsel çerçevede anlamak için öncelikle Osmanlı’dan başlamak gereklidir. Osmanlı döneminde ismi yerel yönetimler olmasa da temsil ettiği başlıca unsurlar sebebiyle önemli bir dönem olmaktadır. Osmanlı’dan Cumhuriyet dönemine kadar geçen süreden hemen sonra Cumhuriyet’in etkisiyle oluşan yeni yerel yönetimler kavramı ve devamında değişen anayasaların da etkisiyle günümüze kadar yerel yönetimler değişime uğramıştır.

2.2.1. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Kadar Yerel Yönetimler

Yerel yönetim birimi olarak belirtilmese de hizmetleri yerine getiren birimlerde var olmuştur. Bunların içinde en göze çarpanları ve önemli olanları kadılık kurumu, vakıflar ve loncalardır (Yaylı, 2009, s. 93).

Diğer hizmet birimi olan vakıfların verdiği hizmetleri ise;

-Vakıflar kamu yararına çalışan kuruluşlar olarak, su, mezarlık, aydınlatma, ulaşım, bakım, temizlik, sağlık, kültür, eğlence ve sosyal yardım gibi bugünkü belediyelerin verdiği hizmetleri uzunca bir süre yerine getirmişti (Altan, 2009, s. 100).

2.2.2. Cumhuriyet Döneminde Yerel Yönetimler

2.2.2.1. 1921 Anayasası Dönemi

1921 tarihinde TBMM Hükümeti tarafından milli mücadele döneminde olmasına rağmen Teşkilat-i Esasiye Kanunu yürürlükte yer almıştır. Bu anayasada kuvvetler birliği ilkesi ve kabine sistemi önemli bir değere sahip olmuştur ve bu 1921 Anayasası'nda benimsenen yönetim anlayışı olarak yerinden yönetim ilkesi söz konusu olmuştur. Zorlu koşullara rağmen Osmanlı Dönemi'nden kalan merkeziyetçi yapıdan farklı olarak çok daha ileri bir yerel yönetim anlayışı öne sürülmüştür. Cumhuriyet'in ilk yıllarında savaş yıllarında zarara uğrayan yerlerin tamiri için görev üstlenen yerel yöneticiler buna ek olarak savaş sebebiyle azalan nüfusu arttırmaya yönelik çalışmalara ve temel sağlık hizmetlerine yönelmişlerdir

Bu anayasa ile beraber yerel halkın yönetimde yer alması ve âdem-i merkeziyet noktasında değişiklikler yaşanmaktadır. Bu anayasa doğrultusunda kazalara herhangi bir özerklik tanınmamıştır ve anayasa da kazalar yalnızca mülki idari birim olarak düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra nahiyelere karşı kısmi özerklik tanınmış ve nahiyeler aynı zamanda mülki birim olarak tanzim edilmiştir.

2.2.2.2. 1924 Anayasası Dönemi

Bu anayasa ile beraber, vilayet, kaza, kasaba ve köyler de tüzel kişiliğe sahip olan yerel yönetimler oldukları hükmü gerçekleştirilmiştir ayrıca âdem-i merkeziyet kavramı bu anayasadan kaldırılmış ancak bu kelimenin çağrıştırılmasına neden olan tefriki vezaif ilkesi getirilmiştir (Onar, 1966, s. 165).

1921 Anayasasının geniş özerklik esasına, 1924 Anayasası hazırlayanlar, bunun bir zaaf sebebi olacağı gerekçesiyle pek de iltifat etmemişler ve yerel yönetimlerin tüzel kişilik ve yerinden yönetim ilkelerine göre yönetileceğinin Anayasa'da belirtilmiş olmasını yeterli görmüşlerdir (Gözübüyük, 1964, s. 54).

Ayrıca bu dönemde 1580 sayılı olarak adlandırılan Belediye Kanunu olarak çıkarılan kanun yerel yönetimler adına çıkarılmış olan bir diğer kanun olmuştur. Bu kanunun ortaya çıkması ile beraber ise, iki farklı kanun ile yönetilen İstanbul ve Ankara Belediyeleri de diğer belediyeler de olduğu gibi aynı kanun içerisine tabii tutulmuştur.

Kısacası, bu dönemde ortaya çıkmış olan Cumhuriyetin kurucuları yerel yönetimleri bir hizmet kuruluşu olarak görmüşlerdir. Bu dönemin koşulları göz önüne alındığında güçlü ve sağlam bir yapı kurulmaya çalışılmıştır yine de yerel yönetimlerde oluşturulan mali kaynak sebepli sorunlar yeterince güzel sonuçlar almak yönünde engel teşkil etmişlerdir. Bu dönemde var olan merkezileşme çabaları da yetki kısıtlılığına sebep olmuştur.

2.2.2.3. 1961 Anayasası Dönemi

1961 Anayasası idarenin bir bütün olduğunu, içinde kuruluş ve görevler ile ilgili noktalar olan ve bunların kanunla düzenleneceği hükmünü belirten Anayasadır. Yerinden yönetim terimiyle âdemi merkeziyet esasını kabul ettiğini belirtmiş (Onar, 1966, s. 200). Bu anayasa ile beraber yerinden yönetim ilkesi anayasa da güvence altına alınmıştır. Bu Anayasa’da yerel yönetimler; il, belediye ve köy olarak sınırlandırılmıştır ve hizmetlerinin Anayasa’da isimlendirilmiş olması da anayasal bir güvence göstergesi olmuştur.

Anayasanın 116. maddesi karar organlarının halk tarafından seçilmesi gerektiği yargı tarafından hükme bağlanmasıyla, en özgürlükçü anayasa olma ününe ulaşmıştır. Yerel yönetim organları organlık sıfatlarıyla yönetime devam ederken, kazanmaları da kaybetmeleri de belli bir hükme bağlanmıştır.¹

Buna ek olarak merkezi idare ile kanun yolu ile düzenlemelerin yapılması da ilişkilerinin bir kısmını oluşturmuştur. İdari yapının merkezi yönetim ve yerel yönetim olarak örgütlenmiş olduğu bu Anayasa’da açıkça ifade edilmiştir. İdari merkeziyet yapısı ile merkezi yönetim ve yerinden yönetim ilkesi ile âdem-i merkeziyet anlayışını belirtilmiştir. Halk ile ilişkiyi daha sağlam ve daha sağlıklı ilerletebilmek adına merkez tarafından Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi kurulmuştur. Bu projenin amacı hizmetlerin halka yansıtılması ve halka ilişkilerin kurulması olmuştur.

1924 Anayasası ile 1961 Anayasası kıyaslandığında, 1961 Anayasası’nın demokratik öğeleri daha çok barındırdığı ve daha özerk bir yapıya geçişi savunduğu ifade edilmektedir. Aslında 1961 Anayasası diğer anayasalar kapsamında değerlendirildiğinde idari olarak ve var olan yönetim ilkelerinin düzenlenmesi bakımından Anayasa’da meydana gelen ve var olan en ayrıntılı şekilde ki düzenlemeyi getirmiştir.

¹ (1982 Anayasası, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası)

2.2.2.4. 1982 Anayasası Dönemi

1982 devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez olduğunu kabul etmek ve devletin bütünlüğünü korumak, devletin içinde bulunduğu konuma kıyasla güçlendirmek ve merkeziyetçi bir yapı savunmaktadır. Merkezi idareyi oldukça güçlü bir yapı haline getirmeyi amaçlayan ve var olan idareyi bir bütün olarak değerlendiren, merkez idare ve yerel yönetimleri idare başlığıyla açıklayan Anayasa olmuştur.

Aynı madde içerisinde diğer bir maddeler ise, illerin var olan idaresinin yetki genişliği ilkesine dayandığı ve içerisinde birçok il barındıran merkezi bir idare teşkilatının kurulması gerektiği de bu madde içerisinde ifade edilmiştir. 1982 Anayasasına göre iller, merkezden yönetimin bir parçası ve kamu tüzel kişiliğini içerisinde barındıran bir yerel yönetim kuruluşu olarak düzenlenmiştir. Yeni çıkmış olan bu Anayasa ise bakıldığında 1961 Anayasasına paralel olarak ortaya çıkmış ve bu doğrultuda düzenlenmiştir.

Ayrıca Anayasa maddesinde yerel yönetimlerin tanımının yapıldığında yer olarak tam bir tanımının yapılmadığı görülmektedir. Ancak yerel yönetim sistemlerini anayasanın belirtilmiş olan hükmünde il özel idareleri, belediye ve köyler olarak ifade etmiştir.

Kısacası 1982 Anayasasında yukarıda anlatılanlar doğrultusunda bakıldığında, en önemli yenilikler 1984 yılında Büyükşehir Belediye Kanununun çıkarılması ile oluşturulmuş olan Büyükşehir belediyeleridir (Karaarslan, 2007, s. 125).

2005 yılın da çıkarılmış olan İl Özel İdareleri Kanunu'na kadar İl Özel İdareleri'nin yürütme organı olarak kabul edilmekte olan Vali, tek yetkili olarak varlığını sürdürmektedir. Bunun yanı sıra merkezi idare ve mahalli idare ayrımı oldukça belirsiz bir şekilde hala varlığını devam ettirmiştir. Ortaya çıkan bu durumların sonucunda ise il özel idarelerini var olması gerektiği konusunda tartışmalar devam etmiştir (Karaarslan, 2007, s. 126).

1982 Anayasası, yerel yönetimler bakımından demokratik özgürlükleri 1961 Anayasası'nın tersine kısıtlayıcı bir tutumdur. Yerinden yönetime ağırlık veriyorken yerinden yönetimi işlemez hale getiren hükümlere de sahiptir.

2.3. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ

Türkiye'de yerel yönetimler; il özel idaresi, büyükşehir belediyesi, belediye ve köy yönetimleri olmak üzere dört birimden oluşmaktadır.

İl Özel İdaresi

İl özel idareleri genel olarak, il içerisinde bulunan halkın mahalli nitelikteki var olan ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş olan kamu tüzel kişiliklerini temsil etmektedir. Karar organları seçmenler tarafından oluşturulan İl Özel İdaresi, il sınırları içerisinde bulunan ilçe ve köyler arasında ulaşımın gerçekleşmesini sağlayan yapım, bakım ve onarım işlemlerini yapmaktadır.

İl özel idaresi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127. maddesinde yer alan yerel yönetimler arasına yer almaktadır. 127. maddede yerel yönetimler il, belediye ve köy sakinlerinin yerel nitelikteki ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik kanunla belirtilen usullere göre kurulan ve karar organları seçimle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmaktadır.

Köy halkının ihtiyaçlarının köy yönetimleri karşılamak durumundayken, kasaba ve kent halkının ihtiyaçlarına ise belediye yönetimleri karşılamak durumundadır. İl özel yönetimlerinin sundukları hizmetlerin kırsal veya kentsel yönden bir engeli bulunmamaktadır.

Vali, il özel idaresinin başında bulunan yürütme organını temsil etmektedir ve il özel idaresinin bütçesini hazırlamaktadır. Aynı zamanda il encümenine başkanlık etmektedir.

İkinci organ ise, il genel meclisidir; bu meclis il özel idaresinin en üst yetki mercii olarak kabul edilmektedir ve il genel bütçesini incelemekte ve kabul kararını vermekle görevlidir. Aynı zamanda yapılacak olan işlere ilişkin yıllık programları ayarlayarak ilin mallarına ilişkin tasarruflardan sorumludur.

Son olarak diğer organ ise, il daimi encümenidir; bu organ il özel idaresinin danışma organıdır ve kamulaştırma kararını almak yetkileri arasındadır. Aynı zamanda bütçe ve kesin hesabını inceleyerek görüş bildirmektedir.

İl Özel İdaresi Organları

3360 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nda belirtildiği gibi il özel idaresinin üç organı bulunmaktadır ve bunlar; il genel meclisi, il daimi encümeni ve validir. 5302 Sayılı Yasa üçlü organ modelini sunarken, karar alıcı organın adı 'İl Encümeni' şeklinde değiştirilmiştir. İl Genel Meclisi ise yapılan değişiklikler sonucunda İl Özel İdareleri'nin organları olarak bilinmektedir.

İl Genel Meclisi

İl Genel Meclisi Görevleri arasında;

- Norm kadro çerçevesinde kadroların ihdas, iptal ve değiştirilmesini,
- Komisyon üyeliklerini seçmeyi,
- Yurtiçi ve yurtdışında mahalli idarelerle işbirliği yapılmasını,
- Başkan Vekilleri, Meclis Başkanı ve Kâtip Üyeleri'ni seçmek bulunmaktadır.
- İlin çevre düzenlemesi işlerini yapmak gibi diğer yetkilerin seçimini de İl Genel Meclisi'ne vermiştir (Ökmen ve Parlak, 2010, s. 284).

İl genel meclis üyelikleri için, son nüfus sayım sonucuna göre;

- ' Nüfusu 25.000'e kadar olan ilçelerde 2
- Nüfusu 25.001'den 50.000'e kadar olan ilçelerde 3
- Nüfusu 50.001'den 75.000'e kadar olan ilçelerde 4
- Nüfusu 75.001'den 100.000'e kadar olan ilçelerde 5
- Nüfusu 100.000'den fazla olan ilçelerde her 100.000 nüfus için ilave bir asil üye bir yedek üye seçilir' (www.içişleri.gov.tr, 2023).

İl Encümeni

Vali başkanlığında seçilen İl Encümeni, her yıl gizli oy kullanımı ile yapılan seçimlerle ve İl Genel Meclisi'nin kendi üyeleri arasından adaylarla yapılmaktadır. Seçim sonucunda beş üye seçilmektedir. Vali, biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği bu beş üyeden oluşmaktadır. Haftada en az bir defa olmak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanılmaktadır.

Encümenin belli görev ve yetkileri bulunmaktadır. Bunlar, bütçe ve kesin hesabı inceleme; kamulaştırma kararları alma; kanunlarda öngörülen cezaları verme; belediyenin sınırları dışında olan ve halka açık yerlerde açılış ve kapanış saatleri belirleme; valinin istediği konuları görüşme şeklindedir.

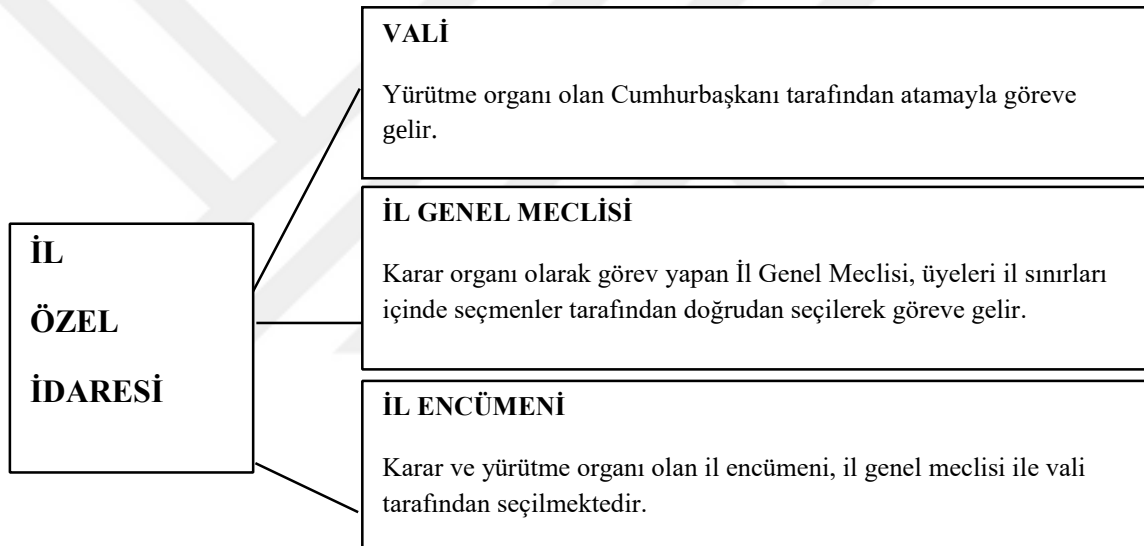
Vali

İl Özel İdaresi'nin ve Tüzel Kişiliğin temsilcisi olan Vali, illeri idare etmenin yanında bir de Cumhurbaşkanı'nı temsil etmek için illerde görevli kişilerdir. Aynı zamanda Vali, yürütme erkinin bir organıdır ve devlet hiyerarşik sisteminde devlet başkanlarının hemen ardında yer almaktadır. Kendi özerk tüzel kişiliği bulunmamaktadır, onun yerine devlet tüzel kişisine bağlıdır.

Görev ve yetkileri;

- İl özel idaresini sevk ve idare etmek aynı zamanda bu idarenin hak ve menfaatlerini korumak,
- İl özel idaresinin törenlerde ve devlet dairelerinde temsilini sağlamak,
- İl encümenine başkanlık etmek ve bütçeyi uygulamak,
- Bu idarenin taşınır taşınmaz mallarını idare etmek ve il özel idaresinin personellerini atamak,
- Bu idareye bağlı olan kuruluşların ve işletmelerin denetimini sağlamak,
- İl halkının huzur ve güvenliğini sağlamak aynı zamanda yoksul ve muhtaçlar için ayrılmış olan deneye kullanmak. Vali, bu ve buna benzer yetki ve görevlerle sorumludur (Kartal, 2010, s.101).

Şekil 2.1: İl Özel İdaresi Organları

Kaynak: Gözler, 2021, s. 219.

Belediye

Belediyeler aynı zamanda yer bakımında yerinden yönetim organı olarak görev yapmaktadır. Belediyeler belde sorunlarını çözmek için var olan örgüt birimleridir. Belediyeler Cumhurbaşkanı kararı ile kurulmaktadır ve nüfusu 2.000 kişilik nüfusun altında olan belediyeler Cumhurbaşkanı kararı ile köye dönüştürülmektedir.

Belediyelerin görev ve yetkileri arasında:

- Mahalli müşterek nitelikteki belde sakinlerini ihtiyaçlarını karşılamak ve bu konuda girişimde bulunmak,

- Kanunların vermiş olduğu yetki ile yönetmelik çıkarma ve kanunlarda belirtilmiş olan cezaları vermek,
- Belediye yasaklarını koymak ve kanunlarda belirtilmiş olan izin ve ruhsatı vermek,
- Toplu taşımayı sağlamak ve bu amaçla her türlü toplu taşıma sistemini kurmak ve kurdurmak,
- Katı atıkların toplanarak ayrıştırılması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,
- Borç almak ve aynı zamanda bağış kabul etmek,
- Umuma açık olan yerlerin ruhsatlandırılarak denetimlerini sağlamak,
- Belde içerisinde bulunan ve yasak yollarla satış yapan seyyar satıcıları faaliyetlerini kesmek ve men etmek,
- İçme ve endüstri suyu sağlamak aynı zamanda yağmur sularının ayrıştırılması için gereken tesisleri ve işletmeleri kurmak bunun yanı sıra kaynak sularının işletilmesini sağlamak bulunmaktadır.

Belediye yönetimi belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümeni olarak üç organdan oluşmaktadır.

Aynı zamanda bu kanun beraberinde ‘Hemşehrilik İlkesi’ kavramını da oluşturmuştur. Herkes ikamet ettiğı yerin hemşehrasi sayılmaktadır. Bu karara göre, hemşehriler belediyenin belirlemiş olduğı kararlara ve hizmetlere katılmak ile yükümlü konumuna gelmişlerdir. Ve ek olarak, belediyenin faaliyetlerine katılma ve bilgi edinme, katkı ve katılma paylarını ödemek ile yükümlü konumundadırlar. Bu nedenle Türkiye’de il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur. Aynı zamanda belediyeler, seçilmiş organları, bağımsız karar alma yetkileri olan anayasal ve tüzel kişiliklerdir.

Belediye Organları

Şekil 2.2: Belediye Organları

Kaynak: Oktay, 2021, s. 222.

Belediye Başkanı

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belediye başkanının görev ve yetkileri şu şekilde aktarılmıştır;

- Meclise ve aynı zamanda encümenin başkanı olarak görev
- Meclis ve encümen kararlarını uygulamak,
- Belediyenin en üst amiri olduğu için belediye teşkilatını sevk ve idare etmek aynı zamanda belediye teşkilatının hak ve menfaatlerini korumak,
- Belediye teşkilatının taşınır taşınmaz mallarını idare etmek ve belediyenin gelir ve alacaklarını takip etmek,
- Belediye teşkilatı için personel atamasını gerçekleştirmek,
- Belde halkının huzur ve mutluluğunu sağlamak ve yoksul ve muhtaç kesim için gerekli olan ödeneği sağlamak,
- Şartsız bağışları kabul etmek,
- Belediye teşkilatının alacaklarını tahsil etmek,
- Belediye teşkilatını stratejik plana uygun olarak yönetmek ve bu stratejilere uygun bütçeyi ayarlayarak bunlarla ilgili rapor hazırlayarak bu raporları meclise sunmak,

Bu ve buna benzer görev ve yetkileri bulunmaktadır.

Belediye Meclisi

Belediye Meclisi, Belediye'nin genel karar organı olarak görev yapmaktadır. Belediye meclisinin belli görev ve yetkileri bulunmaktadır (<https://www.mevzuat.gov.tr>, 2023):

- Belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek,
- Belediye teşkilatının imar planlarını görüşmek ve büyükşehir belediyelerinde il çevre düzeni planını kabul etmek,
- Borçlanma konusunda karar vermek,
- Şartlı olmak şartı ile bağışları kabul etmek,
- Belediye teşkilatı tarafında çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek,
- Meydan, sokak, cadde vb. yerleri isimlendirmek ve mahalle kurulmasını ve kaldırılması gibi yerlerin tespitine ve değiştirilmesine karar vermek,
- Belediye başkanı ve encümen arasında ki anlaşmazlıkları karara bağlamak,
- Belediye teşkilatına ait olan şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek,
- Belediye teşkilatının yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modelinin yapılmasına karar vermek,

Belediye meclisinin bu ve bunlar gibi görev ve yetkileri bulunmaktadır. 2972 sayılı kanuna göre belediye meclislerinde bulunan üye sayısı;

- *Nüfusu 10 000'e kadar olan beldelerde 9*
- *Nüfusu 10 001'den 20 000'e kadar olan beldelerde 11*
- *Nüfusu 20 001'den 50 000'e kadar olan beldelerde 15*
- *Nüfusu 50 001'den 100 000'e kadar olan beldelerde 25*
- *Nüfusu 100 001'den 250 000'e kadar olan beldelerde 31*
- *Nüfusu 250 001'den 500 000'e kadar olan beldelerde 37*
- *Nüfusu 500 001'den 1 000 000'a kadar olan beldelerde 45*
- *Nüfusu 1 000 000'dan fazla olan beldelerde 55 Asıl ve aynı sayıda yedek üyelik hesaplanır* (<https://www.mevzuat.gov.tr>, 2023).

Belediye Encümeni

5393 sayılı Belediye Kanunu ile Belediye Encümeninin belli görev ve yetkileri bulunmaktadır (<https://www.mevzuat.gov.tr>, 2023);

- Bütçe ve kesin hesabı inceleyerek belediye meclisine görüş bildirmektedir,

- Giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek,
- Kanunlarda belirtilmiş olan cezaları vermek,
- Umuma açık olan yerlerin açılış ve kapanış saatlerine karar vermek,
- Belediye uyuşmazlıklarının olduğu yerlerde anlaşmayı sağlamak gibi görev ve yetkileri bulunmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi

1980 yılından sonra kurulan hükümetler, ülkemizde büyükşehirlerin yakınlarında bulunan küçük belediye ve köylerin tüzel kişiliklerine son verip büyükşehirlerle birleştirme kararı almıştır. Ankara’da, İstanbul’da ve İzmir’de ilk etapta büyükşehir belediyesi düzenine geçen örneklerden olmuştur. 1984 yılında ‘Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında KHK’ sonrasında büyükşehir belediyesi sistemi yeni bir sürece girmiştir.

12.11.2012 tarihine kadar 16 tane büyükşehir belediyesi bulunmaktaydı ve bunlar; Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Sakarya, Samsun idi. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı yasayla, büyükşehir belediye sınırlarına dair düzenlemeler yapıldı. Bu düzenlemeler ile büyükşehir belediyelerinin sorumluluk alanları genişletilmiştir ve büyükşehir belediye sayısı 29’a ulaşmıştır. 14.03.2013 tarihinde çıkarılan yasa ile de son olarak Ordu’nun büyükşehir belediyesi olması ile toplamda Türkiye’de 30 büyükşehir belediyesi bulunmaktadır.

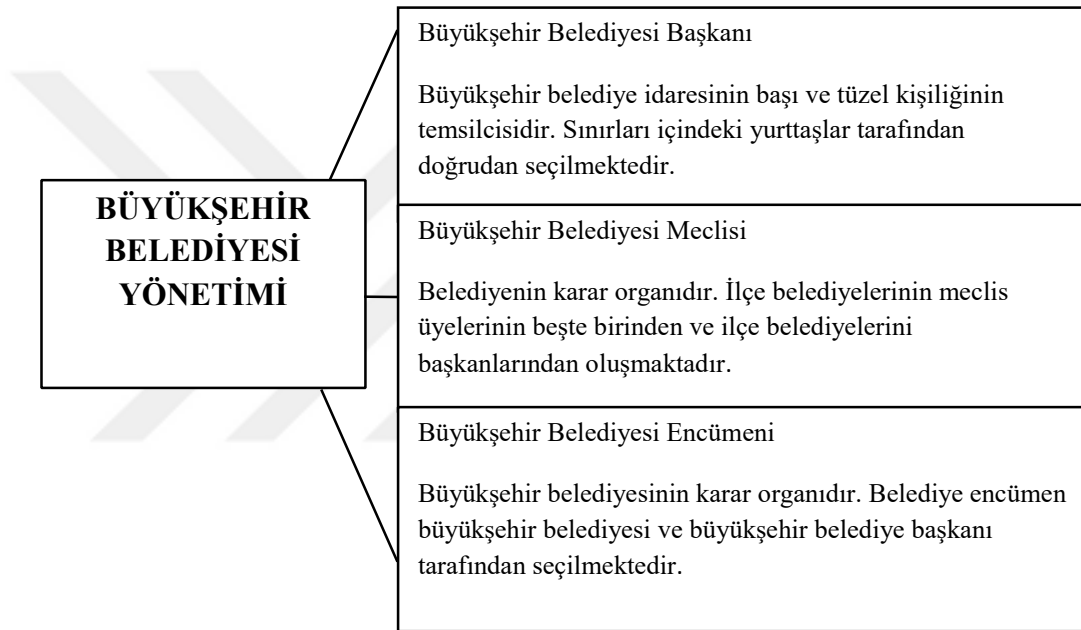
Büyükşehir Belediyeciliğine ait 5216 Sayılı Kanun’da yer alan 5. maddede de büyükşehir belediyesine ait sınırlar da detaylı bir şekilde açıkça belirtilmiştir.

Büyükşehir Belediyesinin belli başlı görevleri bulunmaktadır;

- Büyükşehir ulaşım ana planını yapmak veya yaptırmak,
- Gecekondu kanununda belirtilmiş olan belediyelere verilen yetkileri kullanmak,
- Belediyelerin yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçelerini hazırlamak,
- Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurarak yetki alanında ki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak ve düzenlemek,
- Çevrenin tarım alanlarının korunmasını sağlamak ve bu alanlarda ağaçlandırma yapmak,

- Bu çevre de işletilen toplu taşıma araçlarının hizmetlerini sağlamak ve gerekli olan tesislerin kurulmasını sağlamak ve toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek,
- Spor, eğlence gibi işletmeleri ve benzeri yerleri yapmak, işletmek ve gerektiğinde işlettirmek,
- Mezarlık alanlarını tespit etmek ve her türlü defin işlemlerini gerçekleştirmek,
- Herhangi bir doğal afet sonucunda yıkılma tehlikesi bulunan binaları tespit etmek ve bu binaların yıkılmasını sağlamak, Bu ve buna benzer birçok görev ve yetkileri bulunmaktadır.

Şekil 2.3: Büyükşehir Belediyesi Yönetimi Organları

Kaynak: Gözler, 2021, s. 284.

Köy

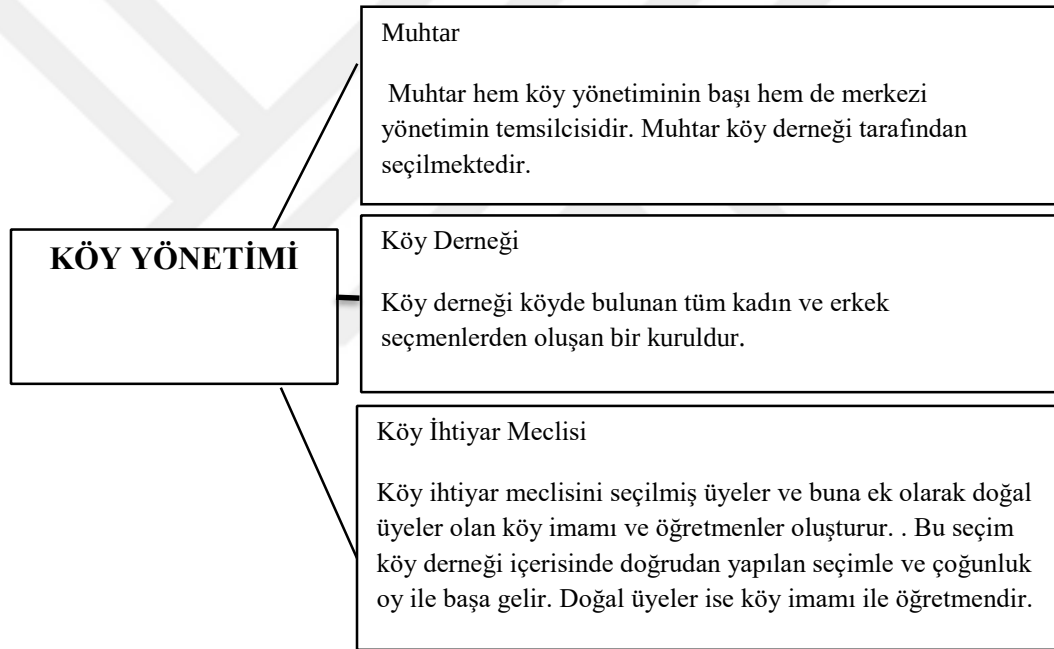
Yerel yönetimlerin birimleri içerisinde yer alan köyler, ilk olarak İstanbul'da muhtarlık kurumu olarak 1829 yılında ortaya çıkmıştır.

Köy Kanununda, köyün görevlerini ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir. Bu görevler 'İsteğe bağlı' ve 'zorunlu' olarak iki grupta toplanmıştır ve bu görevler, yetkiler kısaca şu şekildedir;

- Çevrenin korunmasını sağlamaktadır aynı zamanda yol, su gibi tesislerin bakım ve onarım işlerinden sorumludur,
- Köy içerisinde bulunan camiler ve mezarlıkların bakım ve onarımının yapılması,

- Köy sınırları içerisinde yer alan ormanlık alanların korunması,
- Köy içerisinde ya da köye bağlı beldelerde bulunan toplu taşıma hizmetlerinin yapılması,
- Köy yerleşim planı hazırlanırken yardımcı olmak ve gerektiğinde teknik çalışmaların yapılmasına olanak sağlamak,
- Köyde yaşamlarını sürdüren yaşlı bireylere ve bakıma muhtaç bireylere yardım yapılması,
- Ağaçlandırma, park vb. yerlerin bakım ve onarımını sağlamak gerektiğinde yeşil alanları çoğaltmak, Bu maddeler doğrultusunda ve bu maddelere ek olarak köyün görev ve yetkileri arasındadır.

Şekil 2.4: Köy Yönetimi Organları

Kaynak: Gözler, 2021, s. 300.

2.4. TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLERDE KADIN HAREKETİ

Dünyada kadınların maruz kaldığı negatif ayrımcılıklara karşı tepkilerin artması ve feminizm anlayışının gelişmesi ile birlikte kadın hareketi gelişmiş ve takip eden süreçte Türkiye’de de kadın hareketi gündeme gelmiştir (Sancar, 2011, s. 121).

Tarih boyunca kadınların varlığı, yeri, önemi, varlık sebepleri, amaçları hep sorgulanmıştır. Bu sebeple kadınlar her farklı dönemde farklı mücadelelere girmişlerdir. Ve bunların sonucunda ne kadar değişirse değişsin kadınlara roller biçilmiştir. Kadınların

yaşadıklarının birçok farklı sebebi bulunmaktadır. Ancak, toplumda hâkim olan kültür, din anlayışı, eğitim seviyesi, refah seviyesi önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir (Negiz, 2008, s. 214).

Kadınların var olma mücadeleleri tarihin farklı sayfalarında farklı mekânlarda karşımıza çıkmaktadır. Kimi zaman bir eğitim kurumu olan üniversiteler, kimi zaman bir iş kurumu olan fabrikalar, kimi zaman sağlık kurumu olan hastaneler, kimi zaman kendi yaşam alanı olan evler ve kimi zaman da kendi yaşam mücadelesi duyulsun diye yerel yönetim makamları. Kadının derdini yine kadın anlatabilsin, başka bir kadına çare bulsun gerekirse çare olsun diye tek tek her makamda var olmayı amaçlayan kadınlar ve onların hak mücadelesi tarihte bir kadın hareketi olarak anılmaktadır.

Kadınların ülkemizde statüsünün değişmesi ve haklarını elde etmesi konusunda atılan ilk adım Osmanlı döneminde çıkarılan Tanzimat Fermanı olarak kabul edilmektedir. Osmanlı bu fermanla Batı'yı örnek alarak ihtiyacı olan reformları “batılılaşma” hareketi altında gerçekleştirmiştir.

2.4.1. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Kadın Hareketi

Atatürk bir konuşmasında, “(...) hakların kadınlara bir lütuf olarak verilmediğini, kurtuluş hareketi içerisinde yer alan, ülkesinin bağımsızlığı için mücadele eden kadınların kurtuluşu olarak verildiğini belirtir. Kadınlarımız için asıl mücadele alanı ve zafer kazanılması gereken alan ışıkla, bilgi ve kültürle, gerçek faziletle süslenip donanmaktır” şeklinde ifade de bulunmuştur (Güler, 2007, s. 306).

Bu konuşmalar sonucunda Atatürk'ün yeni bir kadın imajı olarak cumhuriyetçi kadın profilini öne sürmek üzere adımlar atmakta olduğu anlaşıldı. Atatürk'ün önderliğinde ilerleyen kadın hakları mücadelesi, dönemin kadın mücadelecileri etrafından da desteklenerek Türk kadınına erkeklerle eşit konuma getirmeyi amaçlamıştır. Ülkede artık kadın hakları bir modernleşme meselesi olarak görülmeye başlanmıştır.

Atatürk'ün kadınların imajına dair beklentisi ve çabası, Cumhuriyet'in de varlığını güçlendirecek şekilde ve ‘cumhuriyet kadını’ imajına uygun olacak şekilde olmalıydı. Türk kadınına medeniyetlerin en güçlü, en çağdaş, en nitelikli ve en başarılı konumuna getirmek amacıyla olan Atatürk, kadın-erkek eşitliği için harekete geçmiştir. 1922-1923 yılları arasında Kadınlar Halk Fırkası' nın kurulma girişimi Cumhuriyet'le

oluşturulan Türkiye’de, kadınların özgürlük ve eşitlik içinde yalayabilmelerini amaçlayan bir adım olmuştur.

Cumhuriyet Dönemi kadın hareketinin öncüleri arasında yer alan Nezihe Muhiddin 1922 yılında kadın hakları ile ilgili sesin gür çıkmasına katkıda bulunmuştur.

Şeriat ve Hilafetin 1924’te kaldırılması sonucunda kadın haklarıyla ilgili konular daha çok tartışılmaya başlanmıştır. Laik ve demokratik bir ülke için kadınların köle olarak değil, birey olarak yaşamasının önünü açan Medeni Kanun 1926 yılında kabul edilmiş ve kadınlara hak ve özgürlükler tanınmaya başlanmıştır. Cumhuriyet Dönemi kadın hareketinin öncüleri arasında yer alan Nezihe Muhiddin 1922 yılında kadın hakları ile ilgili sesin gür çıkmasına katkıda bulunmuştur.

2.4.2. Kadınlar Halk Fırkası ve Nezihe Muhiddin

Türkiye’de kadın hareketi ve Türk kadınının haklar kazanmasında Kadınlar Halk Fırkasının kuruluşu önemli bir yere sahiptir. Kadın ve erkek arasında oluşturulan eşitsizliklere karşı duruş sergilemişlerdir. Kadınların sosyal hayatta, siyasal hayatta, iş ve okul hayatında var olmalarının temel hak olduğu üzerinde durmaya çalışmışlardır. Türk Kadınına çağdaş medeniyetler seviyesine getirmenin Türkiye Cumhuriyeti’nin bir gerekliliği olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Nezihe Muhiddin’in liderliğindeki kadın hareketi, 1922’den itibaren kadın haklarına yönelik düşüncelerini daha gür bir biçimde çıkarmaya başlamışlardı. Nezihe Muhiddin, modern ulus devletin inşa sürecinde Türk kadınlarına önemli bir görev düşüğünden, bu süreçte etkili bir rol alabilmek için kadınların siyasal yaşamda da yerlerini almaları gerektiğini düşünmekteydi.

20.Yüzyılda Emmeline Pankhurst ve Sylvia Pankhurst önderliğinde ilerleyen Suffragette hareketi tüm İngiltere’yi etkisi altına alırken Avrupa’daki kadınlar da bu mücadeleyi kendi coğrafyalarında desteklemektedirler. Suffragette hareketinin hak mücadelesiyle tüm Avrupa’ya yayıldılar. Suffragette Hareketi’nin amacı kadınların da kendini temsil edebilme yetkisine sahip olmalarıdır. Seçme ve seçilme hakkı elde edebilme amacıyla tüm dünyayı etkisi altına alan kadınların Türkiye’de temsilcileri ise Kadın Halk Fırkası olmuştur.

Kadınlar Halk Fırkası, kadınların haklarını talep edip toplumda eşitlik sağlanması adına 27 maddeden oluşan bir nizamname hazırlayarak mücadeleye

başlamışlardır. Ancak kadınların siyasal temsil ve siyasal katılım alanlarında yer almaları ülke için oldukça yeni bir hareket oluşturmuştu. Buna rağmen engelleri aşmak adına daha da güçlü adımlarla ilerleyen fırka artık bir parti olarak seçimlere girmeye hazırlanmak istemişti. Ve bu yüzden isim değişikliğine gidilir ve sonucunda 7 Şubat 1924'te Türk Kadınlar Birliği olarak yola devam etmişlerdir. Şubat 1925'te Türk Kadınlar Birliği ilk adayını göstermişti ve bu adaylar Nezihe Muhiddin ile Halide Edip Adıvar olmuşlardı.

Böylece Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez kadınlar yerel seçimlerde aday olmuşlardı. Hem varlıkları hem de çalışmaları defalarca engellenmeye çalışılsa da kadınlar bu hak mücadelesine 3 Nisan 1930'da belediye seçimlerinde hem aday olabilmek hem de oy kullanabilme hakkını elde ederek devam etmişlerdi.

1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkasından aday olan Nezihe Muhiddin partinin Beyoğlu ilçesini temsil etmek üzerine aday olmuştu. Bununla yetinmek istemeyen kadınlar erkeklerle eşit hak ve özgürlüklere sahip olabilmek için mücadelesine devam etti. Ve sonucunda TBMM'de 5 Aralık 1934'te 'Türk kadınlarına seçme ve seçilme hakkı tanıyan Teşkilat-ı Esasiyye Kanunu değişikliği kabul edilmiştir. Hemen ardından bulunduğu partilerden ihraç edilen Nezihe Muhiddin 1935'te bağımsız milletvekili oldu ancak yeterli oya sahip olamamıştı.

Türkiye Cumhuriyeti'nde 5 Aralık 1934'ten beri her 18 yaşını doldurmuş, akıl sağlığı yerinde olan T.C. vatandaşı kadınlar seçime gitmektedirler. Nezihe Muhiddin, Şair Nigâr, Fatma Aliye, Halide Edip Adıvar tarihimizdeki en önemli feministlerden ve 'büyük kadınlar' kuşağının son üyelerindendir. 'Nezihe Muhiddin, 10 Şubat 1958 günü İstanbul'da yalnız ve unutulmuş bir durumda bir akıl hastanesinde vefat etti' (Zihnioğlu, 2003, s. 41).

Nezihe Muhiddin için devletin refah içinde ve mutlu bir yaşam sürebilmesi, kadının hayatın her alanında yükselmesine bağlıdır. Sosyal, siyasal, ekonomik özgürlüğünü elde etmiş kadının memleketine de faydalı olacağı görüşündedir.

Türk Kadınlar Birliği'nin adaylık için başvurmasının temel sebebi, bir baskı grubu şeklinde sosyal ve siyasi hakları kavuşuncaya kadar her yola başvurmaları gerektiği düşüncesi idi. Bu çabalar günün bazı gazetecileri tarafından manipüle edildi ve Nezihe Muhiddin siyasi tutkuları olduğu için kınandı (Zihnioğlu, 2003, s. 97).

2.4.3. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Medeni Kanun

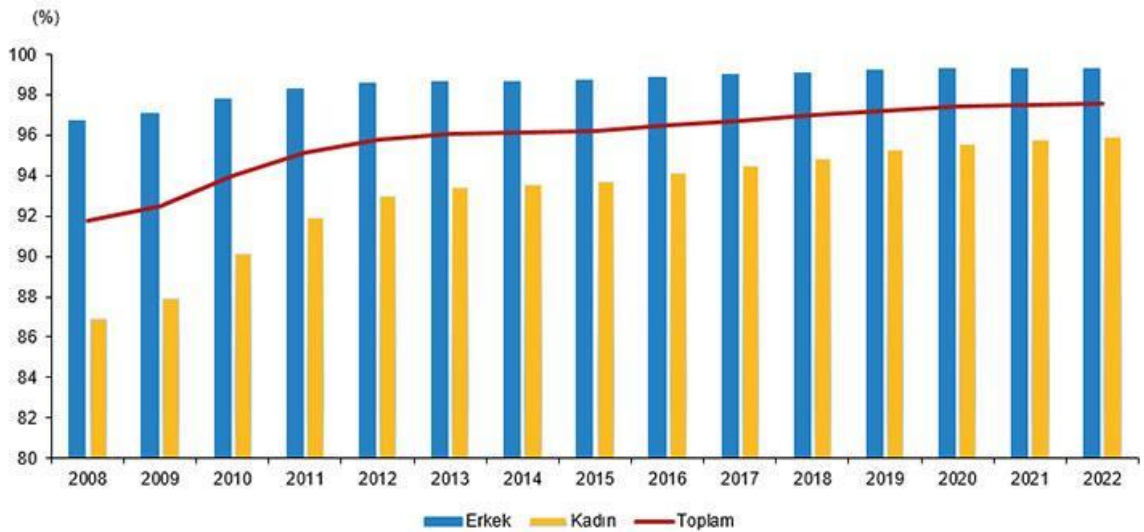
Tevhid-i Tedrisat kanunu ile eğitimde köklü değişikliğe giden Türkiye Cumhuriyeti, 3 Mart 1924 tarihinde 430 sayılı kanun ile bütün eğitim kurumlarını Maarif Vekaleti' ne bağlama kararı almıştır.

Bu kanunda başlıca yer alan konular;

- Medrese Meselesi
- İlahiyat Fakülteleri, Din eğitimi veren okullar
- Din dersleri meselesi
- Azınlık ve Misyoner okulların meselesi
- Askeri okullar meselesi

Böylece kız ve erkek çocuklarının eğitim hayatında birlik, beraberlik ve eşitlik sağlanması yolunda adım atılmıştır.

Şekil 2.5: Ulusal Eğitim İstatistikleri; 2022.

Kaynak: TÜİK, 2023.

Kadınların her noktada erkeklerle eşit olabileceğini topluma kabul ettiren bu değişiklikler ve kadınların mücadeleleri sonucunda okur-yazarlık oranında artışlar görülmeye başlanmıştı. Türkiye'de kadın hareketinin karşılık bulması ve kadınların hukuki hak elde etmeleri, adım adım olmuştur ve bu kanunlar süreç içerisinde merkezi bir konuma ulaşmıştır ve bu hak mücadelesinin sonucunda Mustafa Kemal öncülüğünde Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun varlığı ile kadınların eğitim hakkı yasalaşmıştır.

Tüm bu değişikliklerin üzerine 1926 yılında çıkarılan Medeni Kanun ile kadınların bir bir statülerinde eşitlik ön görülmeye başlamıştır. Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kadınların sosyal statülerinin de iyileştirilmesi için Medeni Kanunda değişiklikler yaşanmıştır.

Kadınların var olma mücadelelerinde aile hayatının ne kadar büyük bir öneme sahip olduğu konusu nihayet gündeme gelmişti. Kanunun getirdiği başlıca haklar;

- Çok kadınla evliliğin yasaklanması ve tek eş zorunluluğun getirilmesi
- Evliliğe resmi nikâh şartı getirilmesi.
- Boşanma konusunda kadın ve erkeğe eşit şartlar getirilmesi. Boşanmada yetkili taraf sadece erkekti ve erkek boşanma kararını eline aracı ile bildirmektedir kanun ile buna son verilerek erkeğe tanınan hak kadına da tanınmıştır.
- Evlenme için yaş sınırı yükseltilmiş ve böylece kadına hem ruhsal hem de bedensel olarak hazır hissetme konusunda zaman tanınması sağlanmıştır.
- Evlenmede temsil yolu kaldırılıyor ve karşılıklı rıza ile şahit huzurunda evlenme zorunluluğu getiriliyor.
- Miras hakkında cinsiyet farkı kaldırılıyor ve kadın ve erkek eşit haklarsa sahip sayılıyordu.
- İki kadının tanıklığı bir erkeğin beyanına eşit sayılmaktaydı. Kanun ile bu farklılık kaldırılarak kadın ve erkek eşit sayılmaya başlanmıştır.
- Kadınlara istediği mesleğe girme hakkı tanınmıştır şeklinde ilerlemiştir (Saygın, 1998, s. 547).

Temelde kadın-erkek eşitliğinin yayılmaya başladığı Türkiye Cumhuriyeti'nde kadınların haklarının ve statülerinin her alanda iyileştirilmesi üzerine adımlar atılmıştır.

2.4.4. Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkını Kazanması

Nezihe Muhiddin ve Kadınlar Halk Fırkası 'nın verdiği mücadele sonucunda Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kadınların seçme ve seçilme hakkının elde etmesi sonucunda Türk Kadını siyasal hayatta var olmaya başlamıştır. Kadınlar artık erkeklerle eşit konumda olabilme hakkını elde etmeye başlamış ve kendi temsilini kendisi sağlamaya başlamıştır.

Kadınların toplumda, siyasal hayatta, aile hayatında, okul ve iş hayatında yaşadıkları sorunları yine kadınları dile getirmesi kadınlar için oldukça önem arz eden bir

konudur. Sorunları olan konuları birebir gidip yine bir kadına anlatmak ve onun aracılığıyla sesinin duyulması temsil ve katılım alanlarında kadının yerinin iyileştiğinin göstergeleri olmuştur. Köylü kadınların elde etmiş olduğu bu haktan dolayı Cumhuriyet Halk Fırkası İstanbul merkezine, Nakiye Hanım teşekkürname göndermiştir.

Her yurttaşın cinsiyetler arası eşitliğin sağlandığı siyasal alanda yer almasının önemi belirtilmektedir (Belli, 2015, s. 72). Kadınların siyasal hayatta yer alabilmeleri için ilk adım yerel birimlerde hak sahibi olmaları olmuştur. Yerel birimlerde demokratikleşme ve kentleşmenin sağlanması amacıyla kent yönetimlerini siyasetin odak noktası haline getirilmesi kadınların kent yönetimlerinde yer almaları ile etki alanlarının arttığı görülmektedir. Kentlerin sahip olduğu nüfus ve üretim alanları gibi etkenler yerel siyasette yerel yönetim birimlerinin nitelik ve kapsamına etki etmektedir. Bu nedenle yerel siyaset ve yerel karar süreçleri önem kazanmaktadır. Haklarını bir bir elde eden kadınlar, ülke siyasetinde daha büyük mevkilerde yer almaya ve sorunlarını daha çok dile getirmeye başlamışlardır.

Tablo 2.1: Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Erkek ve Kadın Oranı, 2021

Yerel yönetimlerde erkek ve kadın oranı, 1999, 2004, 2009, 2014, 2019					
	Erkek		Kadın		
	Toplam	Oran	Sayı	Oran	Sayı
1999	3 215	3 197	99,4	18	0,6
Belediye Başkanı					
Belediye Meclisi Üyesi	38 084	33 543	98,4	541	1,6
İl Genel Meclis Üyesi	3 122	3 078	98,6	44	1,4
2004	3 225	3 207	99,4	18	0,6
Belediye Başkanı					
Belediye Meclisi Üyesi	34 477	33 660	97,6	817	2,4
İl Genel Meclis Üyesi	3 208	3 151	98,2	57	1,8
2009	2 948	2 922	99,1	26	0,9
Belediye Başkanı					
Belediye Meclis Üyesi	31 790	30 450	95,8	1 340	4,2
İl Genel Meclis Üyesi	3 379	3 269	96,7	110	3,3
Köy Muhtarı	34 275	34 210	99,8	65	0,2
Köy İhtiyar Heyeti	138 177	137 848	99,8	329	0,2
Mahalle Muhtarı	18 607	18 178	97,7	429	2,3
Mahalle İhtiyar Heyeti	72 583	71 174	98,1	1 409	1,9

Tablo 2.1: (Devam) Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Erkek ve Kadın Oranı, 2021.

Yerel yönetimlerde erkek ve kadın oranı, 1999, 2004, 2009, 2014, 2019					
	Erkek		Kadın		
	Toplam	Oran	Sayı	Oran	Sayı
2014	1 396	1 356	97,1	40	2,9
Belediye Başkanı					
Belediye Meclisi Üyesi	20 498	18 300	89,3	2 198	10,7
İl Genel Meclis Üyesi	1 251	1 191	95,2	60	4,8
Köy Muhtarı	18 143	18 085	99,7	58	0,3
Köy İhtiyar Heyeti	80 696	79 689	98,8	1 007	1,2
Mahalle Muhtarı	31 635	31 013	98,0	622	2,0
Mahalle İhtiyar Heyeti	137 781	134 362	97,5	3 419	2,5
2019	1 389	1 348	97,0	41	3,0
Belediye Başkanı					
Büyükşehir Belediye Başkanı	30	27	90,0	3	10,0
İl Belediye Başkanı	51	50	98,0	1	2,0
Büyükşehir İlçe Belediye Başkanı	519	494	95	25	4,8
İlçe-Belde Belediye Başkanı	789	777	98,5	12	1,5
Belediye Meclisi Üyesi	20 745	18 461	89,0	2 284	11,0
İl Genel Meclis Üyesi	1 271	1 223	96,2	48	3,8
Köy Muhtarı	18 196	18 081	99,4	115	0,6
Köy İhtiyar Heyeti	80 696	79 689	98,8	1 007	1,2
Mahalle Muhtarı	32 019	31 049	97,0	970	3,0
Mahalle İhtiyar Heyeti	137 780	134 362	97,5	3 418	2,5

Kaynak: TÜİK, 2021. İçişleri Bakanlığı-Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 1999, 2004, 2009, 2014 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı-Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü, 2019

2.4.5. 1940-1960 Yılları Arasında Yerel Yönetimlerde Kadın Katılımı

Cumhuriyet Halk Partisi kadınların seçimlere katılımını arttırmak için parti teşkilatlarında gerekli çalışmaları yürütmek için adım atmışlardır. Cumhuriyetin öncüleri için kadınlar kamusal hayata ve sosyal ilişkilere tam yetki ve kişilik özgürlüğü ile katılmaları gerekiyordu.

Çok partili hayata geçiş ile kadınlar siyasal hayatta daha aktif yer almaları beklenirken, ne yazık ki istenen sonuçlar elde edilememiştir. Bunun temel nedeni olarak kadın hareketini benimseyen derneklerin halkın her kesimine yayılmamış olması düşünülmektedir. Kadın hareketi derneklerinin gündeme gelme ve hak kazanımı konusunda öncü kişileri barındırmasına rağmen toplumsal, kültürel, siyasi ve ekonomik açıdan toplumdaki kadınlar ile bütünleşik olmadıkları ifade edilmektedir (Aydın, 2017, s. 50).

2.4.6. 1960-1980 Yılları Arasında Yerel Yönetimlerde Kadın Katılımı

Türkiye'nin siyasal hayatta yaşadığı değişimler ve gelişimler kadın hareketlerinde de değişimlere yol açmıştır. Atatürk'ün ve Nezihe Muhiddin'in önderliğinde ilerleyen kadınların siyasal hayattaki varlığını geliştirici çalışmalar ne yazık ki 1950'li yıllarda kadın hareketlerine yönelik derneklerin toplum tarafından çok fazla ilgi görmemesi durumu ile karşılaşmıştır. Hatta bu durum 1960-1980 yıllarında da bu şekilde devam etmiştir.

Örneğin 1965 yılında kurulan Türkiye İleri Kadın Derneği, kadın haklarını Atatürk ilkeleri eşliğinde savunmayı amaçlamış, kadın haklarının yasalarla genişletilmesi hedefiyle çalışmıştır. Ancak bu dernek, yeterince ilgi görmediği için 1970 yılında kapanmıştır (Göl, 2010, s. 22).

1960-1980 yıllarında arasında ülkede yaşanan askeri darbeler sebebiyle erkek egemen askeri yapının siyasi alanlara el koyması ile o döneme kadar kadınların mücadelelerinde ilerledikleri yollar geriye dönmüş ve kadınların mücadelenin geriletmiştir. Bu zaman diliminde kadınların milletvekili sayılarının ve oranlarının yükselme olmadığı, %2'lik bir kısma bile ulaşamadığı görülmektedir.

Bu sebeple 1960-1980 yılları arasında Türkiye'de kadın hareketinin yeterince geliştiğini söylemek pek mümkün değildir. Böylece kadınların toplumsal cinsiyet anlayışının getirisi olarak toplumda ayrımcılığa maruz kalmaları devam etmiştir denilebilir.

2.4.7. 1980 Sonrası Yerel Yönetimlerde Kadın Katılımı

Geçmişte yorucu gündemlere sahip olan, türlü sorunlar yaşayan Türkiye Cumhuriyeti 1980'li yıllarda kadın hareketlerinin yeniden hız kazanmasıyla toplumsal

cinsiyet rollerinin tartışıldığı bir döneme tanıklık etmektedir. Özel alanla sınırlandırılmaya çalışan kadınlar, toplumsal cinsiyet rollerinin gelenekselliğinden çıkmayı daha çok eğitim alabilmeyi en büyük mücadelesi bilmiştir.

Kadınların eğitim düzeyleri, siyasi alanda varoluşlarını etkileyen faktörlerden biridir. Eğitim durumu sebebiyle meslek hayatını şekillendiren kadınlar kırsal kesimlerde tarım ve hayvancılıkla ilgili mesleklerde olduğunu, kadın girişimci, yönetici ve üst düzey yöneticilerin oranının çok düşük olduğunu göstermektedir.

1980’den günümüze kadar olan süreçte kadın milletvekili oranı ilk defa 2007 yılında %9,1 ile en yüksek rekoruna ulaşmıştır. Ondan sonraki süreçte de gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Yapılan en son seçim olan 2018 yılında oran %17,3’e yükselse de dünyadaki gelişmiş ülkelerin kadın milletvekili oranlarına göre kıyaslandığında çok düşük seviyede kaldığı gözlemlenmektedir. Haliyle kadının Türk siyasi hayatına katılım oranı yeterli değildir (Şahin, 2022, s. 93).

Türkiye’de 2000’li yıllarda hız kazanan feminist mücadele kendi sesinin daha çok duyurmak isteyen kadınların siyasette aktif rol almak istemeleri ile bir yandan da daha kurumsal bir hale bürünmüştür. Atatürk’ün önderliğinde Cumhuriyet’in ilk yıllarında atılan büyük adımlar sekülerizm çalışmaları, eğitimde fırsat eşitliği, ‘Baba Beni Okula Yazdır’ isimli kampanya, ‘Kardelen’ projesi gibi kamuoyunu harekete geçiren durumlar aslında kadınların her alanda verdikleri mücadeleyi daha görünür kılmıştır.

Medeni Kanun’un daha eşitlikçi bir hale getirilmeye çalışılması ve sonrasında Türk Ceza Kanunu kapsamında yapılan değişiklikler de kadın hareketlerinin katkısıyla olmuştur. Türk Ceza Kanunundaki değişiklikler sonucunda evliliklerdeki tecavüzler suç sayılmaya başlamış, namus ve töre cinayetlerindeki ceza indirimleri kaldırılmış, işyerinde kadınlara yapılan tacizler suç sayılmaya başlanmıştır.

Kadınların siyasette yer alma macerası hem yerel yönetimlerde hem de merkezi yönetimlerde devam etmektedir. Her ne kadar yıllar içerisinde artışlar görülse de hala eşitlik sağlanamamıştır. Bu eşitlik arayışı içinde mücadeleye devam eden kadınların karşılaştıkları sorunların kökeninde ise toplumsal cinsiyet rollerinde eşitlik olmaması yatmaktadır.

Tablo 2.2: 1980-2021 Yılları Arasında Cinsiyete Göre Bakan Sayıları

Yıl	Toplam	Erkek	Kadın
1980	29	29	0
1990	31	30	1
1995	34	32	2
2000	36	36	0
2001	36	36	0
2002	25	24	1
2003	22	21	1
2004	22	21	1
2005	22	21	1
2006	22	21	1
2007	24	23	1
2008	24	23	1
2009	24	22	2
2010	24	22	2
2011	25	24	1
2012	25	24	1
2013	25	24	1
2014	25	24	1
2015	27	25	2
2016	27	26	1
2017	27	25	2
2018	16	14	2
2019	16	14	2
2020	16	14	2
2021	17	16	2

Kaynak: TÜİK, 2021. T.C. Başbakanlığı, 1980-2017 T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2018-2021.

2.5. YEREL YÖNETİMLERDE KADINLARIN SIYASAL KATILIMINI ENGELLEYEN UNSURLAR

Toplumsal cinsiyet rolleri ve eşitlik mücadelesinden bu çalışmada sıkça bahsedilmiştir. Ve bu kökteki sorunun toplumsal cinsiyet eşitsizliği olduğu bilinmektedir. Diğer bir ifadeyle cinsiyet körü politikalar denilebilmektedir. Kökendeki sorun çerçevesinde hayatlarında farklı alanlarda hep ikinci planda kalan kadınların günümüzde karşılaştıkları sorunları cam tavan sendromu, siyasette kadın algısı, özel alan ve kadın ilişkisi, cinsiyet kotası başlıkları ile tezin bu kısmında aktarmak amaçlanmıştır.

Kadınların var oldukları her alanda devreye giren ‘erkek işi’, ‘erkek beyni’, ‘erkek gücü’ gibi kavramlar hem kadınları dışlamakta hem de hayatın her noktasında cinsiyetçi tutum sergilenmesine sebep olmaktadır. Biyolojik cinsiyeti toplumsal normlara, kültüre, gelenek ve göreneklere göre şekillendirip toplumsal cinsiyet rolleri şeklinde bir kavram halinde bireylere birer yük olarak yaşatmak hem kadınlara hem erkeklere yapılmaktadır.

Kadınların önüne hemen bir set halinde çekilen bu cinsiyetçi tutum, heves kırmanın da ötesinde artık engelleyen bir faktör olmaktadır. Erkek işi olarak görülen siyaset, politika, yönetim sektörü kadınların asla yer alamayacağı hatta yer almayı hayal bile edemeyeceği bir konuma günümüzde bile sahiptir.

2.5.1. Cam Tavan Sendromu

Cam tavan kavramı kurumlarda istihdam edilen kadın ve erkek arasındaki eşitsizliği analiz etmek için kullanılan etkili bir metot olup kadın çalışanların bekledikleri terfileri karşılaştıkları engellerden dolayı alamaması olarak açıklanabilir. Burada anlatılmak istendiği gibi, aslında kadınların iş hayatında karşılaştığı gayri-resmi olarak açıklanan bir eşik-sınır-engel olan cam tavan sendromu yine kökeninde cinsiyet eşitsizliğini barındırmaktadır.

Erkeklerin tarih boyunca sahip oldukları hakları iş hayatında da muhafaza etmek amacıyla olmaları ya da iş hayatında bulunan diğer bireylerin dâhil olmasıyla bunun sağlanması hali kadınlar için bir engeldir. Cam Tavan Sendromu kavramı, 1991 yılında Birleşik Devletler Kongresi'nin gündemine alınmış ve 'Cam Tavan Yasası'nın kabul edilmesinin ardından Cam Tavan Komisyonu kurulmuştur.

Kadınların iş hayatında erkek işi olarak görülen alanlarda yer almaya başlamaları, kadrolarının oluşturulmaya başlaması ve hatta işlerinde yükselip terfi alma noktasına gelmeleri durumunda hak ettikleri başarıya erişememeleri için çaba sarf eden erkek bireylerin bulunması şeklinde de açıklanabilmektedir.

Tanımların genel özelliklerine baktığımızda cam tavan kavramı için;

- Kadın çalışanların kariyerlerini sınırlandırıcı bir etkiye sahiptir,
- Genellikle görünmez olarak ifade edilen ve aşılması zor olan engelleri ifade eder,
- Kavramın temelinde ön yargı ve cinsiyetçi yaklaşım bulunmaktadır, Sektör veya kişisel özelliklere bakılmaksızın kadının kadın olmasından dolayı oluşan bir kavramdır, denilebilir (İpçioğlu, Eğilmez ve Şen, 2018, s. 687).

Siyasal katılım ve siyasal temsil ise vatandaş olmanın getirdiği temel bir haktır. Bunu bireyler ve cinsiyetler arasında eşit yaşamak-yaşatmak devletin görevidir. Kadınların cam tavan sendromu ile karşılaşması siyasal hayatı da etkileyen bir durumdur. Tarih boyunca erkeklerin atıldığı siyasi hayat, politika, yönetim sektörü artık kadınların katılımına açılmıştır. Ve kadınlar kendi söz hakları için kendileri mücadele etmektedir.

Ancak aktif roller almak isteyen kadınlar hemen kendi önlerinde erkekleri bulmaktadır ve her ne kadar hak etmiş, başarmış olsa da yine de o engeli aşmak zorundadır. Kadınlara ‘elinin hamuru ile bu işe bulaşma’ denilebilen bir toplumda siyasal hayatta yer almak isteyen bir kadına yine aynı tutumun bu kez siyasal hayatta yer alan birçok erkekten gelmesi oldukça sık görülmektedir.

Bu çalışmada da gösterildiği gibi geçmişten günümüze bakıldığında her ne kadar kadınların katılımı desteklense de yine de erkeklerle eşitlik sağlanamamıştır. Buradaki asıl mesele yapılan düzenlemelerle ilgili yanlışlıklar veya eksiklikler değildir. Kadınların mücadelesine devam etmesine rağmen her defasında tosladıkları duvar zihniyet olmuştur. Bu zihniyet eril tahakküm içeriklidir. Sistemler ne kadar geliştirilse de hep eksik ya da geride kalan kadın-erkek eşitliği siyasal hayatta kadınların kendilerini ifade etme özgürlüğüne gelince cam tavan sendromu olarak adlandırılmaktadır.

2.5.2. Özel Alan ve Kadın

Kadınlara toplumsal cinsiyet temelli roller yüklenmektedir. Türk siyasetindeki kadınların siyasal temsili noktasında kadınların karşılaştığı ilk engelin geniş ailenin geleneksel ataerkil yapısı olduğu bilinmektedir. Toplum tarafından siyaset bir erkek işidir ve erkeklerle yürümelidir. Kadının yeri evin sınırlarında kalmalıdır, kadına bahsedilen özel alan ev olmalıdır görüşleri hâkimdir. Kadınların siyasete katılamamasının yanı sıra sadece seçim hakkını kullandığı zaman bile bağımsız kalamaması durumuyla da karşılaşılmaktadır. Evinin kadını olarak görülmek istenen kadın, yine toplum tarafından çocuğun bakımını evin bakımını gerekirse erkeğin bakımını ve kendi bakımını layığıyla yerine getirmekle sorumlu tutulmaktadır. Kadına layık görülen bu bakım meselesi siyasette yer alamamasının temel sebebidir. Kendi evinden çıkamayan kadın eğitim hayatına erişemeyen kadın, en değerli kariyerin annelik olduğunu düşünen toplumda siyasete elbette erişemez. Üstelik erkek egemen olan siyaset hayatında kadınlara ne yer ne de söz düşmemektedir.

Kadına sunulan özel alan ev ile sınırlıdır. Çoğu zaman mekân değişse de kadının görevleri tamamen toplumsal cinsiyet rollerinin dayatmasıyla açığa çıkmış kutsal annelik, saygılı hanımefendi kız çocuğu olmak yönündedir. Oysaki kadının kendi mücadeleleri sonucunda elde ettiği haklarla birlikte erişebildiği noktalar bulunmaktadır. Kadın, siyasette sosyal refahı arttıran alanlarda rol alabildiği gibi bu kararları uygulamaya geçirmede de aktif roller alabilir.

2.5.3. Cinsiyet Kotası

Cinsiyet kotası seçim sürecinin ve siyasi hayatta eşit bir şekilde ilerleyebilmenin çözümü olarak yetersiz temsile sahip olan kadınların sayısının artırılıp erkeklerle eşit konuma getirilmesi amacıdır. Biyolojik cinsiyetleri sebebiyle üzerlerine yüklenen toplumsal cinsiyet rolleri kadınların siyasette yer almasını engellerken bir de erkeklerden tarafından cam tavan sendromları sebebiyle kadınlara yer verilmemesi sonucunda cinsiyet kotası uygulaması gündeme gelmiştir.

Temsilde adaletin ve eşitliğin kadınlara daha çok yer vermek olduğu düşüncesi ile harekete geçilen cinsiyet kotası uygulaması ilk olarak Kuzey Avrupa ülkelerinde gözlenmiştir. Ayrıca eşitlik için yer alacak kadınların en az yüzde 30'u geçecek şekilde var olmaları amaçlanmaktadır. Yani cinsiyet kotasının varlığından söz edebilmek için yüzde 30'u geçmiş olan kadın temsili görülmesi gereklidir.

Kota uygulamasına dair diğer bilgiler ise (Erzen, 2019, s. 27);

- Kota uygulaması, siyasette ve diğer karar organlarında kadınların etkili olacağını savunmaktadır.
- Kota zorunluluğu olmayan ülkelerdeki kadınların siyasete katılım düzeyleri daha düşüktür.
- Siyasette kota uygulaması ile birlikte kadın temsil oranlarının yüzde 50 sınırında olduğu ülkeler bulunmaktadır.
- Kota uygulamasının ayrımcı olduğunu savunan görüşler olmakla birlikte esasında kota uygulaması ayrımcılığı önlemeye yönelik bir girişimdir.
- Ülkelerde kota uygulaması demokratik açıdan gelişme kaydedilmesine olanak tanımaktadır.
- Kota uygulaması, kadınların çalışma hayatı başta olmak üzere kazandıkları deneyimleri siyaset alanında da göstermeleri açısından bir fırsattır.
- Toplumda kadın erkek eşitliğinin olması için kota uygulaması tek başına yeterli olmamakla birlikte kadınların eşit temsili aracılığıyla diğer eşitsizlik alanlarında da iyileşme kaydedilmesi beklenmektedir.
- Kota uygulaması; siyasi, sosyal, toplumsal, kültürel, sanatsal ve ekonomik açıdan faydalı sonuçları beraberinde getirme potansiyeline sahiptir.

Burada anlatıldığı gibi cinsiyet kotasının amacı siyasi temsilde adaleti ve kadın-erkek eşitliğini sağlamaktır. Kadınların siyasette yüzde 30'u aşkın şekilde yer almaları

siyasette yerel ve genel düzeyde birçok cinsiyetçiliği değiştirebilir. Her ne kadar eşitlik ve adalet sebebiyle kadınların varlıkları arttırılsa da bu tek başına yeterli olmayacaktır. Nitelikli temsil için nitelikli bir yüzde 30 gereklidir. Bunun için de eğitim hayatından başlayarak her alanda nitelikli kadın bireyler yetiştirmelidir. Demokratik ve adaletli toplumların esas meselesi nitelik, liyakat ve eşitlik olmalıdır.

Genel itibariyle Türk kadının siyasal hayattaki temsilini etkileyen başlıca faktörler olarak aşağıdaki hususlar öne çıkmaktadır (Doğru, 2023, s. 24):

- *Temsil Eşitsizliği:* Türkiye genelinde olduğu gibi Bilecik ilinde de siyasette kadın temsili erkek temsiline göre daha düşüktür. Belediye başkanları, il genel meclisi üyeleri ve diğer siyasi pozisyonlarda kadınların sayısı genellikle sınırlıdır.
- *Siyasi Partilerin Tutumu:* Siyasi partilerin kadın adayları teşvik etme ve destekleme konusundaki tutumları farklılık gösterebilir. Bazı partiler kadın adaylara daha fazla fırsat verirken, diğerleri daha az destek sağlayabilir.
- *Seçim Sonuçları:* Bilecik ilindeki yerel seçim sonuçları, kadın adayların seçimlerdeki başarısını yansıtır. Kadın adaylar seçmenler tarafından desteklendiği takdirde daha fazla temsil edilme şansına sahip olurlar.
- *Toplumsal Faktörler:* Toplumsal cinsiyet normları, Bilecik ilindeki kadınların siyasete katılımını etkileyebilir. Toplumun bazı kesimleri, kadınların siyasi liderlik rollerine uygun olmadığına inanabilirler.
- *Sivil Toplum ve Aktivizm:* Sivil toplum örgütleri ve kadın hakları aktivistleri, kadınların siyasette daha fazla temsil edilmelerini teşvik etmek için çalışmalar yaparlar.
- *Eğitim ve Farkındalık:* Kadınların eğitimi ve farkındalığı, siyasete katılımını artırabilir. Daha fazla eğitim ve bilinç, kadınların siyasette aktif rol oynamalarına yardımcı olabilir.

Tüm bu bilgiler ışığında, siyasal hayatta var olmak üzerine türlü zorlukları aşmayı hedefleyen kadınların karşılaştığı sorunları yerel yönetimler kapsamında anlatmak mümkündür. Büyük çoğunluğun toplumsal cinsiyet temelli sorun olmasına karşın, hem bu sebepten yola çıkarak hem de sonucunda bu soruna vararak ulaşılan çeşitli engeller bulunmaktadır. Türkiye'de yerel yönetimlerde yer almak isteyen kadınların karşılaştığı ve merkezi düzeyde görev alan kadınların karşılaştığı sorunlara benzer olmakla birlikte aşağıda şekilde sıralanabilir (Yılmaz, 2015, s. 37);

- *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği:* Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliği hala büyük bir sorundur. Bu eşitsizlik, kadınların siyasi arenada ve yerel yönetimlerde erkeklerle karşılaştırıldığında daha az temsil edilmelerine neden olur.
- *Cinsiyet Stereotipleri ve Ayrımcılık:* Kadınlar, yerel yönetimlerde liderlik pozisyonlarına aday gösterildiklerinde cinsiyetlerine dayalı ayrımcılık ve cinsiyet stereotipleriyle karşılaşabilirler. Bu, kadınların seçimlerde destek görmemesine veya aday gösterilmemelerine yol açabilir.
- *Kamuoyu Algısı:* Kamuoyu, kadınların yerel yönetimlerde liderlik rolüne uygun olmadığına dair yanlış inançlara sahip olabilir. Bu, kadınların seçimlerde destek görmemesine neden olabilir.
- *Kaynak Erişimi:* Kadınlar, yerel yönetimlere katılmak için gerekli finansal kaynaklara, kampanya desteğine ve eğitime erişim konusunda zorluklar yaşayabilirler.
- *Yetersiz Cinsiyet Duyarlı Politika:* Yerel yönetimlerin ve yerel yönetim politikalarının cinsiyet duyarlı olmaması, kadınların yerel yönetimlerde daha etkili olmalarını zorlaştırabilir.
- *İş ve Aile Dengesi:* Kadınlar, yerel yönetim pozisyonlarında çalışırken iş ve aile yaşamları arasında denge kurmak zorunda kalabilirler. Bu, kadınların siyasi kariyerlerini sınırlayabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**YEREL YÖNETİMLERDE KADININ SİYASAL HAYATA KATILIMI: 2014-
2019 SEÇİMLERİ BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ**

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı değişen ve gelişen dünyada hala ikinci planda kalan kadınların, siyasal hayatta temsillerinin olması için atılan adımları daha detaylı incelemek ve toplumsal cinsiyet, eşitlik, özgürlük, demokrasi kapsamında yorumlar içermektedir. Kadınların her gün farklı hayatlar yaşarken birbirlerinin yaşamı için verdiği mücadeleye saygı duyularak, bu mücadelenin akademik bir çalışma olarak tez niteliğinde aktarılması amaçlanmaktadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulduğundan beri kendi toplumunu çağdaş medeniyetler seviyesine getirmek amacıyla olmuştur. Bunun içinde hem kadın hakları hem temel insan hakları yer almıştır. Eğitimde, sağlıkta, siyasette kadın-erkek eşitliği Cumhuriyet'in ilk yıllarından beri gündeme getirilmektedir, eşitliğin sağlanması için büyük mücadeleler sonucunda Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde haklarını elde eden kadınlar olmuştur. Bu haklar günümüze kadar geçerliliğini korumaktadır. Ancak eşitlik sağlanması adına adımlar hala atılmakta olsa da yetersiz kalmaktadır. Bir Anadolu ili olan Bilecik ilinde bulunan tüm mahalli idareler araştırıldığında da görülmüştür ki kadın-erkek eşitliği siyasal hayatta ve yerel yönetimlerde sağlanamamıştır. Bu durum gösteriyor ki mücadele hala bitmemiş ve istenilen sonuca ulaşamamıştır.

3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Yaşanılan coğrafyada tarih boyunca tanıklık edilen mücadeleler ve sonuçlarında yaşanan gelişmeler ışığında Hermeneutik (yorumsamacı) bir yöntem izlenmiştir. Çalışmada veri elde etmek için, araştırma konusu Bilecik ili mahalli idarelerinin seçim sonuçlarına ilişkin YSK(Yüksek Seçim Kurulu) verilerine ulaşılmış, İlgili mahalli idarelerin organlarının oluşumu içindeki üye niteliklerini (cinsiyet dağılımı) gösteren resmi web sayfalarından elde edilen veriler ve istatistikler incelenerek, bilimsel belgelerde bulunan akademik kitaplar, yazılar, tezler üzerinden okumalar yapılarak, analiz edilerek, literatür taraması yöntemi kullanılmak sureti ile yeni bir bakış açısı ile değerlendirmek istenmiştir.

3.4. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Araştırmanın kapsamı Bilecik ili özelinde yapılsa da, alan üzerinde yorum yapmadan önce hem kuramsal ve kavramsal çerçeve için hem de Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Katılım ve Kadının Temsili çerçevesinde yoğun araştırmalar yapılmıştır. Bunların sonucunda en değerli, gerekli, tarihi ama bunun yanında yeni bilgiler de yorumlanarak işlenmeye çalışılmıştır. Araştırma hâlihazırda var olan akademik bilgileri takip etme, erişme, istatistikleri okuma ve yorumlama üzerine olduğu için ve pandemi sebebiyle birçok kaynağa internet üzerinden ulaşılabilirdiği için bir olumsuzluk yaşanmamıştır.

3.5. YEREL YÖNETİMLERDE KADININ SİYASAL HAYATA KATILIMI: 2014-2019 SEÇİMLERİ BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ

Bu kısımda elde edilen bulgular başlıklar halinde ele alarak yorumlanmış ve araştırmaya eklenmiştir;

3.5.1. Bilecik İli Genel Bilgiler

Nüfusu 228673 olan, yüzölçümü 4307,00 km² olan, 7 ilçe 11 belediyesi 3 beldesi 243 köyü bulunan Bilecik ili geniş tarihi ile medeniyetleri beşiği niteliğindedir.

3.5.1.1. Tarihçe

Tarih kaynaklarında Bilecik'i de içine alan Bitinya (Bithynia) bölgesinin genel tarihi içinde Kentin Antik Çağı gösterilir. M.Ö. 1950'lerde burada yaşayan Trakya kavimlerinden Thynler' le Bitinya bölgesinin bilinen tarihi başlar. Bu bölge Mısır, Hitit, Frig, Kimmer, Lidya, Pers, Makedonya, Bitinya Krallığı, Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu daha sonra yönetimi ele geçirmiştir. Bilecik'in bilinen ilk adı Belekoma iken zamanla değişime uğramıştır.

Antik Çağ'da Bilecik'le ilgili özel bilgi bulunmamaktadır. Bu nedenle kentin bu çağdaki hayatı, tarih kaynaklarında Bitinya (Bithynia) bölgesinin genel tarihi içinde Bilecik tarihi de yer almaktadır. Bitinya bölgesinin tarihi ise MÖ 1950'lerde burada yaşayan Trakya kavimlerinden Thynler' le başlamaktadır.

Ertuğrul Gazi'nin ölümünden sonra Kayıların başına Osman Bey'in geçişi ve Şeyh Edebali'nin de katkıları ile girdikleri her savaşı kazanmaya başlamışlardı. Şeyh Edebali Ahi idi.

Ahilik; tarım dâhil bütün zanaat dallarında halkı, çalışanları teşvik eden, herkesi kardeş bilen, çalışanlara her türlü yardım elini uzatan örnek bir örgüt anlayışı idi. Kayı Ahileri'nin lideri olan Fakih Şeyh Edebali o zamanlarda Eskişehir ili sınırları içindeki İtburnu Köyü'nde yaşamakta iken sonraları medresesini Söğüt'e ve ardından Bilecik'e taşımıştır.

Milli Mücadele döneminde Yunanlıların Bilecik'i işgal etmek üzere harekete geçip dört gün boyunca işgal altında bıraktıkları bilinmektedir. Ancak sonrasında aynı bölgede I. Ve II. İnönü Savaşları'nın kazanılmasıyla, işgal altından kurtarılmıştır.

Milli Mücadele sürecinden çıkan şehir, savaşın getirdiği sosyal ve ekonomik çöküntü nedeniyle Cumhuriyet dönemine çok güçsüz başlamıştır. Savaştan önce Bilecik bölgenin en önemli ipek endüstrisi merkeziydi. Şehirde savaşı kaybeden Yunan ordusunun çıkardığı yangınlar sebebiyle üretim yapan fabrikalar yanmıştır.

3.5.1.2. Coğrafi Durum

Bilecik ili Marmara- Karadeniz- İç Anadolu-Ege Bölgelerinin kesim noktaları üzerinde yer almaktadır. Alan sıralaması bakımından 65. sırada yer almaktadır. Merkez ilçenin yüzölçümü 841 km²'dir.

Bilecik ilinin başlıca akarsuyu Sakarya nehridir ve Türkiye için de önemli akarsulardan birisidir. Bu ırmağa dökülmekte olan çay ve dereler ise il ve ilçelerde su kaynağı olarak kullanılmaktadır.

Bin metreye kadar yükseklerde orman örtüsü genellikle meşe, otsu bitkiler ve makilerden oluşmaktadır. 1500 metre sınırına kadar da karaçam, kayın, kızılçam, kestane türündeki yüksek boylu ağaçlar sıralanır. 1500 metreden daha yükseklerde ise köknar cinsinden ağaçlara da sahiptir.

Bilecik ili coğrafi olarak geçit bir bölgeye sahip olduğu için ve bunun yanında su kaynakları, farklılık gösteren topografik yapısı ile üç farklı iklim tipi de yaşanmaktadır.

3.5.2. Bilecik İlinde Kadının Siyasal Katılımı ve Temsil Durumu

Bilecik ilinde 30 Mart 2014 yılında yapılan Yerel Seçim sonuçları ile 31 Mart 2019 yılında yapılan Yerel Seçim sonuçları kadının siyasal katılımı ve temsili açısından karşılaştırılmıştır.

3.5.2.1. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre İl Özel İdaresi Seçimleri

Bilecik İli İl Özel İdaresi Teşkilatı incelenecek olursa;

İl Genel Meclisi içerisinde:

- İl Genel Meclis Başkanı makamında Hüseyin ÇELİK bulunmaktadır.
- İl Genel Meclis üyeleri toplamda dört üyeden oluşmaktadır ve içerisinde kadın üye bulunmamaktadır.
- İl Encümeni Başkanı olan Vali Ahmet Hamdi NAYİR başkanlığında olan İl Encümen üyeleri arasında kadın üye bulunmamaktadır.

Bilecik ili 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre İl Özel İdaresi Seçimleri incelendiğinde ise;

Kadın üye İl Genel Meclis içerisinde hiç bulunmamaktadır. Kadın-erkek oranından bahsetmek bile mümkün değildir. 2014 yılı ve 2019 yılı seçim sonuçları karşılaştırıldığında ise %14'lük bir artış olmuştur. Ancak aradan geçen beş yılda ancak iki kadının üyenin Bilecik ili kapsamında temsil ve katılım göstermesi, kadınların siyasal hayatta yaşadıkları sorunlara çözüm getirebilecek düzeyde değildir. Cinsiyet eşitliği sağlanması beklenen politikalarda ve sistemlerde eşit kadın-erkek sayısı olması beklenirken, Bilecik ili İl Özel İdaresi 2014 ve 2019 yılında sınıfta kalmıştır. Ancak 2019 yılının üzerinden geçen beş seneden sonra Bilecik ilinde yine de gelişmeler beklenmektedir.

3.5.2.2. 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre İl Özel İdaresi Seçimleri

31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına göre oluşturulan Bilecik İli İl Özel İdaresi Teşkilatı incelenecek olursa;

İl Genel Meclisi içerisinde:

- İl Genel Meclis Başkanı makamında Osman YILMAZ yer almaktadır. İl Genel Başkanlık Divanı'nda İl. Başkan Vekil olarak Nihal ARSLAN tek kadın üyedir.

- İl Genel Meclis üyeleri toplamda beş üyeden oluşmaktadır ve içerisinde kadın üye bulunmamaktadır.
- İl Encümeni Başkanı olan Vali Şefik AYGÖL başkanlığında olan İl Encümen üyeleri arasında; Genel Sekreter Seda BAYRAKÇI tek kadın üyedir.

Bilecik ili son dönem seçimleri incelendiğinde,

Yedi üyeden oluşan İl Encümenliği içerisinde sadece Genel Sekreter Seda BAYRAKÇI ve tam yirmi bir üyeden oluşan İl Genel Meclisi içerisinde ise sadece İl Genel Başkanlık Divanı'nda İl Başkan Vekil olarak görev yapan Nihal ARSLAN bulunmaktadır. Toplamda yirmi sekiz üyeden oluşan İl Özel İdaresi Teşkilatı içerisinde yer sadece iki kadın üye yer almaktadır. Bilecik ili, 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre İl Özel İdaresi seçim sonuçları kadın-erkek oranı %14 olmuştur. Zaten Türkiye genelinde de yetersiz kaldığı gibi bu oran burada da yetersiz kalmıştır.

3.5.2.3. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Meclis Üyeliği

2014 yılı Bilecik ili yerel yönetim seçimlerinde Belediye Meclis Üyeliği için oy kullanmaya giden seçmen sayısı 105.900 ve geçersiz oy sayısı 4.502 olmuştur. Bu sayı ile %92,45 oranında seçmenin oy kullandığı bilinmektedir.

- Belediye Meclis üyeliğinde Bozüyük Belediyesi için; sadece Adalet ve Kalkınma Partisi'nden Hümeysra SALTİK ve Milliyetçi Hareket Partisi'nden Emel AKAN YILDIRIM olmak üzere iki kadın üye bulunmaktadır.
- Pazaryeri Belediyesi'nde toplamda yedi üye bulunmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- Osmaniye Belediyesi'nde on üye bulunmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- Söğüt Belediyesi içerisinde on üye yer almaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- İnhisar Belediyesi'nde sekiz üye bulunmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- Gölpazarı Belediyesi içerisinde iki üyeden oluşmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- Yenipazar Belediyesi'nde sekiz üye bulunmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.

- Belediye Meclisi Üyeleri içerisinde üç kadın üye; Sevcan UZUN(Adalet ve Kalkınma Partisi), Edribe BEKİN(Adalet ve Kalkınma Partisi), Pervin TAŞÇI(Milliyetçi Hareket Partisi) bulunmaktadır.
- Belediye Encümenleri arasında ise hiç kadın bulunmamaktadır.

Bilecik İli 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Meclis Üyeliği sonuçları incelendiğinde; Sevcan UZUN, Edribe BEKİN, Pervin TAŞÇI ile üç kadın üye sayısından bahsedilirken buna ek olarak Bozüyük Belediyesi'nde Hümeysra SALTİK ve Emel AKAN YILDIRIM ile beş kadın üye bulunmaktadır. Kadın üye sayısının bu kadar düşük bir seviyede kalması da cinsiyet eşitliği kapsamında değerlendirilen Yerel Yönetimler'de kadınların siyasal hayata katılımı ve temsilini 2014 yılında yetersiz bir seviyede bırakmaktadır.

3.5.2.4. 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Meclis Üyeliği

2019 yılı Bilecik ili yerel yönetim seçimlerinde Belediye Meclis Üyeliği için oy kullanmaya giden seçmen sayısı 111.387 ve geçersiz oy sayısı 4.284 olmuştur. Bu sayı ile %88,41 oranında seçmenin oy kullandığı bilinmektedir.

- Belediye Meclis üyeliğinde Bozüyük Belediyesi toplamda dört üyeden oluşmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- Pazaryeri Belediyesi'nde toplamda iki üye bulunmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- Osmaneli Belediyesi'nde iki üye bulunmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- Söğüt Belediyesi içerisinde iki üye yer almaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- İnhisar Belediyesi'nde iki üye bulunmaktadır. Adalet ve Kalkınma Partisi temsilcileri olarak Nihal ARSLAN İl Genel Meclisi içerisinde yer alan tek kadın üyedir.
- Gölpazarı Belediyesi içerisinde iki üyeden oluşmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.
- Yenipazar Belediyesi'nde iki üye bulunmaktadır ve hiç kadın üye bulunmamaktadır.

- Yirmi üç kişiden oluşan Belediye Meclisi Üyeleri içerisinde üç kadın üye; Nurten BİLECİKLİGİL (Cumhuriyet Halk Partisi), Gülcan NAMAL (Adalet ve Kalkınma Partisi), Birsen OKATAN (İyi Parti) bulunmaktadır.
- Belediye Encümenleri ise Melek Mızrak SUBAŞI(Belediye Başkan Vekili) başkanlığında yürütülmektedir. Ve içlerinde sadece Melek Mızrak Subaşı kadın üyedir.

Bilecik İli 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Meclis Üyeliği sonuçları incelendiğinde;

Bozüyük Belediyesi, Pazaryeri Belediyesi, Osmaneli Belediyesi, Söğüt Belediyesi, Gölpazarı Belediyesi, Yenipazar Belediyesi içerisinde hiç kadın üye çıkmamaktadır. Bunun yanında Nihal ARSLAN, Nurten BİLECİKLİGİL, Gülcan NAMAL, Birsen OKATAN ve Melek Mızrak SUBAŞI(Belediye Başkan Vekili) ile toplamda beş kadın üye Belediye Meclis Üyeliği içerisinde yer almaktadır. Belediye Meclis Üyeleri sayısı yirmi üç olan Bilecik ilinde üç kadın üyenin bulunması %13.04 bir oran vermektedir ve cinsiyet eşitliği için beklenen oran %50 iken bu orana hiç yaklaşamamıştır bile.

Buna ek olarak Belediye Encümenleri incelendiğinde ise, kadın-erkek üye sayısının sadece Melek Mızrak SUBAŞI ile bire ulaşması da yetersiz bir gösterge olmaktadır.

3.5.2.5. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Başkanlığı

2014 yılı Bilecik ili yerel yönetim seçimlerinde Belediye Başkanı için oy kullanmaya giden seçmen sayısı 105.915 ve geçersiz oy sayısı 3.673 olmuştur. Bu sayı ile %92.47 oranında seçmenin oy kullandığı bilinmektedir.

- Bilecik Belediyesi Başkanı Selim YAĞCI,
- Bozüyük Belediyesi Başkanı Fatih BAKICI,
- Gölpazarı Belediye Başkanı Vedat KAZICI,
- İnhisar Belediye Başkanı Ayhan ÖDÜBEK,
- Osmaneli Belediye Başkanı Munür ŞAHİN,
- Pazaryeri Belediye Başkanı Muzaffer YALÇIN,
- Söğüt Belediye Başkanı Halil AYDOĞDU,

- Yenipazar Belediye Başkanı İlhan ÖZDEN oluşmaktadır. Ve hiçbir kadın Belediye Başkanı 2014 yılında Bilecik ilinde bulunmamaktadır. Ve bununla birlikte hiçbir ilçede kadın kaymakam bulunmamaktadır.

30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Başkanlığı incelendiğinde ise durum oldukça vahimdir çünkü bir tane bile kadın belediye başkanı bulunmamaktadır. Cumhuriyet'in kurulduğu yıllardan 2014 yılına kadar geçen senelerde kadının siyasal temsili ve katılımı ülkede arttırılmaya çalışılsa da anlaşılan o ki Bilecik ili en kötü durumdaki illerden birisi olmuştur. 2019 seçimlerine kadar geçen beş senede yerel yönetimlerde belli makamlara ulaşan kadın sayısı 2024 seçimlerinde daha da artarak devam edecek olsa bile kadın-erkek oranının eşitlenmesi daha uzun yıllar sürecek gibi durmaktadır.

3.5.2.6. 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Başkanlığı

2019 yılı Bilecik ili yerel yönetim seçimlerinde Belediye Başkanı için oy kullanmaya giden seçmen sayısı 111.392 ve geçersiz oy sayısı 3.378 olmuştur. Bu sayı ile %88,41 oranında seçmenin oy kullandığı bilinmektedir.

- Bilecik Belediyesi Başkanı Semih ŞAHİN,
- Bozüyük Belediyesi Başkanı Mehmet Talat BAKKALCIOĞLU,
- Gölpazarı Belediye Başkanı Hayri SUER,
- İnhisar Belediye Başkanı Mehmet KEPEZ,
- Osmaneli Belediye Başkanı Münür ŞAHİN,
- Pazaryeri Belediye Başkanı Zekiye TEKİN,
- Söğüt Belediye Başkanı İsmet SEVER,
- Yenipazar Belediye Başkanı İlhan ÖZDEN oluşmaktadır.

Ve sadece Zekiye TEKİN tarafından Pazaryeri Belediyesi bir kadın Belediye Başkanı tarafından yönetilmektedir.

İnhisar Belediyesi Kaymakamı Elif Nur SAÇAL, Yenipazar Belediyesi Kaymakamı Rumeysa Sena BOZKURT' tan oluşmaktadır. Ve içlerinde sadece iki kadın kaymakam bulunmaktadır.

Bunların yanı sıra;

- Pazaryeri ilçesinden İyi Parti'nin adayı olarak seçime katılan Necmiye BEGEN,
- Osmaneli ilçesinden Milliyetçi Hareket Partisi'nin adayı olarak seçime katılan Serap DEMİRTAŞ,
- Yenipazar ilçesinden Cumhuriyet Halk Partisi'nin adayı olarak seçime katılan Gönül KAYA 2019 yılı Bilecik İli Yerel Yönetim seçimlerinde Belediye Başkanı olmak için yeterli oy alamayan kadın adaylardır.

31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Belediye Başkanlığı incelendiğinde; tam sekiz başkandan sadece bir kadın başkanın görev yapması %12.5 oranını vermektedir. Türkiye’de farklı birçok coğrafyada yeterince temsil edilemeyen ve katılım imkânı bulunmayan kadınların, Bilecik ili kapsamında da siyasal temsil ve katılım noktasında yetersiz bir orana sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Belediye Başkan Vekili ve Melek Mızrak SUBAŞI da Bilecik İlinde görevini sürdürmektedir. Ancak ne onun varlığı ne de kadın kaymakamların varlığı siyasal temsili ve katılımı erkeklerle eşit orana getirememektedir. Yine de mevcut kadın siyasetçilerin temsili, diğer kadın siyasetçilere siyasal katılım konusunda motivasyon kaynağı olabilecektir.

3.5.2.7. 30 Mart 2014 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Köy Muhtarları

- Bilecik Merkez Köy Muhtarları arasında hiç kadın muhtar bulunmamaktadır.
- Bozüyük İlçesi Köy Muhtarları arasında hiç kadın köy muhtarı bulunmamaktadır.
- Söğüt Belediyesi Köy Muhtarları arasında hiç kadın köy muhtarı bulunmamaktadır.

3.5.2.8. 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Köy Muhtarları

- Bilecik Merkez Köy Muhtarları arasında hiç kadın muhtar bulunmamaktadır.
- Bozüyük İlçesi Köy Muhtarları arasında sadece Kızıltepe Köyü Muhtarı Fatma SOYLU yer almaktadır.
- Söğüt Belediyesi Köy Muhtarları arasında hiç kadın köy muhtarı bulunmamaktadır.

Yerel yönetimlerin en küçük birimi olan köylerde bulunan kadın temsili ve katılımı 31 Mart 2019 seçimlerinde incelendiğinde, Bilecik merkezde tam kırk altı köy

bulunmakta ve aralarında hiç kadın köy muhtarı bulunmamaktadır. Yani kadın-erkek oranından bile söz edilmemektedir. Bunun yanında Bozüyük'e bağlı tam kırk dört köyden sadece bir kadın köy muhtarının çıkması da yine yetersiz bir orana sahip olduğunu göstermektedir. Söğüt'ün köylerine baktığımızda ise tam yirmi üç köy arasından bir tane bile kadın köy muhtarı çıkmamaktadır. Siyasal hayatta yetersiz temsil ve katılım oranına sahip olan kadınların ne yazık ki kaderi Bilecik ilindeki köylerde de değişmemektedir.

2019'dan tam beş sene öncesinde Bilecik ilinde bulunan köylerden hiçbirinde kadın köy muhtarı bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerde makam sahibi olmaya çalışan kadınlar, en küçük yerel yönetim birimi olan köylerde bile kendilerini temsil edecek makam bulamamakta ve belli ki o makamlara sorunlarını da aktaramamakta. Kadınları en özel yerden en genel yere kadar dinlemezsek, kulak vermezsek, eşit haklar sunmaz ve özgür bir ortam sağlamazsak 2019'da sadece bir kadın köy muhtarı bulunan oranının da düşme ihtimali söz konusudur. Her ne kadar 2014 yılının üzerinden beş sene geçmiş olsa da Bilecik ili köylerinde pek de gelişme yaşanmamıştır.

3.6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Tüm bunların sonucunda Bilecik ilinde, ilçelerinde, mahallerinde ve köylerinde yetersiz kadın temsili olduğu gözlemlenmiştir. Her ne kadar mahalli idarelerde kadın temsiliinin arttırılması amaçlansa da kesin bir çözüm bulunamamıştır. Bulunan çözümler uygulansa bile yetersiz kalmıştır.

Bilecik ilinde kadın temsiline ilişkin yapılan çalışma ana hatları itibariyle, teorik bilgiler ve eldeki veriler karşılaştırılarak genel olarak değerlendirilmesi yapıldığında belli başlı konuların öne çıktığı görülmektedir.

Çalışmamızın önceki bölümlerinde de ifade edildiği gibi, siyasal katılım ve temsili etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler, bireylerin siyasi süreçlere katılma isteği ve yeteneği ile toplumun siyasi temsiliyetini şekillendirmektedir. İşte siyasal katılım ve temsili etkileyen ana faktörler:

- *Toplumsal Cinsiyet:* Cinsiyet, siyasal katılım ve temsilde önemli bir faktördür. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadınların siyasi arenada ve liderlik pozisyonlarında erkeklerle karşılaştırıldığında daha az temsil edilmelerine neden olabilir.

- *Ekonomik Durum:* Ekonomik koşullar, bireylerin siyasi katılımını etkileyebilir. Daha düşük gelirli kişilerin siyasi katılımı bazen sınırlı olabilir, çünkü ekonomik sorunlar diğer önceliklere göre daha baskın olabilir.
- *Eğitim Seviyesi:* Eğitim, siyasi katılımın önemli bir göstergesidir. Daha yüksek eğitim seviyesine sahip bireyler, siyasi süreçlere daha fazla katılma eğiliminde olabilirler.
- *Yaş:* Genç nüfus ve yaşlı nüfus arasındaki siyasi katılım oranları farklılık gösterebilir. Gençlerin politik ilgisi ve katılımı, yaşlılara göre daha düşük olabilir.
- *Toplumsal Normlar:* Toplumsal normlar ve değerler, siyasal katılımın kabul edilebilirliğini ve önemini etkileyebilir. Toplumun politika ve siyasi katılım konusundaki tutumu, bireylerin katılımını etkiler.
- *Medya ve İletişim:* Medya, siyasi katılımı ve temsili etkileyebilir. Medya, siyasi bilinç oluşturur ve siyasi konularda bilgi sağlar. Medyanın çeşitliliği, bilgilendirme ve farkındalık yaratma açısından önemlidir.
- *Siyasi Partiler:* Siyasi partilerin içyapıları ve aday seçim süreçleri, siyasi temsili ve katılımı etkiler. Parti içi demokrasi ve aday seçimlerindeki eşitlik, kadınların ve azınlıkların temsili üzerinde etkili olabilir.
- *Yasal ve Kurumsal Düzenlemeler:* Yasal düzenlemeler, seçim sistemi ve siyasi süreçleri düzenleyen kurumsal faktörler, siyasal katılım ve temsili etkileyebilir. Seçim yasaları, kota uygulamaları ve siyasi finansman kuralları gibi faktörler, siyasi süreçleri şekillendirir.

Bu faktörler, bireylerin ve toplumun siyasal katılımını ve temsilini etkileyebilir. Her ülkenin siyasi sistemi ve toplumsal dinamikleri farklıdır, bu nedenle siyasal katılım ve temsili etkileyen faktörler de bölgeye ve ülkeye özgü olabilir (Erdoğan, 2017, s. 28).

“Günümüzde kadının aile içindeki konumuna baktığımızda hala kadının asli görevi ev kadını ve anne olarak görülmektedir. Kadının ev işini aksatması durumu büyük bir problem olarak görülmekle birlikte yerine getirilmesi durumunda ise ücretsiz olduğu için değersiz kabul edilmektedir. Kadının çalışma hayatına girmesi ise toplumda kadının asli görevi olarak kabul edilen ev kadını ve annelik rollerini aksatmamasıyla mümkün olmaktadır” (Ateş, 2018, s. 32).

Dünya genelinde kadınların siyasal hayata katılımı ve temsili konusunda karşılaştıkları sorunlar çok çeşitli olabilir. Bu sorunlar ülkeden ülkeye ve bölgeden

bölgeye farklılık gösterebilir, ancak genel olarak şunlar sıkça karşılaşılan sorunlardır (Yılmaz, 2015, s. 44):

- *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği:* Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadınların siyasi hayata katılımını ve etkili temsilini sınırlayan temel bir sorundur. Kadınlar, erkeklerle karşılaştırıldığında siyasi pozisyonlarda ve liderlik rollerinde daha az temsil edilirler.
- *Cinsiyet Ayrımcılığı ve Stereotipler:* Kadınlar, cinsiyetlerine dayalı ayrımcılık ve cinsiyet stereotipleri ile karşı karşıya kalabilirler. Bu stereotipler, kadınların liderlik yeteneklerini sorgulayan ve onları sınırlayan algıları içerebilir.
- *Şiddet ve Tehditler:* Kadın siyasetçiler, siyasi faaliyetlerinden dolayı tehditler, saldırılar ve şiddetle karşı karşıya gelebilirler. Bu, kadınların siyasi hayata katılma isteklerini ve cesaretini azaltabilir.
- *Siyasi Parti Engelleri:* Siyasi partiler içinde kadınların yeterince temsil edilmemesini teşvik etmeyen veya desteklemeyen engeller olabilir. Kadınların aday olma şansları, parti içi politika ve aday seçim süreçlerindeki ayrımcılık nedeniyle sınırlı olabilir.
- *Seçim Sistemleri:* Bazı ülkelerdeki seçim sistemleri, kadınların siyasi temsili üzerinde etkili olabilir. Örneğin, bazı ülkelerde tek geçerli oy veya nispi temsil sistemi gibi sistemler kadınların seçilme şansını etkileyebilir.
- *Toplumun Algısı:* Toplumun bazı kesimleri, kadınların siyasi liderlik rollerine uygun olmadığına inanabilirler. Bu da kadınların seçimlerde destek görmemesine neden olabilir.
- *Eğitim ve Kaynak Erişimi:* Kadınların siyasi liderlik pozisyonlarına yükselmesini zorlaştıran diğer faktörler arasında eğitim ve kaynaklara erişim eksikliği yer alabilir.
- *Cinsiyet Duyarsız Yasalar:* Cinsiyet eşitsizliğini ele alan yetersiz yasal çerçeveler kadınların siyasi temsili üzerinde olumsuz etki yapabilir.

Bu sorunlar, kadınların siyasi hayata katılımını ve temsili konusunda dünya genelinde karşılaştıkları yaygın zorluklardır. Kadın hakları savunucuları ve toplum liderleri, bu sorunları ele almak ve kadınların siyasi katılımını teşvik etmek için çeşitli önlemler ve politikalar geliştirmektedirler.

Tüm dünyada tarihler boyunca kadınlar türlü zorluklarla uğraşırken hem kendi nesilleri için hem de gelecek nesillerden gelen kadınlar için daha eşit daha özgür bir dünya bırakmak için mücadele etmişlerdir. Dünya üzerinde sesini duyuran kadınların mücadelesi tüm coğrafyayı sardığı gibi Türkiye’yi de etkisi altına aldı.

Türkiye’de siyasal hayatta kadınların temsil ve katılım oranı, zaman içinde değişen bir konu olmuştur. Türkiye’de siyasal temsil ve katılım oranlarını incelendiğinde ise Merkezi ve yerel düzeyde temsiline ilişkin bazı noktalar dikkat çekmektedir (Yaylı ve Eroğlu, 2015, s. 28);

- *Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)*: Türkiye’nin ulusal parlamentosu olan TBMM’de kadın milletvekillerinin sayısı zaman içinde artmıştır. Ancak bu artış, hala yetersizdir. TBMM’deki kadın milletvekili sayısı, her seçim döneminde değişebilir, ancak Türkiye’nin genel nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadınlar, TBMM’deki temsiliyetlerini artırmak için çeşitli girişimlerde bulunurlar.
- *Belediyeler*: Türkiye’deki yerel yönetimlerde kadınların temsiliyeti, yerel seçimlerde belediye başkanları, belediye meclis üyeleri ve muhtarlar gibi pozisyonlarda kadın adayların seçilme başarısıyla belirlenir. Son yıllarda kadın belediye başkanlarının sayısında artış yaşanmıştır, ancak yerel düzeyde kadın temsiline hala yetersiz olduğu söylenebilir.
- *Siyasi Partiler*: Türkiye’deki siyasi partiler, kadınların siyasi katılımını teşvik etmek ve kadın adayları desteklemek için çeşitli programlar ve kotalar oluşturmuşlardır. Ancak kadınların siyasi partilerde üst düzey liderlik pozisyonlarında ve karar alma mekanizmalarında yeterince temsil edilmediği eleştirileri vardır.
- *Kamu Yönetimi*: Kamu yönetiminde de kadınların temsiliyeti önemlidir. Kamu sektöründe kadın yönetici ve bürokrat sayısının artırılması, kadınların siyasal katılımını desteklemek için önemli bir adım olabilir.

Kadınların siyasal hayatta daha fazla temsil edilmesini teşvik etmek ve katılım oranlarını artırmak için cinsiyet eşitliğini teşvik eden yasal düzenlemeler, cinsiyet duyarlı politika yapımı, eğitim ve farkındalık çalışmaları gibi çeşitli önlemler alınmaktadır. Ancak cinsiyet eşitliği konusundaki çalışmaların devam etmesi ve kadınların siyasal katılımını teşvik etmek için daha fazla çaba harcanması gerekmektedir.

Tüm bunların sonucunda bilinmektedir ki Türkiye'de kadınların siyasal hayata katılımı ve temsili konusunda birçok zorluk ve sorunla karşılaşmaktadır. Özellikle çalışmamızda da bahsedildiği ve araştırmanın sonuçlarında da görüldüğü üzere, Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliği hala büyük bir sorundur.

Kadınlar, erkeklerle karşılaştırıldığında siyasi arenada daha az temsil edilmekte ve güç pozisyonlarında daha az bulunmaktadır. Siyasetçiler sık sık cinsiyetlerine dayalı ayrımcılık ve cinsiyet stereotipleri ile karşılaşır. Bu stereotipler, kadınların liderlik yeteneklerini sorgulayan ve onları sınırlayan algıları içerir. Siyasi partiler içinde kadınların yeterince temsil edilmesini teşvik etmeyen veya desteklemeyen engeller bulunabilir. Kadınların seçime katılma şansları, parti içi politika ve aday seçim süreçlerindeki ayrımcılık nedeniyle sınırlı olabilir.

Kadın siyasetçiler, siyasi faaliyetlerinden dolayı tehditler ve şiddetle karşı karşıya kalabilirler. Bu, kadınların siyasete katılımını caydırabilir. Kamuoyu algısı da kadın siyasetçilerin karşılaştığı sorunlardan biridir. Toplumun bazı kesimleri, kadınların siyasi liderlik rollerine uygun olmadığına inanabilirler, bu da kadınların seçimlerde destek görmemesine neden olabilir. Seçim sistemleri, kadınların siyasette daha fazla temsil edilmelerini zorlaştırabilir. Örneğin, Türkiye'deki seçim sistemleri, kadınların parlamentoya girmesini engelleyebilir.

Tüm bu sorunlar, kadınların siyasi katılımını sınırlayan faktörlerdir. Ancak Türkiye'de değişen yasal düzenlemeler, toplumsal farkındalık artışı ve kadın hakları savunucularının çabaları, kadınların siyasi hayata daha fazla katılmasını teşvik etmek ve temsili artırmak için atılan adımları desteklemektedir.

Dünya ve Türkiye kapsamında kadınların siyasal hayatta karşılaştığı sorunlar kısaca özetlenmiştir. Ancak Türkiye'de yönetim, merkezi (ulusal) ve yerel (bölgesel ve yerel) düzeyde iki temel yönetim biçimini içermektedir. Türkiye'de merkezi yönetimdeki kadın siyasetçiler, çeşitli politika alanlarında faaliyet gösterirler ve hükümetin politika oluşturma ve uygulama süreçlerinde yer alırlar. Türkiye'de merkezi yönetimde kadın siyasetçilerin yer aldığı makamlar sıralanacak olursa;

Hükümet Üyeleri: Türkiye hükümetlerinde kadın siyasetçiler, bakan, başbakan yardımcısı veya cumhurbaşkanı yardımcısı gibi üst düzey pozisyonlarda görev alabilirler. Hükümet üyeleri olarak, ekonomi, dış ilişkiler, iç güvenlik, sağlık, eğitim ve çevre gibi önemli politika alanlarında faaliyet gösterirler.

Parlamento Çalışmaları: Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) üyeleri arasında kadın milletvekilleri yer alır. Kadın milletvekilleri, yasama süreçlerinde yasa tasarılarına katkıda bulunur, komitelerde görev alır ve meclis oturumlarında yasama sürecini etkilerler.

Kadın ve Aile Politikaları: Türkiye'de kadın siyasetçiler, kadın ve aile politikalarının oluşturulmasında etkili olurlar. Kadın hakları, şiddetle mücadele, çocuk hakları ve aile içi ilişkiler gibi konularda politika önerileri sunabilirler.

Sosyal Yardım ve Refah Programları: Kadın siyasetçiler, sosyal yardım programlarının ve refah politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında rol alabilirler. Bu, yoksullukla mücadele, engelli bireylerin desteklenmesi ve dezavantajlı grupların korunması gibi konuları içerebilir.

Dış Politika ve Diplomasi: Türk kadın siyasetçiler, dış politika ve diplomasi alanlarında da aktif rol oynarlar. Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde, barış süreçlerinde ve uluslararası organizasyonlarda temsil edilmesine katkı sağlayabilirler.

Eğitim ve Sağlık: Kadın siyasetçiler, eğitim ve sağlık politikalarının oluşturulması ve iyileştirilmesine katkıda bulunurlar. Eğitim ve sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, kadınların ve çocukların sağlığına yönelik politikalar gibi alanlarda çalışırlar.

Türkiye'de kadın siyasetçilerin faaliyetleri, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın hakları ve aile içi şiddet gibi önemli konuları gündeme getirerek toplumda değişikliklere yol açabilir. Ancak, kadın siyasetçilerin karşılaştığı zorluklar ve cinsiyet eşitsizliği hala devam etmektedir ve bu nedenle kadınların siyasette daha fazla temsil edilmesi için çeşitli çabalar devam etmektedir.

Türkiye'deki yerel yönetimler, yerel hizmetlerin sunulması, altyapı projelerinin yürütülmesi, çevre koruma, trafik düzenlemeleri ve kamu düzeni gibi bir dizi görevi yerine getirirler. Her seviyedeki yerel yönetim, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve yerel yönetim yasaları çerçevesinde çalışır ve merkezi hükümetin denetimi altındadır. Yerel yönetimler, yerel demokrasinin önemli bir parçası olarak vatandaşların katılımını teşvik etmek ve yerel ihtiyaçlara yanıt vermek için önemli bir rol oynarlar.

Türkiye'de yerel yönetimlerde kadın siyasetçiler, toplumlarına hizmet etmek, yerel yönetimlerin politika ve hizmetlerini şekillendirmek, cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konularını savunmak gibi çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. İşte Türkiye'deki

yerel yönetimlerde kadın siyasetçilerin faaliyetlerine dair bazı örnekler (Sağıt, 2016, s. 78):

- *Toplumun Temsilcileri Olarak Çalışma:* Kadın siyasetçiler, seçildikleri bölgelerin vatandaşlarını temsil ederler. Bu, yerel yönetimlerin politika ve hizmetlerini, yerel ihtiyaçlara ve beklentilere uygun şekilde şekillendirmelerini sağlar.
- *Kadın Hakları Savunuculuğu:* Birçok kadın siyasetçi, yerel düzeyde kadın haklarına ve cinsiyet eşitliğine dair önemli faaliyetlerde bulunur. Kadına yönelik şiddetle mücadele, kadın istihdamını artırma, eğitim fırsatlarına erişimi geliştirme gibi konularda çalışabilirler.
- *Sosyal Hizmetlerin İyileştirilmesi:* Kadın siyasetçiler, yerel yönetimlerin sağlık, eğitim, çocuk bakımı ve aile destek hizmetlerini iyileştirmek için çaba harcayabilirler. Özellikle kadınların ve çocukların yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik projeleri desteklerler.
- *Engellilere ve Dezavantajlı Gruplara Destek:* Kadın siyasetçiler, engelliler, yaşlılar, göçmenler ve diğer dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak yerel hizmetlerin erişilebilirliğini artırabilirler.
- *Sosyal Katılımı Artırma:* Kadın siyasetçiler, kadınların ve gençlerin yerel yönetimlerde daha fazla katılımını teşvik edebilirler. Yerel demokrasinin güçlendirilmesi ve daha fazla insanın siyasi süreçlere katılmasını sağlama amacıyla projeler geliştirebilirler.
- *Kültürel ve Sanatsal Etkinliklerin Desteklenmesi:* Kadın siyasetçiler, kültürel ve sanatsal etkinliklerin desteklenmesi yoluyla toplulukları bir araya getirme ve kültürel çeşitliliği kutlama amacıyla çeşitli etkinliklere katılabilirler.

Türkiye'deki yerel yönetimlerde kadın siyasetçiler, toplumlarına hizmet etmek ve kadın haklarına dikkat çekmek gibi önemli görevleri yerine getirirler. Cinsiyet eşitliği ve kadınların yerel yönetimlerde daha fazla temsil edilmesi, yerel demokrasinin güçlenmesine ve toplumun daha kapsayıcı olmasına katkı sağlar.

Kadınların yerel yönetimlerde daha fazla temsil edilmesini teşvik etmek için, cinsiyet eşitliğini destekleyen yasal düzenlemeler, cinsiyet eşitliğine duyarlı politika yapılması, eğitim ve farkındalık çalışmaları gibi adımlar atılabilir. Ayrıca, siyasi partilerin kadın adaylara daha fazla destek vermesi ve cinsiyet eşitliğine daha fazla vurgu yapması da kadınların yerel yönetimlerde daha aktif bir rol oynamalarını teşvik edebilir.

Toplumsal cinsiyet, siyasette kadınlar üzerinde önemli etkilere sahiptir ve bu etkiler genellikle cinsiyete dayalı roller, algılar ve toplumsal normlar tarafından belirlenir. Toplumsal cinsiyetin siyasette kadınlar üzerindeki etkilerinden bazılarından bahsedilecek olursa (Uluç, 2022, s.178);

- *Temsil Eşitsizliği:* Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadınların siyasi temsili üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Toplumun genelinde kadınlar, erkeklerle karşılaştırıldığında siyasi arenada ve liderlik pozisyonlarında daha az temsil edilirler. Bu, kadınların politika yapma süreçlerine katılmalarını ve karar alma mekanizmalarında yer almalarını zorlaştırır.
- *Cinsiyet Stereotipleri:* Cinsiyet stereotipleri, kadınların siyasi liderlik rollerine olan algısını etkiler. Toplum bazen kadınları liderlik yeteneklerine sahip olmayan veya güçlü liderlik özelliklerine sahip olmayan bireyler olarak görme eğilimindedir. Bu, kadınların seçimlerde destek görmemesine veya liderlik pozisyonlarında daha fazla çaba harcamalarına yol açabilir.
- *Siyasi Parti Engelleri:* Siyasi partiler içinde kadınların yeterince temsil edilmemesini teşvik eden veya desteklemeyen engeller olabilir. Parti içi politika ve aday seçim süreçlerindeki cinsiyet ayrımcılığı, kadınların siyasi partilerde yükselmesini engelleyebilir.
- *Kamuoyu Algısı:* Kamuoyunun bazı kesimleri, kadınların siyasi liderlik rollerine uygun olmadığına inanabilirler. Bu, kadınların seçimlerde destek görmemesine neden olabilir.
- *Şiddet ve Tehditler:* Kadın siyasetçiler, siyasi faaliyetlerinden dolayı tehditler, saldırılar ve şiddetle karşı karşıya gelebilirler. Bu, kadınların siyasete katılımını caydırabilir.
- *Cinsiyet Duyarlı Politika:* Toplumsal cinsiyetin siyasette etkisi, cinsiyet eşitliği ile ilgili politika yapımında önemli bir rol oynar. Cinsiyet duyarlı politika, kadınların ihtiyaçlarına ve deneyimlerine daha fazla odaklanmayı ve eşitsizlikleri gidermeyi amaçlar.
- *Kadın Hakları Savunuculuğu:* Kadın hakları savunucuları ve aktivistler, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ele almak ve kadınların siyasette daha fazla temsil edilmelerini teşvik etmek için çeşitli çalışmalar yaparlar.
- Toplumsal cinsiyetin siyasetteki etkisi, kadınların siyasi katılımını ve temsili artırarak için daha fazla cinsiyet eşitliği savunulmasını ve cinsiyet duyarlı

politikaların geliştirilmesini gerektirir. Bu, daha adil ve eşitlikçi bir toplumun inşası için önemlidir.

Türkiye'de siyasal partilerin kadın adaylar konusundaki olumsuz tutumları, kadınların siyasette daha fazla temsil edilmelerini zorlaştıran önemli bir sorun olmuştur. Bunlardan bahsedilecek olursa (Altındal, 2007, s. 63);

- *Kadın Aday Sayısının Azlığı:* Türkiye'deki siyasal partilerin çoğunda kadın adayların sayısı erkek adaylara göre oldukça düşüktür. Parti içi aday seçim süreçlerinde kadınlara yeterince fırsat verilmediği ve destek sağlanmadığı için kadınlar seçilme şanslarından mahrum kalabilirler.
- *Önemsiz Pozisyonlar:* Bazı siyasi partilerde, kadınlar daha çok sembolik pozisyonlara veya önemsiz görevlere atandıkları görülebilir. Bu, kadınların etkili bir şekilde politika yapma veya karar alma süreçlerinde yer alma şanslarını sınırlar.
- *Seçim Kampanyalarındaki Eksiklikler:* Kadın adaylar, seçim kampanyalarında yeterince desteklenmediği veya kampanya finansmanı sağlanmadığı için siyasi rekabetçi bir avantaj elde edemezler.
- *Parti İçi Demokrasi Eksikliği:* Siyasi partilerin iç işleyişinde, kadın adayların seçim süreçlerine katılmasını ve parti içi demokrasiyi dengelemelerini teşvik eden mekanizmaların eksikliği, kadın adayların etkili bir şekilde yükselmesini zorlaştırabilir.

Tüm bu faktörler, Türkiye'de siyasi partilerin kadın adaylar konusundaki olumsuz tutumlarına işaret eder. Ancak son yıllarda cinsiyet eşitliği ve kadınların siyasi temsili konusundaki farkındalık artmıştır. Bazı siyasi partiler, kadın adayları teşvik etmek ve desteklemek için çeşitli önlemler almıştır. Ayrıca, yasal düzenlemelerin kadınların siyasette daha fazla temsilini teşvik etmesi ve cinsiyet eşitliğini desteklemesi de önemlidir. Kadın hakları savunucuları ve toplum liderleri, kadınların siyasi hayata daha fazla katılmasını teşvik etmek için bu konuları gündeme getirmeye devam etmektedirler.

Bilecik ilinde 2014 ve 2019 yıllarında yapılan yerel seçim sonuçları ve mahalli idarelerin organlarında yer alan seçilmiş üyelerin niteliklerine (cinsiyet dağılımına) bakılarak hazırlanan yukarıda ortaya koyduğumuz verilerin genel bir değerlendirmesi yapılırsa başlıca öne çıkan değerlendirmelerimizi şu şekilde sıralayabiliriz:

Türkiye'de Bilecik ilinde kadın siyasetçilerin yaşadığı sorunlar, genel olarak Türkiye'de kadınların siyasette karşılaştığı sorunlarla benzerlik gösterebilir. Ancak her bölgenin kendine özgü dinamikleri ve yerel faktörleri olduğundan, Bilecik ilindeki kadın siyasetçilerin karşılaştığı sorunlar özeldir. İşte Bilecik ilindeki kadın siyasetçilerin yaşadığı olası sorunların bu faktörlerden kaynaklandığı düşünülebilir.

Bilecik ilinde kadın siyasetçilerin karşılaştığı bu sorunlar, kadınların siyasi katılımını teşvik etmek ve yerel yönetimlerde daha fazla temsil edilmelerini sağlamak amacıyla yerel düzeyde ve ulusal düzeyde alınacak önlemlerle ele alınabilir. Ayrıca, kadın hakları savunucuları ve toplum liderleri, bu sorunları gündeme getirerek farkındalığı artırmaya çalışabilirler.

Bilecik, Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan küçük bir ildir ve siyasi açıdan bazı özelliklere sahiptir. İşte Bilecik ilinin siyasi özellikleri açısından bakıldığında; siyasi iklim açısından Bilecik genellikle siyasi olarak istikrarlı bir bölge olarak bilinir. İl, geleneksel olarak birçok seçimde iktidar partisine destek vermiştir. Bununla birlikte Bilecik, genellikle yerel seçimlerde çoğunlukla Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) gibi iktidar partilerine oy veren bir bölge olarak öne çıkmıştır. Ancak siyasi tercihler zaman içinde değişebilir.

Siyasal temsil açısından ise Bilecik, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) iki milletvekili ile temsil edilir. Ve bu isimler Yaşar Tüzün (Cumhuriyet Halk Partisi) ve Halil Eldemir (Adalet ve Kalkınma Partisi) olarak bilinmektedir. TBMM'deki temsil, Bilecik'in siyasi etkisini ulusal düzeyde sınırlı tutmaktadır.

Bilecik il merkezi ve ilçeleri, belediyelerin yönetimine sahiptir. Belediyeler, yerel hizmetlerin sunulduğu ve yerel yönetim kararlarının alındığı önemli siyasi merkezlerdir. Bilecik'te siyasi katılım, yerel seçimlerde genellikle yüksektir. Seçmenler, yerel yönetimlerin ve belediyelerin yönetimine katılma konusunda aktif rol oynarlar. Bilecik'te sivil toplum örgütleri ve yerel dernekler siyasi yaşamda önemli bir rol oynarlar. Bu kuruluşlar, toplumsal meselelere duyarlılık yaratma ve yerel politikalara etki etme amacıyla çalışırlar.

Bilecik, geleneksel ve kültürel değerlere önem veren bir il olarak bilinir. Bu değerler, yerel siyasi atmosferi etkileyebilir. Bilecik'in siyasi tercihleri zaman içinde değişebilir. Seçim sonuçları, yerel ve ulusal siyasi dinamiklere bağlı olarak değişebilir. Bilecik, Türkiye'deki diğer iller gibi farklı siyasi görüşlere sahip bireylerin yaşadığı bir

yerdir ve siyasi tercihler zaman içinde değişebilir. Bu nedenle, Bilecik'in siyasi özellikleri ve eğilimleri belirli bir dönemdeki seçim sonuçlarına ve siyasi gelişmelere bağlı olarak değişebilir.

Türkiye'de Bilecik ilinde siyasette kadın temsili ve katılımı, genel olarak Türkiye'nin genel siyasi tablosuyla benzer özellikler göstermektedir. Kadınların siyasetteki temsili ve katılımı birçok faktörden etkilenir ve her ilde farklılık gösterebilir.

Bilecik ilindeki kadınların siyasette daha fazla temsil edilmesini teşvik etmek için, siyasi partilerin daha fazla kadın aday desteklemesi, seçim sistemi ve yasal düzenlemelerin cinsiyet eşitliğini teşvik etmesi ve toplumsal farkındalığın artırılması gibi önlemler alınabilir. Ayrıca, kadın hakları savunucuları ve toplum liderleri, kadınların siyasi katılımını artırmak için çeşitli çalışmalar yapabilirler.

Siyaset ve toplumsal cinsiyet ilişkisi, toplumun cinsiyet rolleri, güç dinamikleri ve eşitsizlikleri ile siyasi süreçler ve kurumlar arasındaki etkileşimi ifade eder. Bu ilişki, cinsiyetin politika üzerindeki etkisini ve politikanın cinsiyet eşitsizliğine nasıl katkıda bulunduğunu anlamamıza yardımcı olur. İşte siyaset ve toplumsal cinsiyet ilişkisi hakkında bazı noktalar bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadınların erkeklere göre toplumda daha az güç, fırsat ve kaynağa sahip olduğu bir durumu ifade eder. Bu eşitsizlik, siyasi arenada da kendini gösterebilir ve kadınların politika yapma ve liderlik rollerine erkeklerden daha az erişim sağlamasına neden olabilir. Siyasi katılım, bireylerin siyasi süreçlere katılma yeteneğini ifade eder. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadınların siyasi katılımını sınırlayabilir. Kadınlar, toplumsal normlar, cinsiyet ayrımcılığı ve güç dinamikleri nedeniyle siyasi süreçlere katılmak konusunda engellerle karşılaşabilirler. Siyasi temsil, bir topluluğun politik karar alma süreçlerinde kendini temsil etmesini ifade eder. Kadınların siyasi temsili, kadınların siyasi pozisyonlarda ve liderlik rollerinde ne kadar temsil edildiğini belirler (Örselli, 2019, s. 41).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadınların politika yapma pozisyonlarına erişimini ve etkisini sınırlayabilir. Cinsiyet duyarlı politika, politika yapıcılarının cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyete dayalı sorunları ele almak için politika oluştururken dikkate aldığı bir yaklaşımdır. Cinsiyet duyarlı politika, cinsiyet eşitsizliğini azaltmaya ve cinsiyete dayalı şiddeti önlemeye yardımcı olabilir. Kadın hakları savunucuları ve aktivistler, cinsiyet eşitsizliğine karşı mücadelede önemli bir rol oynarlar. Siyasi süreçlere etki ederek ve cinsiyet eşitsizliğini ele almak için kampanya yaparak kadınların siyasi temsili

ve etkisini artırabilirler. Siyasi partilerin içyapıları ve aday seçim süreçleri, kadınların siyasi temsili üzerinde etkilidir. Parti içi demokrasi ve cinsiyet eşitliği kotaları, kadın adayların daha fazla fırsata sahip olmasına yardımcı olabilir.

Siyaset ve toplumsal cinsiyet arasındaki ilişki, cinsiyet eşitsizliği ile mücadele, cinsiyet duyarlı politika oluşturma ve kadınların siyasi katılımını teşvik etme amacıyla çeşitli önlemler alınmasını gerektirir. Bu önlemler, daha adil ve eşitlikçi bir siyasi sistemin oluşturulmasına katkıda bulunabilir.

Siyaset ve ekonomik durum da tıpkı siyaset ve toplumsal cinsiyet ilişkisi gibi birbirleriyle derin bir ilişki içindedir. Siyaset, ekonominin yönetilmesini ve ekonomik politikaların belirlenmesini denetler ve düzenlerken, ekonomik durum da siyasi kararların şekillenmesine ve politika yapma süreçlerine etki eder. Bundan bahsedilecek olursa (Baysuğ, 2017, s. 53);

- *Ekonomik Politikalar:* Siyasi liderler ve hükümetler, ekonomik politikaları belirler ve uygular. Bu politikalar, bütçe, vergiler, para politikası, ticaret politikaları, regülasyonlar ve diğer ekonomik faktörleri içerir. Bu politikalar, ekonomik büyüme, işsizlik, enflasyon ve diğer ekonomik göstergeleri etkiler.
- *Gelir Dağılımı ve Sosyal Politika:* Siyasi kararlar, gelir dağılımını etkileyebilir. Sosyal yardım programları, vergi politikaları ve minimum ücret gibi politikalar, ekonomik eşitsizliği azaltmaya veya artırmaya yardımcı olabilir. Bu tür politikalar, toplumsal refahı ve sosyal dengeyi şekillendirir.
- *Ekonomik Büyüme ve İş Yaratma:* Siyasi istikrar ve yönetim, ekonomik büyümeyi ve iş yaratmayı etkileyebilir. İyi yönetilen ekonomiler genellikle daha fazla yatırım çeker ve iş dünyası için daha olumlu bir ortam sunar.
- *Dış Ticaret ve Uluslararası İlişkiler:* Ulusal politika, dış ticaret anlaşmaları, gümrük vergileri ve ticaret politikaları gibi konularda uluslararası ilişkileri şekillendirir. Siyasi liderler, ekonomik çıkarları ve dış ticaret politikalarını belirlerken uluslararası faktörleri göz önünde bulundurur.
- *Mali Politika ve Bütçe:* Hükümetler, mali politika ve bütçe belirleme süreçlerini yürütürler. Bu politikalar, kamu harcamaları, vergiler ve borçlanma düzeylerini içerir. Mali politika, ekonomik istikrarı ve büyümeyi etkileyebilir.
- *Sosyal Hizmetler ve Altyapı Yatırımları:* Hükümetler, eğitim, sağlık, altyapı ve diğer kamu hizmetlerine yatırım yaparlar. Bu yatırımlar, toplumun refahını artırabilir ve ekonomik büyümeyi destekleyebilir.

- *Siyasi Kararların Ekonomik Sonuçları:* Siyasi kararlar, ekonomik sonuçlara yol açar. Yanlış yönlendirilmiş veya kötü tasarlanmış politikalar ekonomik krizlere, işsizliğe ve diğer sorunlara neden olabilir.

Bu noktalardan da anlaşılacağı gibi, siyaset ve ekonomik durum birbirini etkileyen karmaşık bir ilişki içindedir. Siyasi liderlerin aldığı kararlar, ekonomiyi doğrudan etkileyebilir ve ekonomik koşullar da siyasi süreçleri ve seçim sonuçlarını etkileyebilir. Bu nedenle, ekonomi politikaları ve siyasi kararlar arasındaki dengeyi sağlamak önemlidir ve bu denge, toplumun refahını ve istikrarını etkiler.

Siyaset, ekonomik gelir ve eğitim seviyesi arasında karmaşık bir ilişki bulunur ve bu üç faktör birbirini etkileyebilir. Ekonomik gelir, bireylerin siyasi katılımını ve etkisini etkileyebilir. Daha yüksek gelire sahip bireyler, genellikle daha fazla kaynağa ve zamanına sahiptirler ve bu da siyasi kampanyalara bağış yapma veya siyasi organizasyonlara katılma gibi katılım biçimlerine olanak tanır.

Ekonomik gelir, lobi faaliyetleri ve politik kampanyalara katılma gibi etkili siyasi etkinliklerde bulunma kapasitesini artırabilir. Bu nedenle daha yüksek gelire sahip bireyler, siyasi süreçlere daha fazla etki edebilirler. Aynı zamanda ekonomik gelir, siyasi tercihleri etkileyebilir.

Daha yüksek gelire sahip bireyler, ekonomik politikalara ve vergi politikalarına karşı daha hassas olabilirler ve bu faktörler, oy tercihlerini etkileyebilir. Eğitim seviyesi, siyasi katılım ve etkinlik açısından önemli bir faktördür.

Daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireyler, genellikle daha bilinçli ve bilgili siyasi kararlar alabilirler ve siyasi meselelere daha fazla ilgi gösterebilirler. Eğitim, siyasi bilinç ve farkındalığın artmasına yardımcı olabilir. Daha iyi eğitilmiş bireyler, politika konularına daha fazla ayrıntılı bir şekilde aşina olabilirler. Eğitim seviyesi, siyasi liderlik rollerine erişimi etkileyebilir.

Daha yüksek eğitilmiş bireyler, siyasi kariyerlerine daha fazla fırsat bulabilirler. Ekonomik gelir ve eğitim seviyesi genellikle birbiriyle ilişkilidir. Daha yüksek eğitim seviyesine sahip bireyler, genellikle daha yüksek gelire sahip olurlar. Bu ilişki, ekonomik gelir ve eğitim düzeyinin siyasi katılım ve siyasi tercihler üzerindeki etkisini artırabilir. Bu bireyler hem daha fazla kaynağa sahip olabilirler hem de daha fazla bilgiye sahip olabilirler.

Eğitim seviyesi, kadınların siyasi bilinçlerini ve farkındalıklarını artırabilir. Daha iyi eğitilmiş kadınlar, politika meselelerine daha fazla ilgi gösterebilirler ve siyasi süreçlere daha aktif olarak katılabilirler. Ekonomik olarak güçlü kadınlar, aile ve toplum içinde daha fazla söz sahibi olabilirler. Bu, kadınların siyasi karar alma süreçlerinde daha fazla yer almalarını ve siyasi pozisyonlara daha fazla aday olmalarını teşvik edebilir. İş yerinde eşit fırsatlar ve kadınların yüksek pozisyonlara yükselme fırsatları, kadınların liderlik ve siyasi kariyerlerine olan inançlarını artırabilir.

İş dünyasında başarılı olan kadınlar, siyasi arenada da daha fazla özgüven geliştirebilirler. Kadınların ekonomik başarıları, toplum içinde cinsiyet eşitsizliği konusunda farkındalık yaratmaya yardımcı olabilir. Bu da toplumsal destek ve taleplerin artmasına neden olabilir.

Ancak Türkiye gibi birçok ülkede hala kadınlar ekonomik olarak erkeklere göre daha dezavantajlı konumda bulunmaktadır. Kadınların iş gücüne katılım oranları, üst düzey yönetici pozisyonlarında temsiliyetleri ve kadınların ortalama gelirleri gibi ekonomik göstergelerde cinsiyet eşitsizliği devam etmektedir. Bu nedenle, kadınların ekonomik durumunu iyileştirmek ve cinsiyet eşitsizliğini azaltmak, siyasi katılım ve temsil açısından da olumlu bir etki yaratabilir.

Kadınların eğitim düzeyleri, iş gücüne katılımları ve iş yerindeki pozisyonları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Genellikle daha yüksek eğitim seviyesine sahip olan kadınlar, daha iyi iş fırsatlarına ve yüksek gelirli kariyerlere sahip olma olasılığı daha yüksektir. Türkiye'de, eğitim seviyesi genellikle işteki ücretleri etkiler.

Türkiye gibi birçok ülkede cinsiyet ayrımcılığı ve cinsiyet eşitsizliği sorunları devam etmektedir. Bu nedenle, aynı eğitim ve deneyime sahip olan kadınlar, erkeklere kıyasla benzer işlerde daha düşük ücretler alabilirler. Kadınlar, kariyerlerinde cinsiyet temelli engellemelerle karşılaşabilirler. Aile sorumlulukları, iş yerinde ayrımcılık ve cinsiyet rolleri gibi faktörler, kadınların kariyerlerini sınırlayabilir ve dolayısıyla gelirlerini etkileyebilir.

Ekonomik bağımsızlık, siyasi katılımı artırabilir. Türkiye'de kadınların siyasi temsili, kadın milletvekili sayısı, yerel yönetimlerdeki kadın belediye başkanları ve meclis üyeleri gibi pozisyonlarda kadınların temsil oranıyla ölçülür.

Daha fazla eğitilmiş ve ekonomik olarak bağımsız kadınlar, siyasi temsilde daha fazla yer alabilirler. Kadınların siyasi partilere aday olarak katılma ve seçilme olasılıkları,

gelir düzeyleri ve eğitim düzeyleri ile de ilgili olabilir. Daha fazla eğitim ve ekonomik kaynak, kadınların siyasi kariyerlerine adım atmalarına ve yüksek siyasi pozisyonlarda yer almalarına yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, Türkiye'de kadınların gelir durumu ve eğitim durumu, siyasal katılım ve temsiliyetleri üzerinde etkili olan faktörlerdir. Daha fazla eğitim ve ekonomik bağımsızlık, kadınların siyasi süreçlere daha fazla katılımını ve siyasi pozisyonlarda daha fazla temsiliyetini teşvik edebilir. Bilecik ilinde kadınların eğitim ve gelir durumu, siyasal hayata katılım ve temsilinde önemli bir etkiye sahip olabilir.

Ancak bu etkiler, bireysel ve toplumsal faktörlerin yanı sıra bölgenin sosyo-ekonomik dinamikleri ve siyasi kültürüne bağlı olarak değişebilir. İşte bu faktörleri daha ayrıntılı olarak açıklayan bazı noktalar bulunmaktadır;

- Eğitim seviyesi, kadınların siyasal katılımını ve etkisini artırabilir. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip kadınlar, genellikle siyasi meselelere daha fazla ilgi gösterirler ve siyasi bilinçleri daha yüksektir. Eğitim, kadınların siyasi liderlik pozisyonlarına aday olma olasılığını artırabilir. Daha iyi eğitilmiş kadınlar, siyasi kariyerlerine daha fazla fırsat bulabilirler.
- Ekonomik bağımsızlık, kadınların siyasi katılımını artırabilir. Daha yüksek gelire sahip kadınlar, siyasi kampanyalara bağış yapma veya siyasi organizasyonlara katılma gibi katılım biçimlerine daha fazla kaynak sağlayabilirler. Ekonomik bağımsızlık, kadınların siyasi karar alma süreçlerinde daha fazla yer almalarına yardımcı olabilir. Ekonomik olarak güçlü kadınlar, siyasi liderlik pozisyonlarına aday olma olasılığı daha yüksektir.
- Bilecik ilindeki toplumsal normlar ve kültürel faktörler, kadınların siyasal katılımını ve temsiliyetini etkileyebilir. Geleneksel cinsiyet rolleri ve aile içi sorumluluklar, kadınların siyasi süreçlere katılma konusunda engelleyici olabilir. Toplumun kadınlara yönelik siyasi liderlik ve karar alma konusundaki tutumu, kadınların siyasi temsiliyetini etkileyebilir. Bu nedenle cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyet farkındalığı önemlidir.
- Siyasi partilerin içyapıları ve aday seçim süreçleri, kadınların siyasi katılımını ve temsilini etkileyebilir. Partiler, kadın adaylara daha fazla fırsat sunarak veya cinsiyet eşitliği kotaları uygulayarak kadınları siyasi süreçlere dâhil etme konusunda önemli bir rol oynarlar.

Sonuç olarak, Bilecik ilinde kadınların eğitim ve gelir durumu, siyasal hayata katılım ve temsilde etkilidir. Daha yüksek eğitim düzeyi ve ekonomik bağımsızlık, kadınların siyasi katılımını artırabilir ve siyasi pozisyonlarda daha fazla temsil edilmelerine katkıda bulunabilir. Çünkü bu kadınların varlığı hem sorunlarını aktarmak isteyen kadınlara yardımcı olacaktır hem de siyasette var olmak isteyen diğer kadınlara da ışık tutacaktır.

Ancak toplumsal normlar, kültürel faktörler ve siyasi partilerin tutumları da bu süreçleri etkileyebilir. Bu nedenle cinsiyet eşitliğini teşvik eden politika önlemleri ve toplumsal cinsiyet farkındalığının artırılması önemlidir. Bilecik ilinde kadınların yaşadığı sorunlar, Türkiye genelindeki kadınların karşılaştığı sorunlarla benzerlik gösterdiği ve siyasal hayata katılımı düşürdüğü öngörülmektedir.

Bu sorunlar arasında şu engeller öne çıkarılabilir:

- *Cinsiyet Eşitsizliği:* Bilecik ilinde, kadınlar ve erkekler arasında cinsiyet eşitsizliği sorunları devam etmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınların ekonomik, siyasi ve sosyal hayatta eşit fırsatlara sahip olmalarını engelleyebilir.
- *Eğitim Eşitsizliği:* Kadınların eğitim düzeyi, eğitim fırsatlarına ve bilgiye erişimlerine bağlı olarak farklılık gösterebilir. Eğitim seviyesinin yetersizliği, kadınların iş gücüne katılımını ve ekonomik bağımsızlığını sınırlayabilir.
- *İş Gücüne Katılım ve İşsizlik:* Bilecik ilinde kadınların iş gücüne katılımı düşük olabilir ve işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalabilirler. Ayrıca kadınlar arasında istihdam edilenler arasında daha düşük ücretler ve daha az yüksek pozisyon bulunabilir.
- *Aile İçi Şiddet:* Türkiye genelinde olduğu gibi Bilecik ilinde de aile içi şiddet sorunu mevcuttur. Kadınlar, aile içinde fiziksel, duygusal ve ekonomik şiddete maruz kalabilirler.
- *Siyasi Temsil:* Bilecik ilinde siyasi temsilde kadınların sayısı ve etkileri sınırlı olabilir. Siyasi liderlik pozisyonlarında ve yerel yönetimlerde kadınların temsiliyeti artırılması gereken bir konudur.
- *Toplumsal Normlar:* Geleneksel toplumsal normlar ve cinsiyet rolleri, kadınların özgürlüğünü ve katılımını sınırlayabilir. Bu normlar, kadınların aile içinde ve toplumda yaşadıkları kısıtlamalara yol açabilir.

- *Eşitsiz Ekonomik Koşullar:* Bilecik ilinde kadınlar arasında ekonomik eşitsizlikler devam edebilir. Kadınlar, erkeklere göre daha düşük gelirler ve ekonomik güvenceye sahip olmayabilirler.

Bu sorunların çoğu Türkiye genelinde olduğu gibi Bilecik ilinde de cinsiyet eşitsizliği sorunlarına dayanmaktadır. Bu sorunların ele alınması ve çözümü için eğitim, farkındalık artırma, toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları ve cinsiyet temelli şiddeti önleme önlemleri gibi çeşitli adımlar atılması gerekmektedir. Ayrıca yerel topluluklar ve sivil toplum kuruluşları, cinsiyet eşitsizliği ile mücadelede önemli bir rol oynayabilirler.

SONUÇ

Tarih boyunca toplum tarafından bireye yüklenen roller, kadın ve erkeği farklı alanlara götürmüştür. Bu alan farklılığı kadını ev ile sınırlarken, erkeği de toplumsal alana yönlendirip kadına ve eve sahip çıkmakla görevlendirmiştir. Ev olarak nitelendirilen bu alanda sıkışıp kalan kadın dolayısıyla eğitimden ve çalışma hayatından mahrum kalmıştır. Bunun sonucunda da gelir elde edemeyen kadın, ekonomik olarak hayatını idame ettirmesi için erkeğe bağımlı kalmıştır. Geçmişte de günümüzde de siyasetin erkek işi olarak benimsendiği bilinmektedir ve bunun sonucunda da kadınların siyasal temsili ve siyasal katılımı erkeklerin gerisinde kalmıştır.

Siyasal katılım kavramına bireysel boyutta baktığımızda kadın ve erkek arasında uçurum bir farktan söz edilmezken, toplumsal boyuttan baktığımızda ise yüksek oranda farklar bulunmaktadır. Siyasal katılım ve siyasal temsil söz konusu olduğunda cinsiyet önemli bir faktördür. Bununla birlikte; eğitim, meslek, gelir düzeyi, sosyo-ekonomik faktörler de cinsiyet temelli faktörlerdir. Kadınlar bu sebeple sırf cinsiyetleri sebebiyle maruz kaldıkları ayrımcılıklara bu alanlarda da maruz kalmaktadır. Bunların sonucunda da kadınlar hem kendilerini toplumsal-kamusal alanlarda temsil etmekte hem de kendilerini doğrudan etkileyecek kararların alındığı mekanizmalara yeterli düzeyde katılım sağlayamamaktadır.

Kadınların tarih boyunca karşılaştıkları siyasal temsilde ve katılımıda ayrımcılık sadece Türkiye’de değil dünyada da yaşanmaktadır. Kadınların eşitlik mücadelesi farklı coğrafyalarda farklı tarihlerde yaşanmaktadır. 1893 yılında kadınların oy hakkı mücadelesini ilk kazandığı ülke Yeni Zelanda olmuştur ve devamında İngiltere’de 1928 yılında, İspanya’da 1931 yılında, Fransa’da 1944 yılında, İtalya’da 1945 yılında ve İsviçre’de 1971 yılında kadınlar oy hakkı mücadelesini kazandılar.

Türkiye’de 1934 yılında kadınlar seçme ve seçilme hakkını elde etmişlerdir. Görüldüğü üzere Türkiye birçok ülkeye nazaran eşitlik mücadelesini en başta veren ülke olsa da ülkede kadınların siyasal temsil oranları ve etkinlikleri yetersiz seviyede ve birçok ülkenin gerisindedir.

Burada da bahsedildiği gibi dünya üzerinde kadınların hak ve adalet arayışı Türkiye’de yaşayan kadınları da etkilemiştir. Bu mücadelede yer almaları gerektiğini düşünen kadınlar, hem kendileri için hem de gelecek Türk nesli için bu mücadeleyi görev bilmiştir. Cumhuriyet’in adım sesleri ile daha fazla harekete geçen kadınların da adım

sesleri duyulmaya başladı. Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti gelişip adını tüm dünyaya duyururken, Türk kadınları da feminist mücadele ile bu gelişime katkı sağladılar. Atatürk ve Cumhuriyet'in varlığıyla kadınlar Türkiye'de büyük bir etki sağladılar.

Türkiye için yerel siyaset alanının değerlendirdiğimizde ise kadınların ve erkeklerin arasındaki temsil ve katılım oranı farkı oldukça yüksektir. Diğer ülkelerin yerel siyasetine bakıldığında ise bu fark eşitlenmeye ya çok yakındır ya da eşitlenmesi üzerine ciddi kararlar alınmakta ve uygulanmaktadır. Ne yazık ki Türkiye'de bu durumda yapılan çalışmalar yerel siyasette kendini gösterememektedir. Siyasette yer edinmeye çalışan kadınlar için bu yine bir mücadeleye dönmektedir. Kadınların yer alması istenen durumlar ise sadece 'göstermelik' durumlardır. Sırf partinin iyiliği için yapılmış bir politika olarak yerini alan kadınların yerel yönetimlerde var olma mücadelesi, kadınların yolunu engellemekten başka bir şey değildir.

Eğer Bilecik ili açısından genel bir değerlendirme yapılacak olursa, yerel yönetimlerde kadının siyasal katılım ve temsil durumunda son yıllardaki oranlarda artış sağlanmış olsa da yetersiz olduğu görülmektedir. 2014 yılı seçim sonuçları incelendiğinde köy gibi küçük ve değerli bir birimde hiç kadın muhtar bulunmaması ve 2019 yılı seçim sonuçlarında bu sayının sadece Kızıltepe Köyü Muhtarı Fatma Soylu ile artış yaşaması yeterli değildir. Bu oranın diğer yerel yönetim birimlerinde de farklı olmadığı görülmektedir. Üstelik 2014 yılı seçimleri ile 2019 yılı seçimleri karşılaştırıldığında da kadın-erkek siyasal katılım ve temsil oranı yine oldukça az ve yetersiz seviyede kalmıştır. Dolayısıyla Türkiye genelinde yaşanan yerel yönetimlerde kadının siyasal katılımı ve temsiline yetersizliği sorununun Bilecik ilinde de yaşandığı görülmektedir.

Tarihler ve coğrafyalar değişiklik gösterse de kadına ve erkeğe yüklenen roller sebebiyle kadının siyasal hayata katılımı ve temsili her zaman erkeğin aktif rol oynamasına göre daha geride kalmıştır. Hem dünyada hem ülkemizde erkeklerin sahip olduğu hakları elde etmek adına hep bir adım geriden gelmek durumunda kalan kadınlar, kendilerine biçilen rollerle ve benzeri engellerle mücadele etmek durumunda kalmaktadır. Bu benzeri engeller ise bazen cam tavan sendromu olarak karşımıza çıkmaktadır bazen eşitlik sağlamak amacıyla oluşturulan cinsiyet kotasının uygulanamaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'de ve Bilecik ilinde yerel yönetimlerde kadının siyasal katılımı ve temsiline ortaya koymaktadır.

Ülkemizin bir Anadolu ili olarak bilinmekte olan Bilecik ili ve burada yaşayan insanların tercihleri arasından bir araştırmaya gidilen bu çalışmada; siyasi tercihler, katılım ve temsil konusunda görülmektedir ki siyasal hayatta aktif rol alan kadın sayısı yetersizdir. Bu çalışmada cinsiyet farklılıkları temelli ayrımcılıklara karşı mücadele veren bireylere ve bu mücadeleler dâhilinde yapılan araştırmalar, istatistikler, akademik yazılar, resmi web siteleri incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler eşitsizlik temelli sorunları, engelleri ve bunlar için öne sürülen çözümleri göz önünde bulundurarak yapılmıştır ve görülmektedir ki her ne kadar Bilecik ili özelinde siyasal hayata dair aktif rol alan kadın sayısı artsa da hem ülkemiz genelinde hem de dünya genelinde hala geriden gelmektedir. Siyasal hayata katılımın artırılması için kadınların eğitim hakkına erişiminin olması ve bu eğitim hayatının tamamlanması sonucunda meslek edinebilmesi gereklidir. Belirli bir meslek grubuna dâhil olan kadınların ekonomik özgürlüklerini elde etmesiyle birlikte siyasal hayata katılımında da artış olduğu görülmektedir. Böylece kadınların karşılaştıkları sorunları çözmek adına daha önce o sorunlarla mücadele etmiş kadınların varlığı siyasal hayatta da görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı; toplumsal bir sorun olan cinsiyetler arası eşitsizlik üzerine gitmek ve bu sorunun geçmişten günümüze taşıdığı anlamı aktarmak, bu sorunu çözmek ve eşitsizlik karşıtı bir toplum için yapılan çalışmaları araştırarak sonucunda bunları değerlendirerek yeni bir bakış açısı yaratmaktır. Bu incelemeler sonucunda, kadının siyasette varlığının artırılması için yasal düzenlemelerin yanında bir de bu düzenlemelerin uygulamaya geçilmesi gereklidir. Dünyada yaşanan eşitsizlikleri çözmeye yönelik izlenen politikaları izleyip, ülkemiz coğrafyasına uygun şekilde düzenlemek de öneriler arasında yer almaktadır. Küreselleşen ve imkânların sınırsız olduğu dünyada, gelişmeleri takip etmek günümüzde oldukça basit. Bu kolaylık sayesinde ülkemizde olumlu gelişmeler için adımlar atılabilir.

Siyasi partilerin kadının konumunu yeniden düşünüp, parti refahı yerine kadın refahına önem vermesi gereken politikalar izlemesi gereklidir. Pozitif ayrımcılık planlarının kadınların gerçek sorunları üzerinde durarak işlenmesi ve bu noktada da kadınlarının fikrinin alınması gereklidir. Bir diğer önemli rol de kadın örgütlerine ve kadın kollarına düşmektedir. Kadınların cesaretlerine, varlıklarına, mücadelesine ortak olmak ve dayanışma içerisinde olmak şarttır.

KAYNAKÇA

- Abdullah A. ve Yıldırım M. (2016). 1950-1960 Döneminde Türkiye'de kadın hareketlerinin niteliği üzerine bir değerlendirme. *Yasama Dergisi*, 0(33), 50-67.
- Adıgüzel, Ş. (2012). 6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin yerel yönetim dizgesi üzerine etkileri: eleştirel bir değerlendirme. *Toplum ve Demokrasi*, 6(13), 153-176.
- Afşar, Ö. (2019). Nitelikli demokrasi bağlamında demokrasi ve e-demokrasi ilişkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 15(4), 1101-1118.
- Akyüz, K. (2018). *Siyasal katılım bağlamında yüksek lisans öğrencilerinin siyasal yaşamdaki yeri: Ardahan üniversitesi örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan.
- Almond, G. A. & Verba, S. (1995). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations* (1.Basım). California: Sage Publications.
- Altan Arslan, Ş. (2017). Kadın odaklı politikaların hükümet programlarına yansımaları üzerine bir analiz. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 30(133), 411- 440.
- Altan, C. (2011), Eğitim- siyasal eğilim ilişkisi: Mersin örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1), 313- 329.
- Altan, Y. (2009). Meclis-i Meb'usan Zabıt Cerideleri (1293-1877) üzerinden Türk Belediyeciliğini anlamak. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 293-310.
- Altınbaş, D. (2006). Feminist tartışmalarda liberal feminizm. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 0(9), 21- 52.
- Altındağ, A. (2004). *Türkiye'de kadın* (3.Basım). İstanbul: Alfa Yayınevi.
- Altındal, Y. (2007). *Kadının siyasal katılımı bağlamında partilerin kadın kollarının sosyolojik açıdan değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Arat, Y. (1993). Feminizm ve İslam: kadın ve aile dergisinin düşündürdükleri. İçinde Ş. Tekeli (Ed.), *1980'ler Türkiye'sinde kadın bakış açısından kadınlar*, (s. 101-113). İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Arblastes, A. (1999). *Demokrasi* (N. Yılmaz, Çev.) (1.Basım). Ankara: Doruk Yayınevi.

- Aristoteles. (2017). *Poietika* (N. Kalaycı, Çev.) (1.Basım). Ankara: Pharmakon Kitap Yayınevi.
- Arslan, S. (2010). Sivil toplum ve demokrasi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 357-374.
- Atabey, G. ve Hasta, D. (2018). Siyasal katılım, siyasal yeterlilik ve toplumsal cinsiyet. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 8(1), 484- 516.
- Atagül, E. (2017). Üçüncü yol olarak Habermas' ın Müzakereci Demokrasi Modeli. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (1) , 42-50.
- Atan, M. (2015). Radikal feminizm: 'Kişisel olan politiktir' söyleminde aile. *Jemsos the Journal of Europe- Middle East Social Science Studies*, 1(2), 1- 21.
- Ateş, N. (2018). *Toplumsal cinsiyet bağlamında türk siyasal yaşamında kadının yeri.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Ayata, A. G. (1993). Türkiye'de Kadının Siyasete Katılımı. İçinde Ş. Tekeli (Ed.), *1980'ler Türkiye'sinde kadın bakış açısından kadınlar.* (s.293-312). İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Aydın, A. ve Yıldız M. (2017). 1950-1960 Döneminde Türkiye'de kadın hareketlerinin niteliği üzerine bir değerlendirme. *Yasama Dergisi*, 0(33), 50-67.
- Aydın, Ç. (2020), Siyasette Kadın Tek Tipleştirme Süreçleri. İçinde N. Mutluer (Ed.), *Cinsiyet halleri Türkiye'de toplumsal cinsiyetin kesişim sınırları.* (s.103-121). İstanbul: Varlık Yayınevi.
- Aydın Yılmaz, E. (2015). Cinsiyet eşitliği ve adalet perspektifinden Türkiye'de kadının siyasal alana katılımı. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 12-34.
- Ayni, M. (1989). *Demokrasi nedir? Tarihi ve felsefesi* (2.Basım). İstanbul: Yanar Yayınevi.
- Bakan, B. (2012). *Türkiye'de kadın hak ihlalleri* (1.Basım). İstanbul: Cinius Yayınları.
- Bal, H. (2014). David Held'in sınıflandırmasına göre demokrasinin klasik modelleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 0(26), 213-229.

- Balcı, M. ve Tuzak, M. (2017), cumhuriyetin ilk yıllarında Nezihe Muhiddin özelinde Türk kadınlarının siyasi hakları için mücadelesi. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 43- 51.
- Baysuğ, İ. (2017). Anayasal iktisat ve Türkiye ekonomisinde anayasal iktisadın uygulanabilirliği ile ilgili bir değerlendirme. *Siyaset, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(5), 87-97.
- Belediye Kanunu. (1930, 14 Nisan). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 1471).
- Belediye Kanunu.(2005, 3 Temmuz). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 25874).
- Belediye Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (2007, 1 Haziran). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 26545).
- Benjamin, B. (1995). *Güçlü Demokrasi: Yeni Bir Çağ İçin Katılımcı Siyaset*. (M. Beşikçi, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Bozkurt, M.(2022). *Türkiye’de mahalle muhtarlığı yapan kadınların yerel siyasette katılımı ve mahalle muhtarlığı görevinin önemi: Manisa örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Bumin, K.(1990). *Demokrasi Arayışında Kent* (1.Basım). İstanbul: Ayrıntı Yayınevi
- Butler, J. (2019). *Cinsiyet belası: Feminizm ve kimliğin altüst edilmesi*. (B. Ertür, Çev.). İstanbul: Metis Yayınevi.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, 23 Temmuz). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 25531).
- Caniklioğlu, M. D. (2007). *Sivil toplum ve Türkiye demokrasisindeki izdüşümleri* (1.Basım) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Ceviz, B.(2021). *Kadının siyasal katılımı ve cinsiyet kota uygulaması: Aydın ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Coşkun, M. K. (2019). *Demokrasi Teorileri ve Toplumsal Hareketler*. (1.Basım) Ankara: Dipnot Yayınevi.
- Çam, E. (1999). *Siyaset Bilimine Giriş*. (1.Basım) İstanbul: Der Yayınevi.

- Çelik, A. (2003). Belediye başkanı, belediye başkanının göreve gelmesi ve görevine son verilme biçimleri. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2), 101-113.
- Çetin, S. (2009). Yerel yönetim birimi olarak Türkiye’de il özel idareleri, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 249-258.
- Çiftçi, O. (2006). Temsil, katılma ve yerel demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5(6), 5-14.
- Çukurçayır, M. (2000). *Siyasetle yönetim: Siyasal katılma ve yerel demokrasi* (1. Basım). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Çukurçayır, M. (2006). *Siyasal katılma ve demokrasi* (1.Basım). Konya: Çizgi Yayınevi.
- Dahl, R. (2015). *Demokrasi üstüne* (B. Kadioğlu, Çev.). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Demir, E. (2018). *Kadınların siyasal katılımı: Antalya’da Ak Parti ve CHP Kadın Kolları örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Demirel, S. (2014). Yerel yönetimlerin ana unsurları: yerelleşme, demokratikleşme ve il özel idaresi. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 173-187.
- Demirkanoğlu Y. (2018). *Türkiye’de muhafazakâr sağ ve kadın* (1.Basım). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Deniz, Ş. (2007). Kadın parlamenterlerin bakış açısıyla Türkiye’de kadınların siyasal hayattaki temsili. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2- 16.
- Doğramacı, E. (1985). *Cumhuriyet Döneminde Türk Kadını*, Erdem, 1(11), 111- 124.
- Doğru, D. (2023). Türkiye’de kadınların siyasal haklarını kazanması ve siyasal temsilde karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 72(1), 247-293.
- Donovan, J. (1997), *Feminist Teori*, (B. Aksu, M. Ağduk Gevrek, F. Sayılan Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Durmuş, Y. vd. (2012). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı.

- Erdem, H. (2015).Yerel yönetimler reformunun bir parçası olarak köy kanun tasarı taslağı. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*. 2(1), .39-61.
- Erdoğan, E. (2017). İnternet ve siyasal katılım: Türkiye gençliği üzerinden bir değerlendirme. *Gençlik araştırmaları dergisi*. 5(13), 5-30.
- Erzen, M. Ü. (2019). Siyasette cinsiyet eşitsizliği . *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2(8), 27-28.
- Eser, H. B. ve Sarışahin, P. (2016). Cinsiyet- siyasal katılım ilişkisi: SDÜ örnek olayı, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. 7(15), 38- 58.
- Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde kadınların siyasal hayata katılım mücadelesi. *Yasama Dergisi*, (10), 5- 59.
- Göl N. (2010). *Türkiye'de kadın hareketine kadın adayları destekleme ve eğitime derneği bağlamında bir bakış* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Görmez, K. (2000). Demokratikleşme açısından merkezi yönetim- yerel yönetimler ilişkileri. *Gazi Üniversitesi İktisat İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 81-88.
- Görün, M. (2006). Yerel demokrasi ve katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclisi üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 160-183.
- Gözler, K. (2003). *İdare Hukuku*. (2.Basım). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Gözler, K. ve Kaplan, G. (2018). *İdare Hukukuna Giriş*. (28.Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Göztepe, Ece. (1996). Kadının ve Kadın Yurttaşın Haklar Bildirgesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 45(1).
- Gündüzöz, İ. (2011). Kırsal kalkınma ekseninde KÖYDES Projesi ve Köy Reformu. *Türk İdare Dergisi*, (471-472), 117-142.
- Güneş, F. (2017). Feminist kuramda ataerki tartışmaları üzerine eleştirel bir inceleme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), 245-256.
- Habermas, J. (1999) Demokrasinin Üç Normatif Modeli, İçinde S. Benhabib (Ed.), *Demokrasi ve farklılık: Siyasal düzenin sınırlarının tartışmaya açılması*, (Zeynep Gürata, Cem Gürsel Çev.). İstanbul: Demokrasi Kitaplığı.
- Habermas, J. (2004). *Kamusal alan*. M. Özbek (Ed.). İstanbul: Hil Yayınları.

- Hatay, E. (2021). *Yerel siyasetin meşruiyet unsurlarının Türkiye’de yerel yönetimler bağlamında incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Rumeli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Heywood, A. (2006). *Siyaset*. N. Uslu. (Çev.). (24.Basım). İstanbul: Felix Kitabevi.
- Heywood, A. (2012). *Siyasetin temel kavramları*. H. Özler (Çev.). (2.Baskı). Ankara: Adres Yayınları.
- İpçioğlu, İ. , Eğilmez Ö. , Şen H. (2018). Cam Tavan Sendromu: İnsan kaynakları yöneticileri bağlamında bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10(25), 687.
- Kaçar, A. (2020), *Kadınlar Halk Fırkasından Türk Kadınlar Birliği’ne Kadın Hareketi ve Basına Yansıması (1923- 1935)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Kahyacı, S. (2021). *Türkiye’de yerelin merkezileşmesi: iki bin sonrası Türkiye’de yerel yönetimlerde yeniden yapılanma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı siyasal katılma/siyasal eylemin kökenleri üzerine bir inceleme*. (10.Basım). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınevi.
- Kalaycıoğlu, E. (1984). *Çağdaş siyasal bilim teori olgu ve süreçler*. (1.Basım). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Kapani, M. (2003). *Politika bilimine giriş*. (32.Basım). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Karaçor, S. Ve Bulduklu, Y. (2019). *Kitle iletişim kuramları*. (1.Basım). İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Kartal C. B. (2005). *Türkiye’de kadınların siyasal haklarını kazanma süreci ve 1930 belediye seçimleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Kaya, G. (2010), *Kadın derneklerinin kadın siyasal yaşama etkisi, KA-DER örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keleş, R. (2006). *Kentleşme politikası*. (16.Basım). İstanbul: İmge Kitabevi.

Köy Kanunu.(1924,7 Nisan). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 68).

Kutluata, Z. (2020). Türkiye’de kadının özgür ve eşitlikçi toplum düzeni arayışının tarihsel gelişimi: Feminizm ve İslami Feminizmin çalkantılı serüveni. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*. 10(33), 404-423.

Tan, M. , Çiçek, Y. ve Koçar, H. (2015). Siyasi partiler ve Türkiye’de parti içi demokrasi sorununa ilişkin çözüm önerileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 5 (2), 347-366.

Mouffe, C. (2002). *Demokratik Paradoks*. (A. C. Aşkın Çev.). Ankara: Epos Kitabevi.

Mutlu, Ahmet, (2017), Niteliksel bağlamda kadının siyasetteki yeri ve anlamı, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 4 (9), 24- 46.

Negiz, N. (2008). *Türkiye’de yerel siyasette kadının konumu: siyasetçi kadınlar gözüyle eleştirel bir değerlendirme*. (1.Basım). İstanbul: Okutan Yayıncılık.

On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012, 6 Aralık). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 28489).

Ortaylı, İ. (2020). *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareler (1840-1880)*. (2.Basım). Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Oruç, T. ve Bayrakçı, E. (2018). Yerel siyasette temsil ve katılım: kadın aktörler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 7 (2),463-480.

Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu. (2003, 10 Aralık). *T.C.Resmi Gazete* (Sayı 23326).

Örselli, E. (2019). *Kadınların siyasete katılımı: Türkiye örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özden, M. (2020). *Katılımcı demokrasi ve yerel yönetimlerde katılım: Trakya örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Parlak, B. ve Ökmen, M. (2010). *Kuramdan uygulamaya yerel yönetimler*. (2.Basım). Bursa: Alfa Aktüel Yayınevi.

- Phillips, A. (1995). *Demokrasinin cinsiyeti*. A. Türker. (Çev.). (1.Basım). İstanbul: Metis Yayınevi.
- Pıtkın, F. (2014), *Temsil kavramı*. S. Erkoç. (Çev.). (1.Basım). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınevi.
- Ringen, S. (2010). *Demokrasi neye yarar?*. N. Elhüseyni. (Çev.). (1.Basım). İstanbul: Yapı Kredi Yayınevi.
- Rousseau, J. J. (1990). *Toplum sözleşmesi*. V. Günyol. (Çev.). (4.Baskı). İstanbul: Adam Yayınevi.
- Sağıt, D. (2016). *Yerel yönetimlerde kadının siyasal katılımı: İzmir ili üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Sancar, Serpil, (2018), *Siyasal Kararlara Katılmada Toplumsal Cinsiyet Eşitliği*. (1.Basım). Ankara: Ceid Yayınevi.
- Savran, G. A. (2004). *Beden, emek, tarih:diyalektik bir feminizm için*. (1.Basım). İstanbul: Kanat Yayınevi.
- Saygın, I. (1998). Atatürk,Cumhuriyet ve kadın haklar. *Erdem İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 11(2), 545-558.
- Sartori, G. (2014). *Demokrasi teorisine geri dönüş*. T. Karamustafaoğlu ve M. Turhan. (Çev.). (2.Basım). Bursa: Sentez Yayınevi.
- Saygın I. (1998). Atatürk, Cumhuriyet ve kadın hakları, *Erdem İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 11 (2), 547.
- Sayın, A. (2007). *Kota el kitabı: geçici özel önlem politikası*. (1.Basım). Ankara: Yalçın Yayınevi.
- Sevinç, H.(2021).Antik Yunan’da siyasal yapı ve Aristo ile Platon özelinde siyasal düşünüş, *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 7 (2), 209-223.
- Sezen, S. (2000). *Seçim ve Demokrasi*. (2.Basım). İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Sumbas, A. (2015), Kadının politik temsil meselesi üzerine bir tartışma, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 0 (53), 103- 121.

- Süslü, D. (2022), *Siyasal Katılım ve Kadın: Ak Parti Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bingöl.
- Talay Keşoğlu, B. (2020). 1980 Sonrası Kadın Hareketi ve Kurumsallaşma. İçinde T. Bora (Ed.), *Modern Türkiye Siyasi Düşünce Cilt:10 Feminizm*, (s. 148- 157). (1.Basım). İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Tan M.(2015). Siyasi partiler ve Türkiye'de parti içi demokrasi sorununa ilişkin çözüm önerileri. *Kahramanmaraş Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5 (2), 347-366.
- Tannenbaum, D. & Schultz, D. (2006). *Siyasi düşünce tarihi: Filozoflar ve fikirleri*. F. Demirci (Çev.). (1.Basım). Ankara: Adres Yayınevi.
- Tekeli, Ş. (1989). Sosyalist Feminist Kaktüs. İçinde. *Kadınlar Neden Politikada Yoklar*. (s. 18-27.) İstanbul: Kaktüs K. Yayınevi.
- Teşkilat-ı Esasiye Kanunu. (1924, 20 Nisan). *T.C.Resmi Gazete* (Sayı 491).
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu. (1924, 6 Mart). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 63).
- Tilly, C. (2014). *Demokrasi*. (2.Basım). Ankara: Phoneix Yayınevi.
- Tor, H. ve Ağı, E. (2016). Cumhuriyet ilanından günümüze Türk Kadınlarının eğitim, sosyal ve siyasal hayattaki durumlarının değerlendirilmesi. *International Journal Of Social Sciences and Education Research*, 2 (1), 76-86.
- Türe, İ. (2005). Çağdaş Demokrasinin temel koşulu siyasal temsil, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 3 (3), 68-81.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1961, 31 Mayıs). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 10816)
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982, 9 Kasım). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 17863)
- Uluç, A.V. ve Küçük, A. (2022). Cinsiyet Açısından Siyasal Katılım. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 5 (1), 177-191.
- Ünal, M. (2019). Siyasette Cinsiyet Eşitsizliği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (2), 27-28.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı . *Istanbul Journal Of Sociological Studies*. 0 (35), 29-56.
- Walby, S. (2016). *Patriyarka kuramı*. H. Osmanağaoğlu. (Çev.). (1.Basım). Ankara: Dipnot Yayınevi.

- Yaprak, N. (2020). Mahalli idarelerin Türk İdare Tarihi açısından gelişim süreci ve hizmet sunum yöntemleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (37), 319-341.
- Yavuz, B. (2009). Çoğulcu demokrasi anlayışı ve insan hakları. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 283-302.
- Yaylı, H. (2009). *Türkiye’de Belediyelerin Yeniden Yapılandırılması*. (1.Basım). Kırıkkale: Kırıkkale Belediyesi Yayınevi.
- Yaylı, H. ve Eroğlu, G. (2015). Yerel katılım bağlamında Türkiye’de kadın temsili, *International Journal of Science Culture and Sport, Special*, 0 (3), 504- 524.
- Yıldırım, S.(1994). *Yerel Yönetim ve Demokrasi*. (1.Basım). İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınevi.
- Zihnioğlu, Y. (2020). Nezihe Muhiddin ve Türk Kadın Birliği (1927- 1935). T. Bora (Ed.), *Modern Türkiye Siyasi Düşünce Cilt:10 Feminizm*. (s. 392- 404). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Zihnioğlu, Y. (2003). *Kadınsız İnkılap Nezihe Muhiddin, Kadınlar Halk Fırkası, Kadın Birliği*. (1.Basım). İstanbul: Metis Yayınevi.

DİZİN

-A-

Araştırma, 2

-B-

Belediye, x, xii, 1, 9, 36, 38, 41, 42, 43,
44, 45, 53, 54, 61, 68, 69, 70, 71, 72,
95, 96

-D-

Demokrasi, viii, 2, 5, 7, 20, 27, 81, 93,
94, 95, 96, 97, 100, 101, 102

-E-

Eşitlik, v, viii, 1, 5, 6, 7

-F-

Feminizm, v, viii, 26, 27, 28, 29, 30, 93,
95, 99, 101, 102

-K-

Kadın Hareketi, viii, ix, 27, 48, 98, 101

Kamu Yönetimi, 2

Katılım, v, viii, 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14,
15, 19, 21, 65, 88, 101

-S-

Seçim, v, vi, x, xiii, 40, 61, 64, 67, 68,
69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 81, 82, 100

Siyasal Hayat, 2

Siyaset, viii, 9, 83, 84, 85, 95, 98, 100

-T-

Temsil, viii, x, 24, 27, 61, 67, 80, 88,
96, 100

Toplumsal Cinsiyet, 62, 73, 75, 95, 100

-Y-

Yerel Yönetimler, 2, v, ix, xi, 33, 35,
36, 53, 54, 55, 65, 69, 96